T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

2024-2028
STRATEJİK PLANI

Güncellenmiş Versiyon
(2025)

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

2024-2028
STRATEJİK PLANI

Güncellenmiş Versiyon
(2025)

"Gerek tarım, gerek memleketin varlık ve genel sağlığı konularında önemi kesin olan ormanlarımızı da modern önlemlerle iyi duruma getirmek, genişletmek ve en yüksek faydayı sağlamak da önemli kurallarımızdan biridir."

"Sadık yârimiz olan toprağa hak ettiği değeri vermezsek sadece kendimizin, kendi neslimizin değil, topyekûn insanlığın geleceğini tehdit altına sokmuş oluruz. Toprağa sırtını dönen insan en büyük ihaneti kendisine yapmış olur; çünkü Rabbim bizlere topraktan yaratıldığımızı ve yine toprağa döneceğimizi haber veriyor."

Recep Tayyip Erdoğan
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

BAKAN SUNUŞU

Tarım ve Orman sektörünün ihtiyaçları ve mevcut kaynaklar dikkate alındığında Bakanlığımızın faaliyetlerini planlı bir şekilde yerine getirmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planını Kalkınma Planı ve diğer ulusal belgelerde yer alan politika ve hedefler doğrultusunda hazırlamıştır.

Bakanlığımızın orta ve uzun vadeli önceliklerinin belirlenip kaynakların stratejik önceliklere göre tahsis edildiği bu plan ile kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılarak vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verebilecek azami etkinin oluşturulması amaçlanmıştır.

Dünyada tarımsal üretimi etkileyen koşulların hızla değişmesi stratejik önceliklerimizi, Türkiye Yüzyılına uygun bir Tarım ve Orman vizyonuyla ortaya koymayı zorunlu hale getirmiştir.

Bu vizyon; iklim değişikliği, nüfus artışı, göç hareketleri, jeopolitik riskler, doğal afetler, salgın hastalıklar, güvenilir gıda, toprak ve su kaynaklarının azalması ve kirlenmesi, küresel gıda arz güvenliği, gıda milliyetçiliği, gıda ticaretindeki korumacı eğilimler ve tarımsal girdi fiyatlarındaki istikrarsızlık gibi etkenler dikkate alınarak belirlenmiştir.

'Yeni Normal' olarak da adlandırdığımız bu dönemin zorluklarına tarım ve orman alanında sahip olduğumuz üretim gücüyle birlikte sürdürülebilirlik, verimlilik, kalite, kayıtlılık ve sektöre yatırımı artırarak cevap vereceğiz.

Arz talep dengesini gözeten planlı üretim yapısıyla, uluslararası rekabet gücünü artıran, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, verimliliği yüksek, sürdürülebilir bir tarım ve orman sektörünün oluşturulması temel amacımız olacaktır.

Önceden olduğu gibi halkımızın güvenilir gıdaya erişimine, toprak ve su kaynaklarımız ile orman alanlarımızın korunmasına ve sürdürülebilir yönetimine özel önem verilecektir.

Türkiye Yüzyılını "Üretimin ve Üreticinin Yüzyılı" yapmak için planlı, dirençli ve gelişime açık bir tarım sektörü oluşturulacak, kırsal alanların yaşam kalitesi ve refah seviyesi artırılacak, tarımsal girdi tedarikinde dışa bağımlılık azaltılacaktır.

Stratejik Planımız toprağa bereket katan üreticilerimizin refahının artırılması, medeniyetimize değer katan suyumuzun verimli kullanılması ve tüketicilerimiz için güvenilir ve yeterli gıda arzının sağlanması hedeflerine hizmet edecektir.

Stratejik Planımızın hazırlanmasında katkı veren tüm paydaşlarımıza ve emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkür eder, 2024-2028 Stratejik Planımızın Ülkemiz tarımına ve vatandaşlarımıza hayırlı olmasını dilerim.

İbrahim YUMAKLI
Tarım ve Orman Bakanı

İÇİNDEKİLER

Tablolar Dizini

Kısaltmalar

1. **BİR BAKIŞTA STRATEJİK PLAN** 1
2. **STRATEJİK PLAN HAZIRLIK SÜRECİ** 5
3. **DURUM ANALİZİ** 6
3.1. Kurumsal Tarihçe 6
3.2. 2019-2023 Dönemi Stratejik Planın Değerlendirilmesi 7
3.3. Mevzuat Analizi 7
3.3.1. Yasal Yükümlülükler 7
3.3.2. Mevzuat Analizi Bulguları 8
3.4. Üst Politika Belgeleri Analizi 11
3.5. Program – Alt Program Analizi 15
3.6. Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi 20
3.7. Paydaş Analizi 22
3.8. Kuruluş İçi Analiz 25
3.8.1. Organizasyon Yapısı 26
3.8.2. İnsan Kaynakları 27
3.8.3. Kurum Kültürü Analizi 28
3.8.4. Fiziksel Kaynaklar 28
3.8.5. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı 29
3.8.6. Mali Kaynak Analizi 30
3.9. PESTLE Analizi 31
3.10. GZFT Analizi 39
3.11. Tespit ve İhtiyaçların Belirlenmesi 40
4. **GELECEĞE BAKIŞ** 42
4.1. Misyon 42
4.2. Vizyon 42
4.3. Temel Değerler 42
5. **STRATEJİ GELİŞTİRME** 43
5.1. Hedeflerden Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Birimler 43
5.2. Hedef Kartları 44
5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri 74
5.4. Maliyetlendirme 90
6. **İZLEME VE DEĞERLENDİRME** 91
7. **HEDEF KARTI GÜNCELLEMESİ** 92

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Temel Performans Göstergeleri 3
Tablo 2: Mevzuat Analizi 8
Tablo 3: Üst Politika Belgelerinin Analizi 11
Tablo 4: Program-Alt Program Analizi 16
Tablo 5: Faaliyet Alanı-Ürün/Hizmet Listesi 20
Tablo 6: Paydaşların Önceliklendirilmesi 22
Tablo 7: Paydaş-Ürün/Hizmet Matrisi 23
Tablo 8: Personelin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı 27
Tablo 9: Personelin İstihdam Türlerine Göre Dağılımı 27
Tablo 10: Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı 27
Tablo 11: Personelin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı 27
Tablo 12: Sosyal Tesis Durumu 28
Tablo 13: Araç Durumu 28
Tablo 14: Teknolojik Kaynaklar 29
Tablo 15: Tahmini Kaynaklar (TL) 30
Tablo 16: PESTLE Matrisi 31
Tablo 17: GZFT Listesi 39
Tablo 18: Tespitler ve İhtiyaçlar 40
Tablo 19: Hedeflerden Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Birimler 43
Tablo 20: Hedeflerden Sorumlu Taşra Teşkilatları 43
Tablo 21: Tahmini Maliyetler 90

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği
ABDGM : Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
AR-GE : Araştırma Geliştirme
BHİM : Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
BTGM : Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü
BM : Birleşmiş Milletler
BSGM : Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
BÜGEM : Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
CITES : Nesli Tükenmekte Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme
DHDB : Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
EYDB : Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı
FKM : Felaket Kurtarma Merkezi
GDO : Genetiği Değiştirilmiş Organizma
GKGM : Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü
GZFT : Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
HAYGEM : Hayvancılık Genel Müdürlüğü
HHGM : Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
IPARD : Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma
İDB : İç Denetim Başkanlığı
KKYDP : Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
OTB : Organize Tarım Bölgesi
OVP : Orta Vadeli Program
ÖKM : Özel Kalem Müdürlüğü
PESTLE : Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Yasal ve Çevresel Analiz
PERGEM : Personel Genel Müdürlüğü
RTB : Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
SGB : Strateji Geliştirme Başkanlığı
SLA : Hizmet Seviyesi Anlaşması
STK : Sivil Toplum Kuruluşu
SYGM : Su Yönetimi Genel Müdürlüğü
ŞDB : Şeker Dairesi Başkanlığı
TADAB : Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı
TAGEM : Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TAMP : Türkiye Afet Müdahale Planı
TRGM : Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
UBEP : Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Ek Eylem Planı
UBSEP : Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı
UKKS : Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
VETKOM : Veteriner Tıbbi Ürün Kontrol Merkezi

1. BİR BAKIŞTA STRATEJİK PLAN

Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi, kullanılması ve hesap verilebilirlik ilkesi çerçevesinde mali saydamlığın sağlanması 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda öne çıkan temel hususlardır.
Bakanlığımız Stratejik Planı ile Türkiye Yüzyılında üst politika belgelerini de esas alarak geleceğimizi planlamak, sonuç odaklı, hedeflere dayalı yönetim anlayışını yerleştirmek ve hizmetlerimizin kalitesini artırmak amaçlanmaktadır.
Bakanlığımız 2024-2028 yıllarını kapsayan stratejik plan çalışmalarında iyi yönetim ilkeleri doğrultusunda katılımcı yaklaşımla iç ve dış paydaşlardan alınan görüş ve öneriler dikkate alınarak gelecek beş yıla yönelik 7 amaç, 30 hedef ve 141 performans göstergesi belirlenmiştir.

2024-2028 Plan döneminde;
Misyonumuz;
"Tarım, orman ve su kaynakları ile doğal ekosistemleri koruyarak verimli ve sürdürülebilir tarımsal üretimi, yeterli ve güvenilir gıdaya erişimi ve kırsal kalkınmayı sağlamak amacıyla politikalar belirlemek ve uygulamak"

Vizyonumuz;
"Türkiye Yüzyılında; tarım, orman ve su kaynaklarında sürdürülebilir ve güvenli bir gelecek"

Temel Değerlerimiz;
- Bilimsellik
- Erişilebilirlik
- Kayıtlılık, saydamlık, hesap verebilirlik ve güvenilirlik
- Sürdürülebilirlik
- Verimlilik ve kalite
- Hizmet ve paydaş odaklılık
- Ulusal stratejilere uyumluluk
- İşbirliğine açıklık ve katılımcılık
- Yetkinlik
- Tarımsal üretimi artırmak için sektöre yatırım

olarak belirlenmiştir.

Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planında yer alan amaç ve hedefler aşağıda sıralanmıştır.

1. Yeterli, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Tarımsal Ürün Arzını Sağlamak
1.1 Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak
1.2 Bitkisel üretimde verim ve kaliteyi artırmak
1.3 Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak
1.4 Hayvansal üretimde verim ve kaliteyi artırmak
1.5 Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını koruyarak, su ürünleri üretimini artırmak

2.Üretimden Tüketime Kadar Gıda ve Yem Güvenilirliğini Sağlamak
2.1 Gıda ve yem güvenilirliğine yönelik yürütülen resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak
2.2 Gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaları geliştirmek, gıda kayıp ve israfının azaltılmasını sağlamak
2.3 Bitki sağlığı hizmetlerini geliştirmek
2.4 Hayvan sağlığı hizmetlerini geliştirmek ve hayvan refahını korumak

3. Kırsal Alanlarda Yaşam Kalitesini, Refah Seviyesini ve Ekonomik Çeşitliliği Geliştirmek
3.1 Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek
3.2 Kırsalda aile işletmelerine, kadınlara ve gençlere yönelik üretim, yatırım ve istihdam olanaklarını artırmak
3.3 Tarımsal örgütlerin kurumsal kapasitelerini ve etkinliklerini artırmak, tarımsal pazarlamada stratejiler geliştirmek
3.4 Tarımsal üretime yönelik eğitim stratejilerini ve danışmanlık sistemini geliştirmek

4. Planlı, Dirençli ve Gelişime Açık Bir Tarım Sektörü Oluşturmak
4.1 Üretim planlaması yapmak, sözleşmeli üretimi yaygınlaştırmak
4.2 Sürdürülebilir bir tarım sektörü için tarımsal risklerin etkilerini azaltmak, alt sektörlere yönelik politika önerileri geliştirmek
4.3 Tarımsal üretime yönelik Ar-Ge faaliyetleri geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak
4.4 Tarımsal girdilerde dışa bağımlılığı azaltmak
4.5 Tarımda yenilikçi uygulamaları yaygınlaştırmak

5. Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak
5.1 Toprağı koruyarak verimli kullanılmasını sağlamak
5.2 Su kaynaklarının miktar ve kalite olarak korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak
5.3 Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak

6. İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesini ve Dirençliliği Artırmak
6.1 İklim değişikliğine uyum kapasitesini artırmak
6.2 Sera gazı emisyon azaltım kapasitesini artırmak ve yenilenebilir enerji kullanımını yaygınlaştırmak
6.3 Tarımsal kuraklıkla mücadele kapasitesini artırmak
6.4 Sel ve su taşkınlarının olumsuz etkilerini kontrol altına almak

7. Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek
7.1 Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dâhil olmak
7.2 Bakanlığımızın dijital dönüşümünü sağlayacak modern bilgi teknolojileri altyapısının sürdürülebilirliğini sağlamak
7.3 Sürekli öğrenen bir organizasyon yapısı oluşturmak
7.4 Bakanlığımızın afetle mücadele kapasitesini geliştirmek
7.5 Stratejik yönetim kapasitesini geliştirmek

Tablo 1: Temel Performans Göstergeleri

PLAN DÖNEMİ BAŞLANGIÇ DEĞERİ (2023 YILSONU)	TEMEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ	PLAN DÖNEMİ SONU HEDEFLENEN DEĞERİ (2028)[1]
4,5	Yağlı tohumlu bitkiler üretim miktarı (milyon ton)	**28,15**
49	Sığır varlığı içinde kültür ırkı oranı (yüzde)	**56**
1,60	Küçükbaş hayvan sayısındaki artış oranı (yüzde)	**10,05**
550	Su ürünleri yetiştiriciliği üretim miktarı (bin ton)	**3.850**
1.200	Gıda işletmelerinde yapılan resmi kontrol sayısı (bin adet)	**7.950**
39	Tüzel kişilik kazanan Organize Tarım Bölgesi (OTB) sayısı[2]	**100**
3.000	Kırsal alanda yaşayan kadın ve gençlere yönelik uygulanan proje sayısı	**4.000**
314.632	Tarımsal danışmanlık hizmeti alan işletme sayısı	**464.632**
0	Planlı üretim yapılan bitkisel ürün/ürün grubu sayısı	**17**
23.570	Tarım sigortası poliçe sayısı (bin adet)	**41.070**
0	1/5000 ölçekli arazi kullanım planlaması yapılan alan (bin ha)	**11.800**
2	Uygulamaya konulan bütünleşik havza yönetimi eylem planları sayısı	**13**
37	Tescili ve korunmasına yönelik çalışma yapılan yerel çeşit sayısı	**53**
0	Kuraklık tahmini ve erken uyarı sisteminin tamamlanma oranı (yüzde)	**100**

[1] Plan dönemi sonu (2028) hedeflenen değeri kümülatif olarak verilmiştir. Plan dönemindeki ilerlemeyi ölçmek için plan dönemi sonu (2028) değeri ile plan dönemi başlangıç (2023) değeri arasındaki fark alınmaktadır. **Örnek:** Plan dönemi boyunca üretilmesi hedeflenen yağlı tohumlu bitkiler miktarı 28,15 - 4,50= 23,65 milyon tondur. Temel performans göstergelerine ait detaylar hedef kartlarında verilmiştir.
[2] TDİOSB (Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri), OTB (Organize Tarım Bölgeleri) olarak ifade edilmektedir.

2. STRATEJİK PLAN HAZIRLIK SÜRECİ

Kamu yönetimi alanındaki yeni gelişmeler ve eğilimler, kamu idarelerinin geleceklerini kurumsal bir stratejik plana dayalı olarak tasarlamalarını gerektirmekte olup bu maksatla kamu kurumları 5018 sayılı Kanun kapsamında stratejik planlarını hazırlamaktadırlar.

Tarım ve Orman Bakanlığı ekonomik, sosyal ve politik gelişmeleri dikkate alarak 2024-2028 dönemi stratejik plan çalışmalarını katılımcı ve kapsayıcı bir anlayışla gerçekleştirmiştir.

Bakanlığımız 2024-2028 dönemi stratejik planı hazırlık çalışmalarına 16.06.2022 tarihli ve 2022-9 sayılı Bakanlık Genelgesi ile başlanmış olup Strateji Geliştirme Kurulu, Stratejik Planlama Ekibi ve Çalışma Grupları oluşturulmuştur.

Stratejik plan çalışmalarına yönelik organizasyonun oluşturulması, ihtiyaçların tespit edilmesi ve yürütülecek faaliyetlerin aşamalarına ilişkin çalışma takviminin yer aldığı Hazırlık Programı onaylanarak Bakanlık birimlerine bildirilmiş, web sitesinde yayınlanmış ve bu doğrultuda çalışmalara başlanmıştır.

Stratejik plan için bir ön hazırlık çalışması niteliğinde literatür taraması ile tarım ve orman sektöründe dünyada gelişmiş ülkelerin (ABD, Kanada, Avusturalya, İngiltere, AB üyesi ülkeler vb.) planları incelenerek araştırmalar yapılmıştır. Bununla birlikte tarım ve orman alanında Türkiye'nin tarihsel dönüşümü ve potansiyel gelişim alanları incelenmiş, üst politika belgelerinin analizleri yapılmıştır.

Stratejik planlamanın ilk aşaması olan durum analiziyle başlayan çalışmada; Tarım ve Orman Bakanlığının faaliyetlerini etkileyen paydaşların Bakanlık ile ilgili düşüncelerini ve kurum algısını anlamak amacıyla geniş katılımlı anketler düzenlenmiştir. Kuruluş içi analiz, mevzuat analizi, üst politika belgelerinin analizi, faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlerin tespit edilmesi, paydaş analizi yapılmış, güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler birimlerin katkılarıyla belirlenerek stratejik planın ilgili bölümlerine işlenmiştir.

Yapılan araştırmalar, anketler, fikir geliştirme toplantıları, iç ve dış paydaşlara yönelik analizlerde elde edilen bulgular ve bilgiler çerçevesinde, kurumun stratejik planına temel oluşturacak çeşitli konulara ilişkin ortaya çıkan fikirler değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle misyon, vizyon, temel değerler, amaç ve hedefler tartışılmıştır. Kurumun tanımlanan faaliyet alanlarıyla ilgili olan amaçlar, hedefler ve stratejiler belirlenerek maliyetlendirme yapılmıştır. Bu çalışmalar yürütülürken Tarım ve Orman Bakanlığının her kademesinden çalışanların yorum ve görüşleri alınmış, bu görüşler kapsayıcı bir bakış açısıyla analiz edilmiştir.

3. DURUM ANALİZİ

3.1. Kurumsal Tarihçe

- **1838, Ziraat ve Sanayi Meclisi;** İlk yapı, Meclis şeklinde kurularak tarım hizmetlerini Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak yürütmüştür.
- **1846, Ziraat Nezareti;** Tanzimat Fermanı'nı izleyen yıllarda Tarım Bakanlığı kurulmuştur. Tarım Bakanlığının bağımsız yapısı 4 ay devam etmiştir.
- **1846-1891, Ticaret ve Nafia Nezareti, Ticaret Nezareti, Ticaret ve Ziraat Nezareti, Orman ve Maadin Nezareti;** Tarım Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı birleştirildikten sonra tarım hizmetleri değişik adlar altında yürütülmüştür. 1869 yılında Maliye Nezaretine bağlı olarak Orman Umum Müdürlüğü kurulmuştur. Ziraat Bankası 1889'da Bakanlığa bağlanmıştır.
- **1891-1911, Orman, Maadin ve Ziraat Nezareti;** Ziraat Fen Heyeti ve Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonu adı altında yeni bir kuruluşa gidildiği görülmektedir. Bu dönemde, tarım hizmetleri Ziraat ve Veteriner Genel Müdürlükleriyle yerine getirilmiştir.
- **1920, İktisat Vekâleti;** "3 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi ve İcra Vekillerinin Sureti İntihabına Dair Kanun"la ticaret, ziraat, orman, sanayi ve madenlerle ilgili işler İktisat Vekâletince yürütülmüştür.
- **1924-1928, Ziraat Vekâleti;** "432 sayılı Ziraat ve Ticaret Vekâletleri Teşkili Hakkında Kanun"la Tarım Bakanlığı kurulmuştur.
- **1937, Orman Umum Müdürlüğü;** 3116 sayılı Orman Kanunu ve 3204 sayılı Orman Umum Müdürlüğü Teşkilat Kanunuyla Orman Umum Müdürlüğü faaliyete başlamıştır.
- **1951-1974, Ziraat Vekâleti, Orman Bakanlığı;** Bu dönemde Ziraat Vekâleti teşkilat yapısındaki çeşitli değişikler ile faaliyetlerini yürütmüştür. 1969 yılında 1595 sayılı "Orman Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun" ile "Orman Bakanlığı" kurulmuş ve 1980 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiştir.
- **1974-1981, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı;** Bakanlık adı Cumhurbaşkanlığının 26.01.1974 tarih ve 4/92 sayılı Onayları ile değiştirilmiştir.
- **1981-1983, Tarım ve Orman Bakanlığı;** "2384 sayılı Orman Bakanlığının Tarım Bakanlığına Devri Hakkında Kanun"la Orman Bakanlığı ve hizmetleri devralınmış ve Bakanlığın ismi Tarım ve Orman Bakanlığı olmuştur.
- **1983-1991, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı;** 1983 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı ile Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığı birleştirilmiş adı Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı olmuştur.
- **1991-2011, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı;** 1991 yılından itibaren 2011 yılına kadar tarım hizmetleri Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülmüştür. 1991 tarihinde Orman Bakanlığı yeniden teşkilatlanmıştır. 2003 yılında ise Çevre ve Orman Bakanlığı kurulmuş 2011 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiştir.
- **2011-2018, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı;** Bu tarihler arası tarım hizmetleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, orman hizmetleri ise Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yürütülmüştür.
- **2018-……Tarım ve Orman Bakanlığı;** 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu kararnamesi ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı tek çatı altında bir araya getirilerek Tarım ve Orman Bakanlığı kurulmuştur.

3.2. 2019-2023 Dönemi Stratejik Planın Değerlendirilmesi

Bakanlığımız 2019-2023 dönemi stratejik planı; 10 Temmuz 2018 tarihli 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığının kurulması ve 11. Kalkınma Planının yayınlanması sonrasında hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur.

1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde 18.09.2020 tarihinde yapılan değişiklikle 'Personel eğitim faaliyetlerini yürütmek' görevi Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığından Personel Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. 2019 yılı sonundan itibaren yaşanmaya başlanan Covid-19 Pandemi süreci ve bu sürecin gerektirdiği tedbirler nedeniyle bazı hedef ve göstergelerin revize edilmesi ihtiyacı oluşmuş ve 2021 yılında stratejik plan güncellenmiştir.

29 Ekim 2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü ile bağlı kuruluşumuz Meteoroloji Genel Müdürlüğü Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlandığından stratejik planda 2022 yılından geçerli olmak üzere ikinci defa güncelleme yapılmıştır.

2019-2023 Stratejik Planı'nda 7 amaç, 30 hedef ve 124 performans göstergesi mevcut iken yapılan güncellemeler sonucunda hedef sayısı 29, performans göstergesi sayısı 116 olarak revize edilmiştir.

Hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığını veya ne kadar ulaşıldığını belirlemek üzere performans göstergelerinin altı aylık izleme ve yıllık değerlendirme süreçleri SGB.net sistemi üzerinden yürütülmüştür. İzleme ve değerlendirme süreci kurumsal öğrenmeyi ve buna bağlı olarak faaliyetlerin sürekli olarak iyileştirilmesini sağlamış ve hesap verme sorumluluğunun oluşturulmasına katkıda bulunmuştur.

2022 yıl sonu itibariyle 2019-2023 Stratejik Planında yer alan 7 amaçtan, Amaç-1'de %95, Amaç-2'de %86, Amaç-3'te %97, Amaç-4'te %86, Amaç-5'te %97, Amaç-6'da %99 ve Amaç-7'de %83 oranında hedeflere ulaşıldığı belirlenmiştir. Hedefler bazında belirlenen performans göstergeleri üzerinden yapılan değerlendirme sonrasında; 2019-2022 yıllarını kapsayan dört yıllık uygulama dönemi için toplam 29 hedeften 7 hedef %100, 18 hedef %81-99, 4 hedef ise %61-80 oranlarında gerçekleşmiştir. 2022 yılı sonu itibariyle toplamda 25 hedefte (%86) kısmen veya tamamen hedefe ulaşılmıştır. 2023 yılı ilk altı aylık izleme çalışmaları da dikkate alındığında, stratejik planın son uygulama yılı olan 2023 yılı sonunda hedefe ulaşma oranının artacağı değerlendirilmektedir.

Gerçekleşme oranı %61-80 arasında olan 4 hedef başta olmak üzere 2019-2023 Stratejik Planında yer alan tüm hedefler detaylı olarak incelenmiş, 2024-2028 Stratejik Planında mevcut hedef ve performans göstergelerinden hangilerine yer verilip verilmeyeceği, hangi hedeflerin güncelleneceği ve yeni hedeflerin belirlenmesi hususlarında gerekli analizler yapılmıştır.

3.3. Mevzuat Analizi
3.3.1.Yasal Yükümlülükler

Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu Kararnamesi ile Bakanlığımız için belirlenen görevler, kanun, uluslararası antlaşmalar, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuata (Cumhurbaşkanlığı karar ve kararnameleri, genelgeler, tebliğler, sirküler, yönergeler, talimatlar, protokoller) göre ifa edilmektedir.

Bakanlığımız, konu ve sektör odaklı paydaşlarıyla birlikte katılımcı ve kapsayıcı bir anlayışla hazırlanan yönetmelik, tüzük, genelge, tebliğ gibi güncel bir mevzuat alt yapısına sahiptir.

Mevzuatın sahada uygulanması esnasında ortaya çıkan aksaklıklar değerlendirilerek ve sektörün geri bildirimleri göz önünde bulundurularak gerekli güncellemeler yapılmaktadır.

3.3.2. Mevzuat Analizi Bulguları

Analiz kapsamında Bakanlığımız görev alanıyla ilgili mevzuat yanında hizmet alanlarıyla ilişkili, uygulayıcıları diğer Bakanlıklar olan mevzuat da incelenmiştir. Aşağıda yer alan tabloda özetlenen tespitlere yönelik mevzuatın ve çalışmaların geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

Tablo 2: Mevzuat Analizi

YASAL YÜKÜMLÜLÜK	DAYANAK	TESPİTLER	İHTİYAÇLAR
Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, su ürünleri üretiminin ve verimliliğin arttırılması için kaynakları koruma, üretim ve yetiştiricilik alanlarını belirlemek ve bu alanları zararlardan koruyacak tedbirleri almak.	1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu 5488 sayılı Tarım Kanunu Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu ve 2 No.lu Kararnameleri	Tüm dünyada olduğu gibi Ülkemizde de balık stoklarındaki artan baskının azaltılması gerekliliği TBMM çatısı altında kurulan Balıkçılık ve Su Ürünleri Araştırma Komisyon raporunda belirtilecek hususların giderilmesi	Bilimsel verilerin değerlendirilmesi akabinde sektörün ve balıkçıların ihtiyaçları doğrultusunda, canlı su kaynaklarını da koruma ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla ikincil mevzuatların çıkarılması
Sözleşmeli üretimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli düzenlemeleri yapmak	5488 sayılı Tarım Kanunu Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	Yapılan tarımsal sözleşmeler için bir kayıt sistemi bulunmaması nedeniyle sözleşmeli üretimle ilgili verilerin temininde sorunlarla karşılaşılması	Sözleşmeli üretimin geliştirilmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi amacıyla kayıt sistemlerinin oluşturulması
Tarımsal üretimin planlamasına yönelik usul ve esasları düzenlemek	Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik	Tarımsal üretimde su kısıtı ve iklim değişikliğinin etkilerinin yeterince dikkate alınmaması Stratejik ürünlerde üretimde dalgalanmalar ve fiyat istikrarı sorunlarının olması	Üretimin su kısıtı ve iklim değişikliğine uyum sağlayacak şekilde planlanması Stratejik ürünlerde kendine yeterliliğin ve gıda arz güvencesinin sağlanması
Tohumlukların kayıt altına alınması, üretimi, sertifikasyonu, ticareti, piyasa denetimi ve kurumsal yapılanmalar ile ilgili düzenlemeler	5553 sayılı Tohumculuk Kanunu	Tohumlukların kayıt altına alınması, tescil ve sertifikasyon hizmetlerinin günün gerekliliklerine cevap verememesi	Gen kaynakları ve bitki çeşitlerimizin kayıt altına alınması ve muhafazası ile ilgili mevzuatta günün şartlarına uyumlaştırma ile ilgili düzenlemeler yapılması
Mera tahsis amacı değişikliği	4342 sayılı Mera Kanunu Mera Yönetmeliği	Kanunun 14'üncü maddesinde yer alan tahsis amacı değişikliği yapılacak konuların kapsamının çok geniş olması	Mera alanlarının korunmasına yönelik tahsis amacı değişikliği taleplerinin kapsamının daraltılması
Hayvanların korunmasına yönelik çalışmaları yürütmek	5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi	Yerel yönetimlerin sahipsiz hayvanların rehabilitasyonu ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmesi konusunda aksaklıklar yaşanması	Sahipsiz hayvanların rehabilitasyonu ile ilgili yerel yönetimlerin yükümlülüklerini yerine getirmesi konusunda mevzuatta düzenleme yapılması
Görev alanıyla ilgili olarak bitki ve hayvan türü genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek	5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Tehdit altındaki türlerin korunması ve sürdürülebilirliğine ilişkin mevzuatın yetersiz kalması Biyokaçakçılıkla ilgili yaptırımların yetersiz kalması	Biyolojik çeşitliliğin korunması ile ilgili sorunların giderilmesine yönelik düzenleme yapılması, biyokaçakçılık ile etkin mücadele için adli ve idari yaptırımlarda caydırıcılığın artırılması
Biyolojik ve biyoteknik mücadele faaliyetlerini desteklemek	Bitkisel Üretimde Biyolojik ve/veya Biyoteknik Mücadele Desteklemelerine Dair Uygulama Tebliği	Kimyasal mücadeleye alternatif biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinin kullanılmasının yaygınlaştırılması için üreticiyi teşvik amaçlı desteklerin sürdürülmesi	Bitki sağlığı faaliyetleri kapsamında kimyasal mücadeleye alternatif biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulamalarının desteklenerek yaygınlaştırılması
Hayvan hastalıkları ile mücadele ve hayvan sağlığı hizmetlerini yürütmek ve buna ilişkin esasları belirlemek	5996 sayılı Kanun 4. Maddesi 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında CBK 413. Maddesi	Aşıların arzında ve geliştirilmesinde yaşanan kısıtlar Hastalıklarla mücadele konusunda farkındalığın ve kurumsal kapasitenin artırılması gerekliliği	Aşıların arzında ve geliştirilmesinde kapasite artırımına yönelik veteriner aşı geliştirme merkezi ve aşı üretim merkezi kurulması

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 2: Mevzuat Analizi

YASAL YÜKÜMLÜLÜK	DAYANAK	TESPİTLER	İHTİYAÇLAR
Hayvansal üretimin artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak, yüksek vasıflı hayvan ırklarını yaygınlaştırmak	5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Artan hayvansal kökenli ürün ihtiyacı	Hayvan ve hayvansal ürün arzının karşılanması ve arz güvenliğinin sağlanması için hayvan sağlığı ve ıslahına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi, hastalıktan ari işletmelerin sayısının, işletme büyüklüklerinin artırılması ve işletmelerin modernize edilmesi
Havzalar için sektörel su tahsis planlarını ve nehir havza yönetim planlarını hazırlamak ve takibini yapmak İçme suyu havzalarına özgü koruma planları hazırlamak, koruma planlarını yürütmek, takibini yapmak	1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Havza Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve Takibi Yönetmeliği İçme-Kullanma Suyu Havzalarının Korunmasına Dair Yönetmelik 2017/6-2019/2-2019/9-2020/9-2021/49 sayılı Bakanlık Genelgeleri	Birçok kurumun (DSİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri) su tahsisi konusunda görevi ve yetkisi bulunması Nehir Havza Yönetim Planları ve Sektörel su tahsis planlarının uygulanmasında ve takibinde ilgili sorumlu kurum ve kuruluşlarca yapılan raporlamalarda, sağlıklı ve güvenilir veri temininde sıkıntılar yaşanması Veri eksikliği ve mevcut verilerin temininde yaşanılan problemler, büyükşehir olmayan illerdeki yerüstü içme suyu havzalarına ait koruma planlarının uygulanabilirliği ve takip süreci	Su tahsisinde yetki karmaşasının önlenmesi için Su Kanununun çıkarılması, su tahsis planı hazırlanan havzalarda gerçek zamanlı ölçümlerin yapılacağı bir karar destek sistemi oluşturulması Büyükşehir olmayan illerde veri üretimi, veri temini, koruma planlarının uygulanması vb. süreçlerin takibinin yapılması için taşra teşkilatının kurulması
Su verimliliği çalışmaları yapmak	2023/9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ve Ekinde yayımlanan Değişen İklime Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033) İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerinde Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Sulama Sistemlerinde Su Kullanımının Kontrolü ve Su Kayıplarının Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik	Bütün sektördeki su verimliliği uygulamalarının bütüncül olarak ele alınmaması neticesinde su verimliliği hedeflerine ulaşılmasında zorlukların yaşanması	Değişen İklime Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033)'nın ve mezkûr mevzuatın uyumlaştırılması için bütün sektörleri kapsayan çatı bir yönetmeliğin hazırlanması
Yer üstü ve yer altı sularının kalitesini ve miktarını izlemek ve/veya izletmek	1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesi Hakkında Yönetmelik	İzleme konusunda mevzuat çakışması İzleme çalışmalarına yeterli bütçe ayrılmaması Altyapı ve personel eksikliği	İzlemede mükerrerliğin, kaynak israfının mevzuatta yer alan çakışmanın önlenmesi adına izlemeye ilişkin mevzuatın düzenlenerek tüm kurum/kuruluşların ihtiyacını karşılayacak Ulusal İzleme Ağının oluşturulması ve verilerin sistem üzerinden paylaşımının sağlanması Gerekli kaynakların (bütçe, ekipman, personel, alt yapı vb.) sağlanması
Taşkın ve kuraklık yönetimi ile ilgili ilke, esas, strateji ve politikaları belirlemek	1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Taşkın yönetim planlarında belirlenen tedbirlerin uygulanmasında yasal boşluk, görev ve yetki çatışması bulunması	Taşkın yönetim planlarında belirlenen tedbirlerin uygulanmasında yasal boşluk, görev ve yetki çatışmasının giderilmesine yönelik Taşkın Kanunu'nun yürürlüğe girmesi
Ulusal ve uluslararası alanda Ar-Ge faaliyetleri yürütmek ve bu kapsamdaki projeleri desteklemek	1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	İklim değişikliği, çölleşme ve erozyon konularında yeterli sayıda uzman bulunmaması İklim değişikliği ile ilgili Ar-Ge faaliyetlerinde bütünlük bulunmaması ve iş birliği konusunda sorunlar yaşanması Çölleşme ve erozyonla ilgili diğer Bakanlıklarla görev ve yetki çatışması bulunması	İklim değişikliği, çölleşme ve erozyon ile ilgili Ar-Ge faaliyetlerinde insan kaynağının güçlendirilmesi

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 2: Mevzuat Analizi

YASAL YÜKÜMLÜLÜK	DAYANAK	TESPİTLER	İHTİYAÇLAR
Çeşit ve ırk geliştirmek, tescil ettirmek ve bunların nüve materyallerini üretmek. Yerli gen kaynaklarını korumak ve geliştirmek, gen kaynaklarına erişim ve bunların yararının paylaşımını sağlamak; yetkilendirme, izleme ve denetleme çalışmalarını yapmak	5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Yeni geliştirilen ırk, hat ve cinslerin çiftçi düzeyinde kullanımında eksikler bulunması	Yeni geliştirilen ırk, hat ve cinslerin kullanımının artırılmasına yönelik desteklemelerde pozitif ayrımcılık yapılması
Arazi Kullanım Planlarını yapmak Yeter gelirli arazi büyüklüklerini, bölgesel şartlara ve ilçelere göre belirlemek, tarım arazilerinin bölünmesini engellemek amacı ile gerekli çalışmaları yapmak	Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Arazi Kullanım Planlarının bulunmaması nedeniyle toprakların korunmasında ve etkin kullanımında problemler yaşanması Tarım arazilerinin devir işlemlerinin harç ve döner sermaye payları nedeniyle istenen seviyede yapılamaması	Ülke genelinde uygun arazi kullanım şekilleri belirlenerek arazi kullanım planlarının hazırlanması, tarım arazilerinin bölünmesinin önlenmesi ve atıl arazilerin üretime kazandırılmasına yönelik destek ve teşviklerin artırılması
Küresel iklim değişikliği, kuraklık, çölleşme ile ilgili çalışmalar yapmak ve yaptırmak	5140 sayılı Tarımsal Kuraklıkla Mücadele ve Kuraklık Yönetimi Çalışmaları Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı	İzleme erken uyarı sisteminin olmaması Tarımsal Kuraklık Yönetimi Koordinasyon Kurulu kararlarını uygulamada ve il düzeyinde yürütmede aksaklıklar yaşanması	İklim değişikliği, kuraklık, çölleşme ile ilgili eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin arttırılması
Bakanlığın yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile ilişkilerini yürütmek, koordinasyonu sağlamak, Serbest Ticaret Anlaşmalarının hazırlanmasına yardımcı olmak	1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 422. Maddesi	DTÖ bünyesinde yürüyen tarım müzakerelerinde Bakanlığımız ilgili birimlerinde yeterli sayıda uzmanın bulunmaması Serbest Ticaret Anlaşmalarında bazı durumlarda tarım sektörünün hassasiyetinin, anlaşmanın bütünü içerisinde geri planda kalması	Uluslararası kurum ve kuruluşlarla yürütülen faaliyetlerin etkinliğini artırmaya yönelik personelin yetkinliğinin artırılması ve paydaş kurumlar ile iş birliğinin geliştirilmesi

Ayrıca, Bakanlık görev ve sorumluluk alanlarına yönelik ilgili kurum, kuruluş ve üniversiteler ile iş birliğinin arttırılması, bazı mevcut mevzuatta güncelleme, bekleyen kanun tasarılarının yasalaşması gibi ihtiyaçlar tespit edilmiştir.

Mevzuat analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular ayrıntılı bir şekilde irdelenerek, strateji geliştirme sürecinde, amaç ve hedeflerin belirlenmesinde kullanılmıştır. Belirlenen ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak mevzuata dayalı yasal ve kurumsal altyapının bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

3.4. Üst Politika Belgeleri Analizi

Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planı hazırlanırken 12. Kalkınma Planı (2024-2028), Orta Vadeli Program (2024-2026), BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Marmara Denizi Eylem Planı, Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı (2019-2030), Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (UBSEP) ve Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Ek Eylem Planı (UBEP) (2018-2028), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi 2022-2030), Ramsar Stratejik Planı (2016-2024), Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı (2023-2027), Değişen İklime Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033), Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) incelenmiş, stratejik amaç ve hedeflerimiz oluşturulurken bahsi geçen politika belgelerindeki Bakanlığımızı ilgilendiren görevler ve faaliyetler esas alınmıştır.

Tablo 3: Üst Politika Belgelerinin Analizi

ÜST POLİTİKA BELGESİ	İLGİLİ BÖLÜM/REFERANS	VERİLEN GÖREV/İHTİYAÇLAR
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.1. İstikrarlı Büyüme, Güçlü Ekonomi** Politika 299-320-321-362-397 Tedbir 362.3-397.10 **3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim** Politika 439-441-491-492-493-495-497 Tedbir 439.4-441.13-491.2-491.5-492.1-492.2-492.3-492.4-492.5-492.6-492.7-493.1-493.2-493.3-493.4-495.2-497.1-497.4	Yeterli, erişilebilir ve sürdürülebilir tarımsal ürün arzı için bitkisel ve hayvansal üretim ile su ürünleri üretimini geliştirmek
ORTA VADELİ PROGRAM (2024-2026)	**1. Büyüme** Tedbir 27-28-29	
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 2 Açlığa Son • 12 Sorumlu Üretim ve Tüketim • 14 Sudaki Yaşam	
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI	• 2.5. Sürdürülebilir Tarım	
MARMARA DENİZİ EYLEM PLANI	• Eylem 14	
ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE ULUSAL STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2019-2030)	• Stratejik Amaç 1-2-3-4	
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim** Politika 350-441-494-495-497-498-619 Tedbir 350.1-494.1-494.2-494.3-494.4-494.5-494.6-495.1-495.3-497.3-498.5-619.12	Gıda ve yem güvenilirliğinin sağlamak, bitki ve hayvan sağlığı hizmetlerini geliştirmek
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 2 Açlığa son • 3 Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam • 12 Sorumlu Üretim ve Tüketim	
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI	• 2.5. Sürdürülebilir Tarım	

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 3: Üst Politika Belgelerinin Analizi

ÜST POLİTİKA BELGESİ	İLGİLİ BÖLÜM/REFERANS	VERİLEN GÖREV/İHTİYAÇLAR
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim** Politika 491-495-496-498-563-567-619-728-774 Tedbir 491.3-491.4-495.4-496.1-496.2-496.3-498-5-563.4- 563.5-567.10-619.3-728.6- 774.2 **3.4. Afetlere Dirençli Yaşam Alanları, Sürdürülebilir Çevre** Politika 895-896-897-898-900 Tedbir 897.1-897.3-897.4-897.5-897.7-898.1-898.2-900.3	Kırsal alanlarda yaşam kalitesini ve refah seviyesini artırmak, üreticilerin örgütlenmesini ve tarımsal üretime yönelik eğitim ve danışmanlık sistemlerinin geliştirilmesini sağlamak
ORTA VADELİ PROGRAM (2024-2026)	**1. Büyüme** Tedbir 6-25-26 **2. İstihdam** Tedbir 13	
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 1 Yoksulluğa Son • 2 Açlığa Son • 5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği • 8 İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme • 9 Sanayi Yenilikçilik ve Altyapı • 10 Eşitsizliklerin Azaltılması • 17 Amaçlar İçin Ortaklıklar	
ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE ULUSAL STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2019-2030)	• Stratejik Amaç 2-5	
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim** Politika 488-489-491-495-497-498-499-551-554-565-570 Tedbir 488.1-488.2-488.3-488.4-489.1-489.2-491.1-495.2-498.1-498.2-498.3-498.4-499.1-499.2-551.2-554.2-565.12-570.1-570.2	Tarım ve ormancılık sektörüne yönelik genel politikaların belirlenmesini, yenilikçi uygulamaların ve Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesini sağlamak
ORTA VADELİ PROGRAM (2024-2026)	**4. Ödemeler Dengesi** Tedbir 43 **9. Dijital Dönüşüm** Tedbir 16-19	
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 2 Açlığa Son • 13 İklim Eylemi	
ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE ULUSAL STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2019-2030)	• Stratejik Amaç 1-4-5	
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI	• 2 Yeşil ve Döngüsel Bir Ekonomi • 5 Sürdürülebilir Tarım • 7 İklim Değişikliği ile Mücadele	

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 3: Üst Politika Belgelerinin Analizi

ÜST POLİTİKA BELGESİ	İLGİLİ BÖLÜM/REFERANS	VERİLEN GÖREV/İHTİYAÇLAR
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.1. İstikrarlı Büyüme, Güçlü Ekonomi** Politika 323 **3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim** Politika 488-490-497-504-505-523 Tedbir 488.5-490.1-490.2-490.3-490.4-490.6-497.2-497.5-504.2-504.4-504.5-505.1-505.2-523.5 **3.4. Afetlere Dirençli Yaşam Alanları, Sürdürülebilir Çevre** Politika 855-872-875-876-877-878-879-880-899-957 Tedbir 855.2- 872.1-872.2-872.5-872.7-875.1-875.2-875.3-875.4-876.1-877.1-877.2-878.1-878.5-879.2-880.1-880.2-880.3-880.4-880.5-880.6-899.1-899.2-899.3 **3.5 Adaleti Esas Alan Demokratik İyi Yönetişim** Politika 957 Tedbir 957.1	Toprak ve su kaynakları ile biyoçeşitliliğin korunarak, sürdürülebilir yönetiminin sağlanması amacıyla çalışmalar yapmak
ORTA VADELİ PROGRAM (2024-2026)	**8. Yeşil Dönüşüm** Tedbir 5-26	
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 2 Açlığa Son • 6 Temiz Su ve Sanitasyon • 14 Sudaki Yaşam • 15 Karasal Yaşam	
ULUSAL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (UBSEP) ve ULUSAL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK EK EYLEM PLANI (UBEP) (2018-2028)	• UBSEP Amaç 1, 2, 3 • UBEP Ulusal Hedef 7	
BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK SÖZLEŞMESİ (KUNMİNG-MONTREAL KÜRESEL BİYOÇEŞİTLİLİK ÇERÇEVESİ 2022-2030)	• Amaç A-B-C-D • Hedef 23	
RAMSAR STRATEJİK PLAN (2016-2024)	• Hedef 1- 2- 3- 4	
ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE ULUSAL STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2019-2030)	• Stratejik Amaç 1-2-3-4-5	
TÜRKİYE TARIMSAL KURAKLIKLA MÜCADELE STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2023-2027)	• Öncelik 1.1-2.2-2.4-2.5-3.1-3.3-4.1-4.2	
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI	• 2 Yeşil ve Döngüsel Bir Ekonomi	

Tablo 3: Üst Politika Belgelerinin Analizi

ÜST POLİTİKA BELGESİ	İLGİLİ BÖLÜM/REFERANS	VERİLEN GÖREV/İHTİYAÇLAR
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.1. İstikrarlı Büyüme, Güçlü Ekonomi** Politika 317 **3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim** Politika 497 Tedbir 497.6-497.7 **3.4. Afetlere Dirençli Yaşam Alanları, Sürdürülebilir Çevre** Politika 833-865-872-877 Tedbir 833.1-833.2-833.3-833.4-833.6-865.2-872.6	İklim değişikliğine uyum, kuraklık, sel ve su taşkınları ile mücadele kapasitesini artırmak
ORTA VADELİ PROGRAM (2024-2026)	**7. Afet Yönetimi** Tedbir 15-20-21-22 **8. Yeşil Dönüşüm** Tedbir 6	
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 2 Açlığa Son • 6 Temiz Su ve Sanitasyon • 7 Erişilebilir ve Temiz Enerji • 9 Sanayi Yenilikçilik ve Altyapı • 11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar • 13 İklim Eylemi • 14 Sudaki Yaşam • 15 Karasal Yaşam	
ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE ULUSAL STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2019-2030)	• Stratejik Amaç 1-2-3-4	
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI	• 1 Sınırda Karbon Düzenlemeler • 2 Yeşil ve Döngüsel Bir Ekonomi • 5 Sürdürülebilir Tarım • 7 İklim Değişikliği ile Mücadele	
TÜRKİYE TARIMSAL KURAKLIKLA MÜCADELE STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI (2023-2027)	• Öncelik 1.1-2.2-2.5-3.1-3.3-4.1-4.2	
DEĞİŞEN İKLİME UYUM ÇERÇEVESİNDE SU VERİMLİLİĞİ STRATEJİ BELGESİ VE EYLEM PLANI (2023-2033)	• 9 Hedef, 114 Eylem	
12. KALKINMA PLANI (2024-2028)	**3.1. İstikrarlı Büyüme, Güçlü Ekonomi** Politika 354	Bakanlığın faaliyet alanına giren konularda uluslararası çalışmalara katkıda bulunmak ve Bakanlığımızın afetle mücadele kapasitesini geliştirmek
ORTA VADELİ PROGRAM (2024-2026)	**4. Ödemeler Dengesi** Tedbir 45	
BM 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI	• 16 Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar • 17 Amaçlar İçin Ortaklıklar	
TÜRKİYE AFET MÜDAHALE PLANI (TAMP)	• 3.1.1. Operasyon Servisi Acil Durum Alt Servislerinin Çalışma Grupları	
YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI	• 9. Avrupa Yeşil Mutabakatı Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Faaliyetleri	

3.5. Program – Alt Program Analizi

Kamu mali yönetimi reformları çerçevesinde 2003 yılında kabul edilen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunuyla birlikte; kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanımı, mali saydamlık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde performans esaslı bütçe sistemi benimsenmiştir. Performans esaslı bütçe uygulamaları, kamu idarelerinde orta ve uzun vadeli planlama anlayışının geliştirilmesine, performansa dayalı yönetim kültürünün oluşturulmasına ve bu alanda kurumsal kapasitenin gelişimine katkıda bulunarak kamu mali yönetim sistemimizde önemli kazanımlar elde edilmesini sağlamıştır.

Performans esaslı bütçelemenin daha etkin bir şekilde uygulanması için performans bilgileri ile bütçede tahsis edilen kaynaklar arasında bağ kuran bir bütçe yaklaşımının geliştirilmesi ihtiyacı oluşmuştur.

Bu kapsamda 2020 yılında geçilen program esaslı bütçeleme sistemiyle sınırlı kaynakların, topluma en yüksek faydayı sağlayacak programlara tahsis edilmesi amaçlanarak, harcama önceliğinin geliştirilmesine katkı sağlanmıştır.

Program bütçe sisteminde Bakanlığımız "Kırsal Kalkınma, Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi, Tarım, Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi" olmak üzere 4 programdan sorumlu tutulmuştur. Yine Bakanlığımız "Yönetim ve Destek Programı ile Program Dışı Giderler" dışında kalan ve diğer Bakanlıkların sorumlu olduğu 3 program ile birlikte toplam 7 program altında 13 alt programdan sorumludur. 2020-2022 yıllarında izleme ve değerlendirmesi yapılan program ve alt programlardan 6 alt programda gerçekleşme %100, 6 alt programda %90-99 arası, 1 alt programda da %65-70 arasında olmuştur. 2023 yıl sonu itibariyle program ve alt programlarda hedeflere ulaşma oranının artacağı değerlendirilmektedir.

Program ve alt programlara ait tespitler ve ihtiyaçlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 4: Program-Alt Program Analizi

Program	Alt Program	Tespitler	İhtiyaçlar
KIRSAL KALKINMA: Sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, üretici birlikleri ve aile işletmelerinin üretim kapasitesinin ve kırsal işgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele ile kırsal toplumun düzenli ve yeterli gelir imkânlarına kavuşturularak refah düzeyinin artırılması ve nüfusun kırsalda tutundurulması	**Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi:** Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.	• Alt programın gerçekleşme oranı %98'dir. • Tarım-sanayi entegrasyonu geliştirilmeye devam edilmelidir. • Tarım sigortaları sistemi geliştirilmelidir. • Kadın ve gençlere yönelik eğitim ve pozitif ayrımcılık sürdürülmelidir. • Tarımsal danışmanlık ve yayım sistemi geliştirilmelidir. • Alternatif gelir kaynakları oluşturulmalıdır. • İşletme ölçekleri büyütülmelidir. • Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS 2024-2028) hazırlık çalışmaları tamamlanmalıdır. • Ulusal Kırsal Ağ, Ortak Tarım Politikası Ağı (OTP Ağı) ülke genelinde yaygınlaştırılmalıdır. • IPARD III döneminde tarımsal işletmeler, tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik yatırımlar, kamu altyapı yatırımları, kırsalda çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirme faaliyetleri ile danışmanlık hizmetleri desteklenmelidir. • Yerel Kalkınma Stratejileri (LEADER) uygulaması desteklenmelidir.	• Tarım-sanayi entegrasyonunu geliştirmeye yönelik OTB'ler kurulmaya ve desteklenmeye devam edilmelidir. • Başta Gelir Koruma Sigortası olmak üzere tarım sigortalarının kapsamı genişletilmelidir. • Kadın ve gençlerin sektörde kalmasına yönelik destek ve ayrıcalıklar artırılarak sürdürülmelidir. • Tarım danışmanları ile danışmanlık hizmeti alan işletme sayıları artırılmalıdır. • Küçük ve orta ölçekli işletmeler ile aile işletmeleri desteklenmeye devam edilerek, ölçek büyütmeye yönelik destek ve hibe mekanizmaları geliştirilmelidir. • Ulusal kapsamda kırsal kalkınma politikalarını belirlemek ve sürdürebilirliğini sağlamak amacıyla Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS-IV 2024-2028) hazırlık çalışmaları tamamlanmalıdır. • Tarım ve kırsal kalkınma programlarının etkin yürütülmesi ve kaynakların etkin kullanılması amacıyla Ulusal Kırsal Ağ, Türkiye Ortak Tarım Politikası Ağı (OTP Ağı) yapısı, 81 il düzeyinde yaygınlaştırılmalıdır. • Süt, kırmızı et, kanatlı ve yumurta tavukçuluğu, su ürünleri, meyve ve sebze sektörleri ile erozyon kontrolü, organik tarım, su verimliliği, yerel ırkların korunması gibi projeler desteklenmelidir. • Kırsalda yol, köprü inşası, su yönetimi, atık yönetimi, bilgi ve iletişim sistemleri, enerji temini ve verimliliğine ilişkin projeler ile bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi-işlenmesi-paketlenmesi, arıcılık, zanaatkârlık ve katma değer yaratan ürünler, kırsal turizm, su ürünleri yetiştiriciliği, makine parkları, yenilenebilir enerji projelerine hibe desteği verilmelidir. • IPARD-III LEADER kapsamında yeni yerel eylem gruplarının kurulması ve kapasite geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 4: Program-Alt Program Analizi

Program	Alt Program	Tespitler	İhtiyaçlar
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ: Ormanların, doğal hayatın ve tabiat varlıklarının korunması, geliştirilmesi ve topluma çok yönlü faydalar sağlayacak şekilde yönetilmesi	**Doğa Koruma ve Milli Parklar:** Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %100'dür. • Doğal, kültürel ve tarihi kaynak değerler korunmalıdır. • Biyolojik çeşitlilikle ilgili eğitimlerin artırılması, geleneksel bilgilere sahip çıkılması • Av ve avcılık konusunda eğitim ve denetimlerin sürdürülmesi • Yaban hayatı izlenerek nesli tehlike altında olan türlerin korunması gerekmektedir.	• Korunan alan miktarı ve sayısı artırılmalıdır. • Biyolojik çeşitlilik konusunda okullardan başlayarak tüm kamuoyu bilinçlendirilmeli, av ve avcılık konusunda eğitim ve denetimler ile nesli tehlike altındaki yaban hayvanlarının üretimi de dahil korunmasına yönelik tedbirler alınmalıdır.
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	**İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum:** Tarım sektörünün iklim değişikliklerine uyum kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %92'dir. • İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla ilgili eğitim ve proje çalışmaları devam ettirilmelidir. • Tarımdan kaynaklı emisyonların tespiti ve azaltımına yönelik faaliyetlere devam edilmelidir. • Kuraklık ve aşırı iklim olaylarının tarımsal üretim üzerindeki etkilerini azaltmaya yönelik projeler uygulanmalıdır.	• Çölleşme, erozyon ve aşırı iklim olaylarıyla ilgili başta üreticiler olmak üzere her düzeyde bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları sürdürülmelidir. • Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında belirlenen hedefler esas alınarak ve ülkemizin/insanımızın beslenme alışkanlıkları, gelenekleri vb. şartlar dikkate alınarak tarımdan kaynaklı emisyonların tespiti ve azaltımına yönelik faaliyetler sürdürülmelidir. • Başta Ar-Ge çalışmaları olmak üzere kuraklık ve diğer aşırı iklim olayları ile ilgili projeler ve faaliyetler artırılarak sürdürülmelidir.
TARIM: Çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir, ülke insanının yeterli ve dengeli beslenmesinin yanı sıra arz talep dengesini gözeten, verimliliği yüksek, sosyoekonomik olarak gelişen etkin bir tarım sektörünün oluşturulması ile çiftçilerimizin yaşam standartlarının yükseltilmesi	**Balıkçılık ve Su Ürünleri Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilirliği:** Su ürünleri üretimi ve bu ürünlerin ihracından elde edilen gelirin artırılması sağlanacak, üretime maddi destek sağlanması suretiyle üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkı sağlanacak, balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik kontrol ve denetimler artırılacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %98'dir. • Ticari balık stokları belirlenmeli ve sürdürülebilir su ürünleri avcılığı için yönetim planları hazırlanmalıdır. • Su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği ile ilgili denetimlerin etkinliği artırılmalıdır. • Su ürünleri üretimini artırmaya yönelik tedbirler artırılmalıdır.	• Balık stoklarının ve su ürünlerinin sürdürülebilirliği için avcılık faaliyetleri planlanmalıdır. • Denetimler ile ilgili altyapı geliştirilmeli ve denetimlerin etkinliği artırılmalı, personel, araç ve ekipman ihtiyacı giderilmelidir. • Balıklandırma ve üretim sahalarının etkin kullanımı ile ilgili faaliyetler artırılarak sürdürülmelidir.
	Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği: Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %100'dür. • İklim değişikliğinin bitkisel üretim üzerindeki etkilerine karşı tedbirler ve destekler geliştirilmelidir. • Stratejik ürünlerde arz açığını azaltacak tedbirler alınmalıdır. • Kaba yem ihtiyacının karşılanmasına yönelik üretim artırılmalıdır. • Çevre ve insan sağlığını önceleyen organik ve iyi tarım uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.	• Kuraklık ve aşırı stres koşullarına dayanıklı çeşitler geliştirilerek üretimi yaygınlaştırılmalıdır. • Stratejik ürünlerin üretimine yönelik planlama ve sözleşmeli tarım uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır. • Kaba yem açığının karşılanabilmesi için mera ıslah ve amenajman çalışmaları ile kaba yem üretimine verilen destekler sürdürülmelidir. • Toprak ve su kaynaklarında sürdürülebilirliği sağlamak, insan ve hayvan sağlığını koruyabilmek için organik ve iyi tarım uygulamaları desteklenecektir.

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 4: Program-Alt Program Analizi

Program	Alt Program	Tespitler	İhtiyaçlar
TARIM: Çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir, ülke insanının yeterli ve dengeli beslenmesinin yanı sıra arz talep dengesini gözeten, verimliliği yüksek, sosyoekonomik olarak gelişen etkin bir tarım sektörünün oluşturulması ile çiftçilerimizin yaşam standartlarının yükseltilmesi	**Tarım Teknolojileri ve Bilgi Sistemleri:** İklim değişikliğiyle uyumlu, modern makine kullanımı özendirilecek, ortak makine kullanımı yaygınlaştırılacak ve üretim planlamasına yönelik yapay zekâ uygulamaları geliştirilecektir.	• Alt programın gerçekleşme oranı %100'dür. • Tarımda dijital dönüşüm üretimin her aşaması için gerçekleştirilmelidir. • Modern makine kullanımı özendirilmeli ve ortak makine kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. • Yapay zekâ ve coğrafi görüntüleme sistemlerinden üretim planlaması ve uygulamasında faydalanma imkânları geliştirilmelidir.	• E-devlet üzerinden ÇKS başvuruları gibi dijital dönüşüm çalışmaları ile hem üreticide hem de kamuda emek ve zamandan tasarruf sağlanacaktır. • Ekonomik ömrünü tamamlamış olan makine ekipmanın yenilenmesi ve bunlardan maksimum faydanın sağlanabilmesi için destek, teşvik ve uygulamalar sürdürülmelidir. • Stratejik ürünlerde arz açığını kapatmaya yönelik sözleşmeli üretim vb. modellerde planlama ve kontrol faaliyetlerinde yapay zekâ ve uydu görüntüleme sistemlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.
	Tarımsal Araştırma ve Geliştirme: Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.	• Alt programın gerçekleşme oranı %100'dür. • İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini azaltacak tedbirler geliştirilmelidir. • Genetik kaynakların korunması ve sürdürülebilirliği ile ilgili tedbirlerin artırılması gerekmektedir. • Tarımsal üretimde verim ve kaliteyi artıracak Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına hız verilmelidir. • Toprak ve su kaynaklarının korunması için yürütülen Ar-Ge çalışmaları geliştirilmelidir.	• Aşırı iklim olayları, kuraklık vb. şartlara dayanıklı tür ve çeşitler geliştirilmelidir. • Halk elinde ve gen bankalarında korunan hayvan ve bitki örnekleri artırılarak, ıslah çalışmalarında faydalanılmalıdır. • Bitkisel ve hayvansal üretimde verim ve kaliteyi artıracak Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına verilen destekler sürdürülerek, yeni bitki çeşitleri ve hayvan ırkları ıslah edilerek hayata geçirilmelidir. • Tarımsal üretimin karbon salınımı, nitrat kirliliği vb. etkilerini azaltacak bitki-hayvan sağlığı, bitki besleme, hayvan besleme vb. uygulamalar geliştirilmelidir.
TOPRAK VE SU KAYNAKLARININ KULLANIMI VE YÖNETİMİ: Toprak ve su kaynaklarının etkin ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması, iklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla etkin mücadele edilmesi	**Su Kaynaklarının Korunması, İyileştirilmesi, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı:** Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak, yerüstü sularının kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek, suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılması için bütüncül planlamalar yapmak suretiyle su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine katkı sağlanacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %98'dir. • Taşkın ve kuraklığa karşı alınacak tedbirlerin geliştirilmesi gerekmektedir. • Yerüstü ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarının belirlenmesi gerekmektedir. • Yerüstü ve yeraltı sularının kalitelerinin korunması ve/veya iyileştirilmesi için çalışmalar yürütülmelidir. • İçme suyu havzalarının korunması ve sürdürülebilirliği ile ilgili planlar yapılarak uygulanmalıdır. • Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğin önlenmesi gerekmektedir.	• Taşkın ve kuraklık yönetim planlarının tamamlanarak etkin tedbirler alınması sağlanmalıdır. • Su kaynaklarının kirlenmesini önleyici ve kalitesini iyileştirici tedbirler belirlenerek uygulanmalıdır. • Uluslararası gelişmeler de dikkate alınarak, havzalarda koruma planı ve yönetim planları hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. • Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliği önlemeye yönelik uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır.
	Toprak Kaynaklarının Korunması, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı: Erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle oluşan toprak kayıplarının kontrol altına alınması ve ıslah edilen mera alanlarının artırılması sağlanacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %67'dir. • Toprak etütleri yapılarak, arazi kullanım planlamasının tamamlanması gerekmektedir. • Toprakların tarım ve tarım dışı faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğe karşı korunması gerekmektedir.	• Detaylı toprak etütleri ile arazi kullanım planlamaları tamamlanarak üretimde stratejik ürünlere öncelik verecek üretim planlamaları yapılmalıdır. • Bilinçsiz gübre ve ilaç kullanımı başta olmak üzere tarım topraklarını kirletici etmenlerin takibi ve kirliliğin önlenmesine yönelik tedbirlerin geliştirilmesi sağlanmalıdır. • 2023 yılı sonunda tamamlanacak olan 1/25000 ölçekli arazi kullanım planlarının kullanılması sağlanmalıdır.

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 4: Program-Alt Program Analizi

Program	Alt Program	Tespitler	İhtiyaçlar
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	**Doğa Turizm:** Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %100'dür. • Korunan alanların yönetim etkinliğinin artırılması ve tabiat turizminin geliştirilmesi gerekmektedir. • Doğal, tarihi ve kültürel kaynak değerlere sahip alanların belirlenerek, korunmasına yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir.	• Korunan alanlar için etkin bir yönetim sistemi kurularak plan ve projeler ile alt ve üst yapı tesislerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır. • Hazırlanacak plan ve projeler ile korunması gereken kaynak değerlerin tamamının koruma altına alınması ve bu alanların etkin yönetimi sağlanmalıdır.
TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU	**Bitki Sağlığı, Hayvan Sağlığı ve Refahı:** Bitkisel üretimde çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirleri alınacak, hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetleri geliştirilecek, veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinlikleri artırılacak, hayvan refahını korumaya yönelik tedbirler alınacaktır.	• Alt programın gerçekleşme oranı %100'dür. • Bitkisel üretimde biyolojik, biyoteknik ve entegre mücadele yapılan alan miktarı artırılmalıdır. • Bitki koruma ürünlerinin denetiminin etkinliği ve kullanımları ile ilgili eğitim ve farkındalık faaliyetleri artırılmalıdır. • Hayvan hastalıkları ile mücadele çalışmalarının etkinliği artırılmalıdır. • Hayvan refahına yönelik gerekli tedbir ve faaliyetler yürütülmelidir.	• Çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirlerini artırmak için eğitim, destek vb. teşvik edici faaliyetler yürütülmelidir. • Bitki koruma ürünlerinin üretim, satış ve kullanım aşamalarını etkin takip ederek, insan, bitki ve çevre sağlığı korunmalıdır. • Programlı aşılar ile salgın hastalıkların önlenmesi sağlanmalı ve hastalıktan ari bölgeler artırılmalıdır. • Hayvan refahına yönelik mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılmalı ve uluslararası uygulamalar da dikkate alınarak tedbirler geliştirilmelidir.
	Gıda Güvenilirliği: Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliği artırılacak, gıda güvenilirliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunulmasına yönelik tedbirler alınacak, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamalar geliştirilecektir.	• Alt programın gerçekleşme oranı %97'dir. • Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliği artırılmalıdır. • Hasat öncesi ve birincil ürünlerde pestisit ve ilaç kalıntılarının önlenmesi sağlanmalıdır. • Gıda güvenilirliğine yönelik bilgi kirliliği önlenmeli, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamalar etkinleştirilmelidir.	• Risk esaslı gıda ve yem resmi kontrollerinin etkinliği artırılarak insan ve hayvan sağlığını tehdit edebilecek unsurlar önlenmelidir. • Hayvansal ve bitkisel üretimde kullanılan ilaçlar ile ilgili eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri ile tüketime arz edilecek ürünlerde kalıntıların önlenmesi sağlanmalıdır. • Gıda güvenilirliğine yönelik doğru ve güncel bilginin etkin iletişim yöntemleri kullanılarak kamuoyuna duyurulması ve gıda güvenilirliğine yönelik eğitim ve farkındalık oluşturma faaliyetlerinin artırılması gerekmektedir.

3.6. Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi

Tablo 5: Faaliyet Alanı-Ürün/Hizmet Listesi

Faaliyet Alanı	Ürün/ Hizmetler
Gıda ve Kontrol	• Bitki Sağlığı ve Bitki Koruma • Hayvan Sağlığı ve Karantina/Refahı • Risk Değerlendirme • Gıda Güvenilirliği • Yem Güvenilirliği
Bitkisel Üretim	• Bitkisel Üretimi Geliştirme ve Bitkisel Üretim Desteklemeleri • Tohumculuğu Geliştirme • Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamalarını Geliştirme/Yaygınlaştırma • Çayır Mera ve Yem Bitkileri • Gübrelerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi • Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli
Hayvancılık	• Hayvansal Üretimi Geliştirme ve Hayvancılık Desteklemeleri • Islah, Kayıtlılık ve Örgütlenme • Arıcılık ve İpekböcekçiliği • Kanatlı Sektörü
Balıkçılık ve Su Ürünleri	• Balıkçılık ve Su Ürünleri Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi • Balıkçılık ve Su Ürünleri Kontrol ve Denetimleri • Balıkçılık ve Su Ürünleri Desteklemeleri • Su Ürünleri Veri Toplama Faaliyetleri, İzleme ve Değerlendirilmesi • Su Ürünleri Avcılığı/Yetiştiriciliği Konusunda Uluslararası Faaliyetler
Tarım Reformu ve Kırsal Kalkınma	• Sulama Sistemleri ve Tarımsal Altyapı • Avrupa Birliği Yapısal Uyum Yönetim Otoritesi Çalışmaları • Entegre İdare ve Kontrol Sistemi • Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon • Kırsal Kalkınma Faaliyetleri • Organize Tarım Bölgeleri • Dış Kaynaklı Projeler • Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme • Tarım Arazileri Yönetimi • Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma • Tarımsal Desteklemeler ve Tarımsal Finans • Tarımsal Amaçlı Teşkilatlanma • Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler • Tarımsal Örgütlerin Denetimi • Tarım ve Orman İstatistikleri • Tarımsal Pazarlama • İklim Değişikliğine Uyum ve Dirençliliği Artırma Çalışmaları

Faaliyet Alanı	Ürün/ Hizmetler
Tarımsal Araştırma ve Politika Oluşturma	• Bahçe Bitkileri Araştırmaları • Bitki Sağlığı Araştırmaları • Biyoçeşitlilik ve Genetik Kaynaklar Araştırmaları • Gıda ve Yem Araştırmaları • Hayvancılık ve Hayvan Sağlığı Araştırmaları • Tarla Bitkileri Araştırmaları • Su Ürünleri Araştırmaları • Tarım Ekonomisi ve Politikaları Araştırmaları • Tarımsal Mekanizasyon ve Bilişim Teknolojileri Araştırmaları • Toprak ve Su Kaynakları Araştırmaları
Su Yönetimi	• Yerüstü ve Yeraltı Sularının Kalitesine Yönelik Çalışmalar • Su Kalitesi ve Miktarı İzleme Değerlendirme ve Raporlama Çalışmaları • İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesislerine Yönelik Çalışmalar • Kullanılmış Suların Yeniden Kullanımına Yönelik Çalışmalar • Ulusal Su Bilgi Sistemi • Yerüstü Sularında Kütle ve Tip Belirleme Çalışmaları • Taşkın Yönetim Planları • Taşkın Tahmini ve Erken Uyarı Çalışmaları • Kuraklık Yönetim Planları • Kuraklık Tahmini ve Erken Uyarı Sistemi • Sektörel Su Verimliliği Eylem Planlarına Yönelik Çalışmalar • Su Verimliliğine Yönelik Raporlama • Araştırma, Geliştirme ve Değerlendirme Faaliyetleri • Su Hukuku ve Politikasına Yönelik Çalışmalar • İklim Değişikliğine Yönelik Havza Bazlı Projeksiyonlar • Su Güvenliği Planları • Su Kaynaklarını Modelleme Çalışmaları • Sektörel Su Tahsis Planları • Nehir Havza Yönetim Planları • Havza Koruma Eylem Planları • Alan Bazlı Çalışmalar • İçme Suyu Havza Koruma Planları • Su Kaynaklarının Sayısallaştırılması • Durgun Sulara Yönelik Çalışmalar
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler	• Uluslararası Kuruluşlar, Bölgesel ve İkili İlişkiler Kapsamında Yürütülen Hizmetler • Avrupa Birliği ile İlişkiler ve Müzakere Süreci • Ekonomik ve Teknik İlişkiler • Dış Kaynaklı Projelerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi • Dış Ticaret Politikalarının Belirlenmesi

3.6. Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi

Tablo 5: Faaliyet Alanı-Ürün/Hizmet Listesi

Faaliyet Alanı	Ürün/ Hizmetler
Şeker	• Şeker Kotaları ve Şeker Ticaretine Yönelik Hizmetler • Şeker Piyasasının İzlenmesi ve Denetlenmesi • Şeker Sektörü ile İlgili Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri
Tütün ve Alkol	• Alkollü İçki, Etil Alkol ve Metanolün Üretim, İşleme, Depolama, Dağıtım, Denatürasyon, Geri Kazanım, Satış ve Sunum Yerleri ile İç ve Dış Ticaretinin Düzenlenmesi, Denetlenmesi • Yaprak Tütün, Tütün Mamulü, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı, Sigara Filtresi Üretim Tesislerine İlişkin Kurulum, Üretim, İşleme, Piyasaya Arz, Depolama, Dağıtım, İmha, Geri Kazanım, Satış ve Sunum Yerleri ile İç ve Dış Ticaretine Yönelik Düzenlemeler ve Denetlemeler, Yetki ve Uygunluk Belgelerine İlişkin İş ve İşlemler • Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasasında Reklam ve Rekabet Koşullarının Belirlenmesi
Eğitim, Yayım ve Yayın	• Çiftçi Eğitim ve Yayımı • Tarımsal Yenilikler ve Bilgi Sistemleri Çalışmaları • Sertifikalı Tarımsal Danışmanlık Hizmetleri • Kırsal Alanda Kadın, Genç ve Aileleri ile Diğer Özel Politika Gerektiren Gruplara (çocuk, mevsimlik tarım işçisi vb.) Yönelik Faaliyetler • El Sanatları Eğitim Faaliyetleri • Basılı Yayın Üretimi • Görüntülü ve Sesli Yayın Üretimi • Tanıtım, Fuar ve Organizasyon Faaliyetleri • Kütüphanecilik Hizmetleri
Kurumsal Yönetim	• Stratejik Yönetim Faaliyetleri • Yönetim Bilgi Sistemleri Faaliyetleri • İç Kontrol Çalışmaları • Mali Yönetim ve Kontrol Hizmetleri • Bütçe Çalışmaları • Tarımsal Arz Güvencesine Yönelik Faaliyetler • Bilgi Teknolojileri ve Bilgi Güvenliği Hizmetleri • Dijital Dönüşüm ve Tarım 4.0 Hizmetleri • Rehberlik ve Teftiş Hizmetleri Faaliyetleri • Hukuk Hizmetleri Faaliyetleri • İç Denetim Faaliyetleri • Bakanlığın Personel Politikası, Planlaması ve Geliştirilmesi • Personel Eğitim Faaliyetleri • Destek Hizmetleri • Tarım, Orman, Gıda, Su ve Hayvancılık Grubu Afet Müdahale Planı Hizmetleri

3.7. Paydaş Analizi

Paydaş analizleri; Bakanlığımız hizmetlerinin yararlanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmesini, sonucunda da stratejik planımızın paydaşlar tarafından sahiplenilmesini ve başarı düzeyinin artırılmasını sağlamaktadır. Bu nedenle stratejik plan hazırlık aşamasında Tarım ve Orman Bakanlığının etkileşim içinde olduğu paydaşlar sürece dâhil edilerek görüş ve önerilerine başvurulmuştur.
Paydaş analizleri yapılırken iç ve dış paydaşların önceliklendirilmesi ve Bakanlığımız hizmet ve ürünleriyle ilişkilendirilmesi hususlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 6: Paydaşların Önceliklendirilmesi

PAYDAŞ ADI	İÇ PAYDAŞ/ DIŞ PAYDAŞ	ÖNEM DERECESİ	ETKİ DERECESİ
Cumhurbaşkanlığı	Dış Paydaş	5	5
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı	Dış Paydaş	5	5
Yargı Organları	Dış Paydaş	5	5
Valilikler	Dış Paydaş	5	5
Mahalli İdareler	Dış Paydaş	5	4
Üniversiteler	Dış Paydaş	5	4
Üst Politika Belgeleri Kapsamında Birlikte Çalışılacak Kamu İdareleri	Dış Paydaş	5	5
Özel Politika Gerektiren Gruplar	Dış Paydaş	5	4
Uluslararası Kurum ve Kuruluşlar	Dış Paydaş	5	4
AB Kurumları (AB Komisyonu, Ajanslar vb.)	Dış Paydaş	5	4
Üretici Birlik ve Kooperatifleri	Dış Paydaş	5	5
Sendikalar	Dış Paydaş	3	3
Meslek kuruluşları	Dış Paydaş	4	4
Sanayi kuruluşları	Dış Paydaş	4	4
Dernekler	Dış Paydaş	3	3
Özel Sektör	Dış Paydaş	4	3
Vatandaşlar	Dış Paydaş	5	5
Bakanlık Ana Hizmet Birimleri	İç Paydaş	5	5
Bakanlık Çalışanları	İç Paydaş	5	5

Lejant: Önem derecesi (5,4,3 Güçlü)-(2,1 Zayıf); Etki derecesi (5,4,3 Yüksek)-(2,1 Düşük)

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 7: Paydaş-Ürün/Hizmet Matrisi

Paydaş Adı	Gıda ve Kontrol	Bitkisel Üretim	Hayvancılık	Balıkçılık ve Su Ürünleri	Tarım Reformu ve Kırsal Kalkınma	Tarımsal Araştırma ve Politika Oluşturma	Su Yönetimi	Uluslararası İlişkiler	Tütün ve Alkol	Şeker	Eğitim, Yayım ve Yayın	Kurumsal Yönetim
Cumhurbaşkanlığı	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Yargı Organları	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Valilikler	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Mahalli İdareler	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	
Üniversiteler	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Üst Politika Belgeleri Kapsamında Birlikte Çalışılacak Kamu İdareleri	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Özel Politika Gerektiren Gruplar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Uluslararası Kurum ve Kuruluşlar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
AB Kurumları (AB Komisyonu, Ajanslar vb.)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Üretici Birlik ve Kooperatifleri	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Sendikalar	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Meslek kuruluşları	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Sanayi kuruluşları	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Dernekler	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Özel Sektör	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Vatandaşlar	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Bakanlık Ana Hizmet Birimleri	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bakanlık Çalışanları	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Bakanlığımızın 2024-2028 yıllarını kapsayan 5 yılının planlandığı bu süreçte bütün paydaşlarımızın kurumun mevcut durumuna ve geleceğine yönelik fikirlerini alabilmek amacıyla, ürün hizmet matrisi oluşturularak önceliklendirme yapılmış, belirlenen paydaşlara yönelik anketler geliştirilmiş ve elektronik ortamda veriler toplanmıştır.
Yapılan iç paydaş anket çalışmasına 11.413 kurum personeli, dış paydaş anketine ise 1.078 paydaş katılım sağlamıştır. Katılımcılara nitel ve nicel tarzda sorular sorulmuş olup elde edilen veriler, sınıflama (nominal), sıralama ve eşit aralıklı ölçekler kullanılarak değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir.
Bu kapsamda kurumun görev tanımı, paydaşlarıyla birlikte çalışma, koordinasyon kabiliyeti, kurum algısı, kurumdan beklentiler, görev alanındaki fırsatlar ve tehditler gibi çeşitli konularda analizler ve tespitler yapılmıştır.

İç ve Dış Paydaş Anketlerinden Elde Edilen Bulgular

Stratejik planın "Durum Analizi" aşamasında iç ve dış paydaş anketleriyle paydaşların Bakanlık çalışma alanları ile ilgili konularda görüş ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler GZFT analizi ile birleştirilmiş ve stratejik planda yer alan amaç ve hedeflerin tespit edilmesi aşamasında bu verilerden faydalanılmıştır.
İç ve dış paydaş analizleri Bakanlığımız internet sitesi üzerinden elektronik ortamda yapılan anket vasıtasıyla gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler istatistik programları kullanılarak değerlendirilmiştir.

İç Paydaş Analizi;
İç paydaş anketine katılım sağlayanların %12'si merkez birimlerinde, %88'si de taşra teşkilatımızda çalışan personelden oluşmuştur.
Ankete;
Kadrolarına göre değerlendirildiğinde; %68,4'ü teknik hizmetler sınıfı, %18,0'ı sağlık ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfı, %9,1'i genel idari hizmetler sınıfı, %0,9'u yardımcı hizmetler sınıfı, %3,6'sı diğer hizmet sınıfında çalışan personel,
Statülerine göre değerlendirildiğinde %79'u memur, %17'si sözleşmeli, %4'ü işçi,
Hizmet yılına göre değerlendirildiğinde %14'ü 30 yıl üzeri, %20'si 21-30 yıl, %34'ü 11-20 yıl, %17'si 6-10 yıl ve %15'i 0-5 yıl hizmet süresine sahip personel,
Eğitim durumuna göre %55 lisans, %25 lisansüstü, %10 ön lisans, %5 lise, %4 doktora, %1 ilkokul ve ortaokul mezuniyet derecesine sahip personel,
Cinsiyete göre ise %69'u erkek, %31'i kadın olmak üzere toplam 11.413 personel katılım sağlamıştır.
Bakanlığımızın görev yetki ve sorumlulukları hakkındaki bilgi düzeyleri sorulmuş, iç paydaşlarımızın %88'i bilgi düzeyinin "Çok İyi" ve "İyi" seviyede olduğunu belirtmiştir.
İnsan kaynakları yönetimi açısından çalışanlarımızın çalıştığı birimin eğitim ve uzmanlıklarına uygunluğu sorulmuş, katılımcıların toplamda %77'si "Çok Uygun" ya da "Uygun" olarak cevap vermiştir.
Genel olarak personelimiz Bakanlık çalışanı olmaktan duyduğu memnuniyet derecesini toplamda %76 ile "Çok Memnunum" ya da "Memnunum" olarak değerlendirmiştir.
Çalışanlarımızın bu memnuniyet derecesine etki eden faktörleri etki derecesine göre değerlendirmeleri istendiğinde; takdir edilme (%78), yöneticilerin tutumu (%77), iş birliği ve takım ruhu (%76), kurum içi iletişim (%73) hususları ön plana çıkmıştır. Çalışanlara sağlanan sosyal imkânlar (%54), ödüllendirme (%51), terfi ile yer değiştirme imkânlarının ise memnuniyet açısından etkisinin daha az olduğu görüşleri yoğunlaşmıştır.

Personelimizin kurumun teknolojik altyapısından memnuniyetini ölçmek amacıyla yönelttiğimiz soruya alınan cevaplarla tüm konularda 5 üzerinden 3,21 genel ortalama puanı hesaplanmış ve memnuniyetin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. En yüksek memnuniyet 3,30 puan ile donanım hizmetinde, en düşük ise 3,08 puan ile Bakanlığımız internet hizmetlerinde görülmüştür.

İç paydaşlarımıza Bakanlığımız hakkındaki bazı yargıların doğruluğuna katılıp katılmama durumları sorulmuştur. Yargılara gelen cevaplar arasında "işin yapılması için yeterli süre tanınmaktadır" yargısı 3,58 ile en yüksek puanı almıştır. Öne çıkan bir diğer yargı ise 3,30 puan ile "kurumsal hafıza korunur" yargısı olmuştur. En düşük puanları ise 2,82 puan alan "görevlendirme ve atamalarda liyakat ve uzmanlık dikkate alınmaktadır" yargısı ve 2,63 ile "özlük haklarının yeterli olduğuna" yönelik yargı almıştır.
İç paydaşlarımızın Bakanlığımızın gelecekte ağırlık vermesi gereken konular hakkında değerlendirmelerini almak amacıyla faaliyet alanında yer alan konuları önceliklendirmeleri istenmiştir. Gelen 179.683 görüş içerisinden %95'in üzerinde çok güçlü olarak ağırlık verilmesi yönünde görüş bildirilen faaliyet alanları sırasıyla; bitki sağlığı/hayvan sağlığı (%98), su yönetimi (%98), tarımsal üretim ve arz güvencesi (%97), gıda/yem güvenilirliği (%97), toprak koruma (%97), araştırma geliştirme (%96) ve biyolojik çeşitliliğin yönetimi (%95) gibi Bakanlık stratejik amaçları içerisinde yer alan faaliyetler öne çıkarken, tarımsal desteklemeler (%80) ise nispeten geri planda kalmıştır.
Bakanlığımızın hizmetlerinde öne çıkan etik değerler konusunda iç paydaşlarımız tarafından farklı fikirler beyan edilmiştir. Beyan edilen bu fikirlerin aldığı puanlar sıralanmış ve Bakanlığımızın doğaya/çevreye saygılı (3,80), erişilebilir (3,79), güvenilir (3,73), bilime saygılı (3,71), hizmet ve paydaş odaklı (3,71), çalışkan (3,70), iş birliğine açık/katılımcı (3,64), ulusal stratejilere odaklı (3,60) bir kurum olduğu ifade edilmiştir.

Dış Paydaş Analizi;
Ankete katılım kamu kurumları, özel sektör, üniversite, sivil toplum kuruluşları, üretici birlikleri ve kooperatifler ile gerçek kişiler tarafından sağlanmış olup katılımın yaklaşık %97'si kamu kurumlarından oluşmuştur.
Dış paydaşların faaliyet alanları incelendiğinde ankete en çok ilgi sırasıyla; tarım (%26), çevre (%15), orman (%12) ve enerji (%12) konularında faaliyet gösteren paydaşlardan gelmiştir.
Dış paydaşlarımızın Bakanlığımız hakkındaki bilgilere ulaşmak amacıyla kullandığı iletişim kaynaklarında %57 ile Bakanlık internet sitesi, yazılı ve görsel medya ile sosyal medya kaynakları öne çıkmaktadır.
Dış paydaşlarımızın Bakanlığımızla irtibat kurma konularının sırasıyla gıda (%64), doğa koruma (%64), orman (%63), eğitim ve yayın (%62) olduğu belirtilmiştir.

Bakanlığımızın, toplumun tamamını ilgilendiren konjonktürel değişimler, gelişmeler, sürdürülebilirlik ve koruma konularında nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; teknolojik gelişmelere uyum konusunda %57'sinin, doğal afetlere uyum konusunda %55'inin, doğa ve biyoçeşitliliğin korunması ile bölgesel ve uluslararası değişikliklere uyum konusunda %53'ünün, doğal kaynakların korunması ile iklim değişikliğine uyum konusunda %52'sinin, gıda arzının sürdürülmesi konusunda ise %51'inin başarılı bulduğu görülmektedir.

Bakanlığımızın hizmetlerinde öne çıkardığı etik değerler konusunda dış paydaşlarımız tarafından farklı fikirler beyan edilmiş olup, beyan edilen bu fikirler sıralandığında Bakanlığımızın bilime saygılı (%70), erişilebilir (%69), güvenilir (%66), doğaya/çevreye saygılı (%66), kaliteli (%62), çalışkan (%62), hizmet ve paydaş odaklı (%62), yetkin (%61), iş birliğine açık/katılımcı (%61), ulusal stratejilere odaklı (%61) bir kurum olduğu beyan edilmiştir.

Bakanlığımızın görev ve sorumlulukları çerçevesinde sunduğu hizmetler konusunda ise 13.557 adet görüş bildirilmiş olup %59 ile tarımsal desteklemeler en başarılı alan içerisinde yer almıştır. Dış paydaşlarımız Bakanlığımızı genel olarak sunduğu hizmetler konusunda %53 oranında başarılı bulmuştur.

Dış paydaşlarımıza Bakanlığımızın kamuoyunda yer alan algısını ölçmek amacıyla çeşitli yargıların doğruluğu sorulmuştur. Stratejik ve teknik bir kurum olduğu yargısı %80 ile güçlü bir şekilde belirtilmiş olup bunu %72 ile mevzuatta belirtilen görev yetki ve sorumlulukları doğrultusunda hareket ettiği yargısı takip etmiştir. Yargılar içerisinde %59 ile paydaşlardan geçerli onayı almakla birlikte en düşük destek gören görüş hizmet kalitesini sürekli artırmakta olduğudur.

Paydaşlarımızın Bakanlığın gelecekte ağırlık vermesi gereken faaliyetlerini yönlendirmesi amacıyla görev ve yetki alanına giren konularda değerlendirmeleri sorulmuştur. Gelen 15.956 görüş içerisinden %90'ın üzerinde çok güçlü olarak ağırlık verilmesi yönünde görüş bildirilen faaliyet alanları sırasıyla; tarımsal üretim ve arz güvencesi (%94), su yönetimi (%94), gıda /yem güvenilirliği (%93), bitki sağlığı/ hayvan sağlığı (%93), toprak koruma (%93), kırsal kalkınma ve tarımsal altyapı (%93), araştırma geliştirme (%92), biyolojik çeşitliliğin yönetimi (%92), balıkçılık ve su ürünleri (%92), tarım sanayi entegrasyonu (%92), iklim değişikliğine uyum (%91) ve tarımsal üretimde markalaşma (%90) gibi Bakanlık stratejik amaçları içerisinde yer alan faaliyetler öne çıkarken eğitim yayım ve yayın faaliyetleri (%87) nispeten geri planda kalmıştır.

Paydaş Görüş ve Tavsiyelerinin Stratejik Plana Yansıtılması

Kurumsal analiz çalışmasında elde edilen bütün tespitler stratejik amaç ve hedeflerin oluşturulmasında değerlendirmeye alınmıştır. Nihai olarak iç ve dış paydaş anket değerlendirme neticeleri; hedeflerin ve göstergelerin oluşturulmasında altlık olarak kullanılmıştır.

3.8. Kuruluş İçi Analiz

Kuruluş içi analiz başlığı altında Tarım ve Orman Bakanlığının kurum kültürü analizi, teşkilat yapısı, insan kaynakları yetkinlik düzeyi, teknolojik kaynaklar, fiziki ve mali kaynaklara ilişkin mevcut kapasitesinin değerlendirilmesine yönelik bilgiler sunulmuştur.
Tarım ve Orman Bakanlığı köklü, sorumluluklarının bilincinde, güvenilir, sonuç odaklı, performansını her geçen gün artırmaya istekli ve bunun için çaba harcayan, en önemlisi gücünü üreticilerden tüketicilere kadar uzanan büyük bir paydaş kitlesinden alan bir kurum olarak tüm çalışanlarıyla ve sektördeki tüm paydaşlarla dayanışma içindedir.

Bakanlığımız, Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu Kararnamesi çerçevesinde 20 Hizmet Birimi, 5 Bağlı, 6 İlgili Kuruluş, 162 Kuruluş Müdürlüğü ile 81 il ve 922 ilçede teşkilatlanmış güçlü bir kurumdur. Özellikle uygulama ve araştırma birimlerinde çalışma konularında uzmanlaşmış personel istihdam edilmesini benimsemektedir. Çalışanların sürekli gelişimine önem verilir ve bunu destekleyici faaliyetler teşvik edilir. Bu amaçla personelimiz, yurtiçi ve yurtdışı eğitimlerle yetkinlik ve yeterliliklerinin artırılması için desteklenmektedir.

Bakanlık hizmetlerinin kolay ve etkin yoldan hızlı, güvenli, kesintisiz, kaliteli ve tek merkezden, kullanıcıların en basit ve masrafsız şekilde yararlanabileceği şekilde verilebilmesi için e-Devlet sistemi üzerinden hizmetler sunulmaktadır. Elektronik ortamda sunulan hizmet sayısının artırılması çalışmaları devam etmektedir.

Merkez ve taşrada yürütülen faaliyetlerimizin etkin, hızlı ve kaliteli olarak sürdürülebilmesi için kara ve deniz araçları dahil toplam 4.260 adet taşıt bulunmaktadır. Bakanlığımız, personeli ve fiziki kaynakları ile 2028 yılı hedeflerine ulaşabilmek için özverili çalışmalarına devam edecektir.

3.8.1. Organizasyon Yapısı

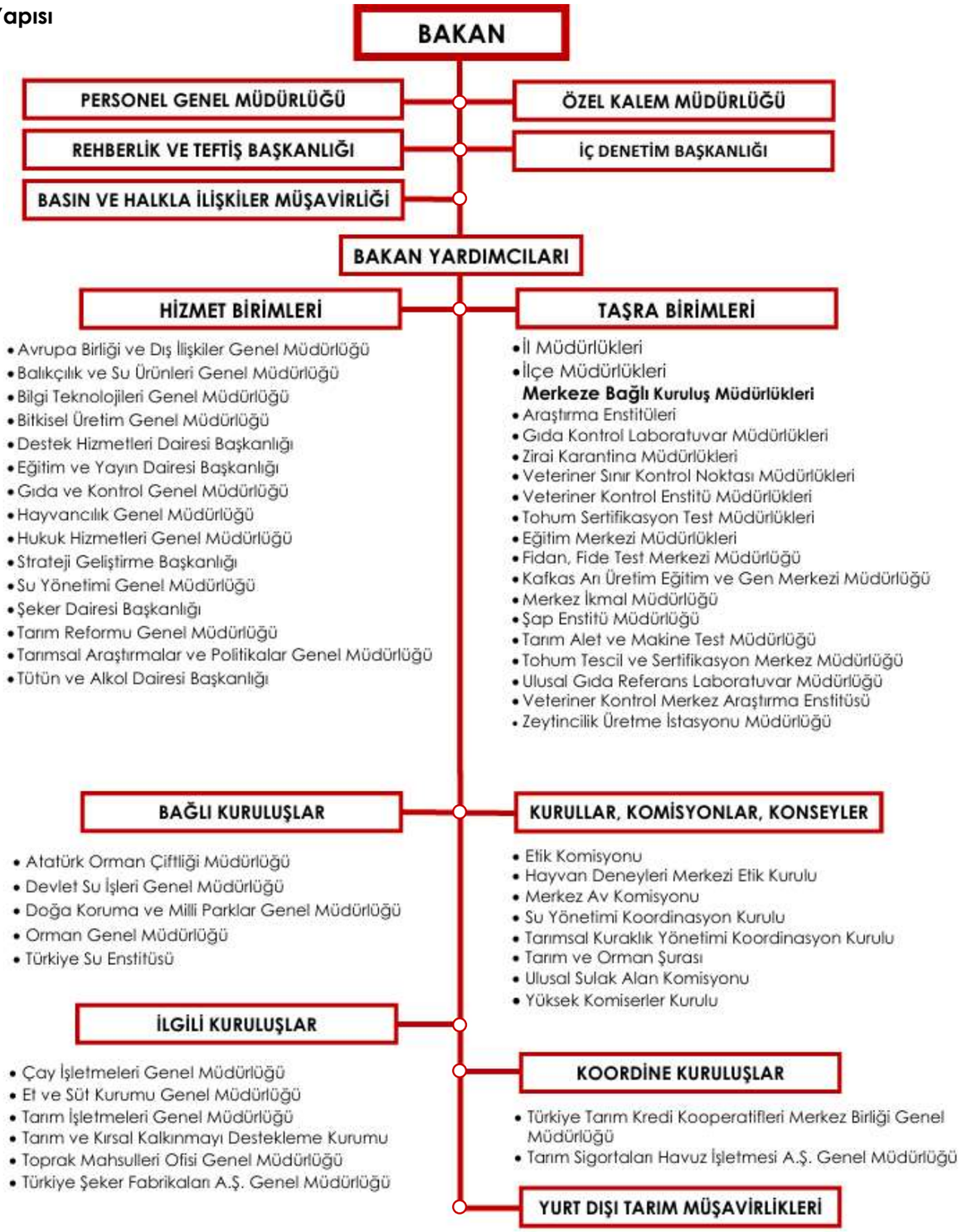

Bakanlığın taşrada 81 İl Müdürlüğü, 922 İlçe Müdürlüğü, 162 Kuruluş Müdürlüğü bulunmaktadır.

3.8.2. İnsan Kaynakları

Bakanlığımızda 5.089'u merkez teşkilatında, 56.584'ü taşra teşkilatında, 6'sı yurtdışı teşkilatında, 122'si döner sermaye teşkilatında olmak üzere toplam 61.801 personel çalışmaktadır. Görev yapmakta olan personelin 19.394'ü kadın, 42.407'si ise erkek çalışandır.

Tablo 8: Personelin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı

CİNSİYET	Memur		İşçi		4/B Sözleşmeli Personel		Genel Toplam
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
Merkez	2.358	1.595	636	467	26	7	5.089
Taşra	31.362	13.414	5.486	1.587	2.444	2.291	56.584
Döner Sermaye	83	32	7	0	0	0	122
Yurt Dışı	5	1	0	0	0	0	6
Genel Toplam	**33.808**	**15.042**	**6.129**	**2.054**	**2.470**	**2.298**	**61.801**

Personel Bilgi ve Yönetim Sistemi 03.02.2025 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.

Tablo 9: Personelin İstihdam Türlerine Göre Dağılımı

İSTİHDAM TÜRLERİ	Sayı
Memur	48.850
Kadrolu İşçi	8.181
Geçici İşçi	2
4/B Sözleşmeli Personel	4.768
Toplam	**61.801**

Personel Bilgi ve Yönetim Sistemi 03.02.2025 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.

Tablo 10: Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı

HİZMET SINIFI	AVH	GİH	SHS	THS	YHS	4/B	İŞÇİ	Genel Toplam
Merkez	5	1.614	321	1.927	87	33	1.102	5.089
Taşra	136	6.029	10.242	26.604	1.764	4.735	7.074	56.584
Döner Sermaye	0	82	0	23	10	0	7	122
Yurt Dışı	0	6	0	0	0	0	0	6
Genel Toplam	141	7.731	10.563	28.554	1.861	4.768	8.183	61.801

Personel Bilgi ve Yönetim Sistemi 03.02.2025 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.
Not: AVHS: Avukatlık Hizmetleri Sınıfı, GİHS: Genel İdare Hizmetleri Sınıfı, SHS: Sağlık Hizmetleri Sınıfı, THS: Teknik Hizmetler Sınıfı, YHS: Yardımcı Hizmetler Sınıfı, 4/B: 4/B Sözleşmeli Personel, İşçi: Kadrolu İşçi ile Geçici İşçi Toplamı.

Tablo 11: Personelin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

ÖĞRENİM DURUMU	Memur	4/B Sözleşmeli Personel	Kadrolu İşçi	Geçici İşçi	Genel Toplam
Okuryazar	67	1	248	0	316
İlköğretim	94	0	187	0	281
İlkokul	417	8	1.431	0	1.856
Ortaokul	372	5	1.019	1	1.397
Lise	1.872	1.096	3.200	0	6.168
Meslek Lisesi	1.485	81	545	0	2.111
Yüksekokul	5.757	960	883	0	7.600
Lisans	28.724	2.489	637	0	31.850
Lisans Tamamlama	102	6	1	1	110
Yüksek Lisans	8.013	119	30	0	8.162
Doktora	1.873	3	0	0	1.876
Doçent	74	0	0	0	74
Genel Toplam	**48.850**	**4.768**	**8.181**	**2**	**61.801**

Personel Bilgi ve Yönetim Sistemi 03.02.2025 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.

3.8.3. Kurum Kültürü Analizi

Bakanlığın çalışanları tarafından benimsenen ve paylaşılan değerler bütünü olarak tanımlanan kurum kültürü, personelin motivasyonunun artırılmasında, kurumsal amaçlar ve hedefler çerçevesinde daha verimli çalışarak kurum performansının iyileştirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı, kamu kurumları içerisinde köklü teşkilat yapısı ve nitelikli çalışanlarıyla güçlü bir kurum kültürü örneği sergileyen bir kamu kurumu olarak ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte hizmetlerin sağlanmasında kendi personeline yönelik çalışma hayatını, sosyal, idari ve mali haklarını düzenleyici mevzuatın varlığı da Bakanlığın kurumsal kapasitesinin güçlü olduğunun göstergesidir.

Stratejik planda, Bakanlığın kurum kültürünün tanımlanmasında dikkate alınmış olan başlıca unsurlar; kurumda faaliyetlere ve kararlara katılım düzeyi, kurum çalışanlarının iş birliği düzeyi, bilgi paylaşımı, kurum mensuplarının öğrenmeye açıklığı, kurum içi iletişim düzeyi, paydaşlarla ilişkiler ve değişime açıklık konularında olmuştur.

3.8.3. Kurum Kültürü Analizi

Bakanlığımız hizmetlerini ve davranışlarını şekillendiren kurum kültürünün, toplumsal gelişime yanıt verebilmesi gerekliliğine inandığı için, belirli periyotlarda ülke geneline yayılan sektör toplantıları yaparak tüm paydaşların görüş ve önerilerini dikkate almaktadır.

Bakanlığımızda yine belli dönemlerde, merkez birimler ile bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşların yöneticilerinin katıldığı koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmekte; mevcut durum, kaydedilen ilerlemeler, var olan sorun alanları ve çözüm yolları ortaya konulmaktadır.

Bakanlığımız personeli iş süreçlerine aktif olarak katılmakta, takım çalışmasına önem vermektedir. Tüm iletişim kanalları yatay/dikey seviyede açıktır. Karşılıklı iletişim, saygı ve görevin gerekleri doğrultusunda gerçekleşmektedir. Çalışanlar arasındaki ilişkinin olumlu düzeyde seyrettiği görülmektedir.

Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerinde her kademede görev yapan personele, sorumluluk ve kurum kültürü ile aidiyet kazandırma amacıyla kurs, konferans, seminer, faaliyet ve değerlendirme toplantıları ile çalıştay, sempozyum ve grup çalışmalarının yer aldığı "Hizmet İçi Eğitim Programı" her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.

Çalışanların moral ve motivasyonlarını artırmak için sosyal ve kültürel aktiviteler düzenlemekte, düzenlenen bu aktivitelere katılım oranları her yıl artmaktadır.

Bakanlığımızda ödül ve ceza sistemi açısından 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ilgili hükümleri esastır. Unvan değişikliği ve görevde yükselme hususunda, belirli dönemlerde yapılan sınavlarda gösterilen başarı ve liyakat temel alınmaktadır.

"Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek" amacı altında hedef ve stratejiler belirlenirken çalışanların beklentileri dikkate alınmıştır. Bakanlığımızda, sürekli iyileştirme yaklaşımı çerçevesinde, üst yönetimin yönlendiriciliği ve sahipliğinde, kurum kültürünün iyileştirilmesi benimsenmiş olup stratejik amaç ve faaliyetlerde bu hususa önem verilmiştir.

3.8.4. Fiziksel Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığının merkezde 23 adet, taşrada 1.357 adet olmak üzere toplam 1.380 adet hizmet binası mevcuttur.

Taşrada; bölge, il, ilçe ve müessese müdürlüklerinin 87 adedi hizmetlerini kiralık binada yürütmektedirler.

Tablo 12: Sosyal Tesis Durumu

Sosyal Tesisler (Adet)	Merkez	Taşra	Toplam
Lojman	424*	3.283	3.707
Yazlık – Kışlık Kamp	0	4	4
Kreş	1	0	1
Çocuk Kulübü	1	0	1
Eğitim Tesisi	0	2	2
Misafirhane	1	48	49
Kafeterya	2	4	6
Spor Tesisi	1	1	2
Kuaför	1	0	1
Yemekhane	1	247	248

*20 Adet kamu konutu deprem risk analizi sonuçlanıncaya kadar tahsis dışı tutulmuştur. Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının 29.01.2025 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.

Tablo 13: Araç Durumu

Araç Çeşidi	Adet	Yüzde (%)
Otomobiller	1.067	25,05
Yolcu Taşıma Araçları	463	10,87
Yük Taşıma Araçları	1.307	30,69
Arazi Taşıtları	246	5,78
Özel Amaçlı Taşıtlar	84	1,97
Mopet ve Motosikletler	417	9,78
Motorsuz Kara Araçları	326	7,65
Deniz Araçları	320	7,51
Diğer Taşıtlar	30	0,70
Toplam	**4.260**	**100**

Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi 31.12.2024 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.

3.8.5. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı

Bakanlığımızın sahip olduğu donanım araçlarına ve teknolojik kaynaklara ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 14: Teknolojik Kaynaklar

Malzemenin Adı	Adet
Masaüstü Bilgisayar	43.332
Dizüstü Bilgisayar	14.120
Tablet Bilgisayar	1.853
Yazıcı	27.171
Faks	867
Fotokopi Makinesi	2.081
Projeksiyon Cihazı	1.646
Tarayıcı	2.744
Telefon	25.393
Modem (Erişim Cihazları)	464
Fotoğraf Makinesi	767
Kamera	6.834
Video	102

Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi 31.12.2024 tarihli verilerine göre hazırlanmıştır.

Yazılım Uygulamaları

Web Tabanlı Uygulamalar

Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerinin görev ve sorumlulukları çerçevesinde vermiş olduğu hizmetlerin elektronik ortamda, güvenli, kesintisiz ve hızlı bir şekilde yönetimi için kurum personeli, gerçek ve tüzel kişiler tarafından kullanılan uygulamalardır. Bakanlığımızda 207 adet web tabanlı uygulama mevcuttur. Tarım üretimlerinin ve üreticilerinin kayıt altına alındığı sistemler başta olmak üzere gıda, tarım ve ormancılık alanında birbirinden farklı büyüklüklere sahip bilgi sistemleri geliştirilmektedir.

Mobil Uygulamalar

Bakanlığımızın sunmakta olduğu hizmetlere daha kolay ve hızlı ulaşılabilmesini sağlayabilmek amacıyla geliştirilmiş uygulamalardır. Bakanlığımızda 24 adet mobil uygulama mevcuttur. Uygulamalar kurumsal hesaplarımız üzerinden uygulama marketlerinde yayınlanmaktadır.

e-Devlet Uygulamaları

Vatandaşın, Bakanlığımızın sunduğu hizmetlere elektronik ortamda, güvenli, kesintisiz ve hızlı ortak bir nokta üzerinden ulaşabilmesi amacıyla, geliştirilen uygulamaların e-devlet sistemine entegrasyonu sağlanmıştır. Bakanlığımıza ait e-devlet üzerinde 110 adet hizmet bulunmaktadır. Devreye alınan hizmetlerin bir kısmının tam entegrasyonu yapılmış olup, bir kısmının da kimlik doğrulama yöntemi SSO (Single Sign-On) ile entegrasyonu sağlanmıştır. Birimlerin ve kullanıcıların talepleri doğrultusunda, vatandaşa sunulan hizmetlerinin e-Devlet entegrasyonu çalışmalarına devam edilmektedir.

İnternet Sitesi ve Portal Uygulamaları

Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile bölge müdürlüklerine ait kurumsal web siteleri için web sitesi hizmeti sağlanmaktadır. Bu hizmetin sağlanması için mevcutta altyapı olarak Microsoft SharePoint ürünü kullanılmaktadır.

İnternet Yönetim Sistemi (İYS): İç kaynaklar kullanılarak dışa bağımlılıktan kurtulmak suretiyle, talepleri karşılayacak şekilde kaliteli hizmet sunmak ve maliyetleri azaltmak amacıyla geliştirilen İYS ile mevcut web sitesi içerik yönetimi hizmeti için kullanılan Microsoft SharePoint alt yapısının devre dışı bırakılması çalışmaları devam etmektedir. İYS üzerinden yayına alınan web siteleri bulunmakta olup, projenin geliştirme çalışmaları devam etmektedir.

Proje Web Siteleri: Bakanlık birimlerden gelen web sayfası talepleri, İçerik Yönetim Sistemi alt yapısı kullanılarak karşılanmaktadır.

Kurumsal Portal: Bakanlık personelinin her türlü verilerine her yerden ulaşmasını sağlamak ve iletişim maliyetlerini azaltmak amacıyla geliştirilen Kurumsal Portal üzerinde, Bakanlık personeli kişiselleştirebildikleri bir platform oluşturarak yetkileri dahilinde iç ve dış verilere ulaşabilecek ve bu sayede iletişimleri kolaylaşarak kurumsal paylaşımları artacaktır.

Dijital Dönüşüm Projeleri

Türkiye'nin e-Devlet'ten dijital devlete geçişi aşamasında yeni Dijital Devlet Stratejisi çalışmalarına Bakanlığımız aktif katılım sağlamaktadır. Tarımın dijitalleşmesi konusundaki projelere alt yapı sağlanmaktadır. Bununla birlikte tarım ve orman ile ilgili bilgi sistemlerine yönelik yazılım ve donanımların iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve güvenlik zafiyetlerini en aza indirecek siber güvenlik faaliyetlerinin sağlanmasını içeren çalışmalar yürütülmektedir.

Bakanlığımız Türkiye Yüzyılında teknoloji boyutunda operasyonel kapasitelerin artırılması faaliyetlerini planlamış ve projeler yürütülmektedir.

Veri Merkezi ve Sunucu Altyapısı

Bakanlığımız veri merkezinde kullanılan sistemler, kesintisiz hizmet verebilmek amacıyla imkânlar çerçevesinde yedekli yapıda tasarlanmıştır.

Bakanlığımızın dijital ortamda sunduğu hizmetlerin 7/24 devamlılığının sağlanması için ihtiyaç duyulan gerekli iyileştirme ve düzenlemeler yapılmaktadır.

3.8.6. Mali Kaynak Analizi

Bakanlığımız mali kaynaklarını; genel bütçe, döner sermaye gelirleri ve hibe niteliğindeki diğer dış kaynaklar oluşturmaktadır. Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planında yer alan hedeflere ilişkin yatırımların finansmanında bütçe kaynaklarının yanı sıra alternatif kaynaklardan da yararlanılmaya devam edilecektir.

Tablo 15: Tahmini Kaynaklar (TL)

KAYNAKLAR	2024	2025	2026	2027	2028	TOPLAM KAYNAK
Genel Bütçe	152.607.918.000	184.107.439.000	208.270.162.000	229.097.178.200	240.552.037.110	1.014.634.734.310
Özel Bütçe						0
Yerel Yönetimler						0
Sosyal Güvenlik Kurumları						0
Bütçe Dışı Fonlar						0
Döner Sermaye	6.369.983.362	8.170.978.371	10.214.222.963	12.768.028.704	15.959.785.880	53.482.999.280
Vakıf ve Dernekler						0
Dış Kaynak	611.582.873	238.215.083	164.642.549	143.239.367	0	1.157.679.872
Diğer (Sosyal Tesisler)	417.946.380	459.741.018	505.715.120	556.286.631	584.100.963	2.523.790.112
TOPLAM	**160.007.430.615**	**192.976.373.472**	**219.154.742.632**	**242.564.732.902**	**257.095.923.953**	**1.071.799.203.574**

Tahmini kaynaklar tablosu 2024 Yılı Bütçe Kanununa göre hazırlanmış olup hazine yardımları dâhil değildir. 2027 yılı için %10, 2028 yılı için %5 artış öngörülerek hesaplama yapılmıştır.

3.9. PESTLE Analizi

Bu analiz kapsamında Bakanlığımız faaliyetlerini etkileyen politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal ve diğer çevresel dış etkenler tespit edilmiştir.

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Politik	Bölgemizde yaşanan savaş ve siyasi belirsizlikler	– Bakanlığımızın uluslararası etkinlik ve etkililiğin artması – Tarım sektörünün öneminin ulusal düzeyde kavranması	– Gıda arz güvenliği sorunu – Dünya genelinde kaynakların koruma kullanma dengesi politikalarının kullanma yönüne doğru kayması – Üretim, iç ve dış ticaret politikalarında yaşanan değişim	– Risk analizlerinin önceden yapılarak önlemlerin alınması – Değişen şartlar karşısında hızlı karar alma sistemlerinin geliştirilmesi – Uluslararası kurum/kuruluş ve devletlerle ikili ilişkilerin geliştirilmesi – Gıdanın önemine ilişkin israf vb. konularda toplumsal duyarlılığın artırılması
	Tarımın doğası gereği sektörel belirsizlikler		– Sektörel belirsizliklerin tarımsal üretime olumsuz etkisi	– Uzun vadeli karar alma sistemleri geliştirmek – Alternatif üretim teknikleri geliştirmek
	Kısa orta ve uzun vadeli tarım politikalarında yaşanan değişimler		– Bakanlıkların yapısında yaşanabilen değişimler – Birimlerin faaliyetlerinde sürdürülebilirliğin sağlanamaması	– Değişimlerden etkilenmeyecek sürdürülebilir tarım politikalarının güçlendirilmesi – Kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi – Sunulan hizmetlerin etkinliğinin artırılması
	Bakanlığın faaliyet alanlarında, hedef dış pazarlarda oluşan politik değişiklikler yönelimler ve ulusal/uluslararası kuruluşlar ve AB ile olan iş birliği	– Görev alanına giren konularda etkinlik ve etkililiğin artması – AB Yeşil Mutabakatı, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Kunming Montreal Biyolojik Çeşitlilik Çerçevesi vb. belgelere uyum çalışmaları ve mevzuat düzenlemeleri	– Uluslararası düzeyde yaşanabilecek siyasi anlaşmazlıklar – Anlaşma ve sözleşmelerdeki ülke çıkarlarını olumsuz etkileyebilecek bağlayıcı hükümler	– Uluslararası örgütlerin karar alma süreçlerinde daha etkin olunması – Uluslararası yasal konular ve müzakerelere yönelik teknik bilgi ve konu uzmanı katılımının artırılması – Uluslararası ilişkiler ile ilgili daha etkili bir takip ve koordinasyon mekanizması oluşturulması – Uluslararası kurum/kuruluş ve ülkeler ile imzalanan anlaşma ve sözleşmelerden kaynaklanan sorumluluklara üst politika belgelerinde yer verilmesi
	Ülkelerin pandemi vb. nedenlerle dış ticaret politikalarındaki değişiklikler ve rekabetin artması	– Alternatif pazarların oluşturulması ve rekabetin kaliteyi artırması – Tarımın stratejik önemi ve algısının artması	– Tarımsal arz güvencesinde yaşanan sorunlar – Ülkelerin stoklama politikaları – Hammadde ve girdi fiyatlarının hızlı artması	– Rekabete yönelik uygun politika araçlarının belirlenmesi – Değişen şartlar karşısında hızlı karar alma sistemlerinin geliştirilmesi – Dış ticarette pazarların çeşitlendirerek yoğunlaşmanın azaltılması
	Tarımın öncelikli sektörler arasında değerlendirilmesi	– İhtiyacın yerli üretim ile karşılanması için yürütülen planlı üretim çalışmaları – Ülkemizin tarımsal üretimde net ihracatçı konumunu güçlendirmesi	– Bölgede yaşanan savaş ve siyasi belirsizlikler – Küresel salgın hastalıklar nedeniyle üretim ve tüketim zincirinde yaşanan sorunlar – İklim değişikliği ve su kısıtının olumsuz etkileri	– Tarımsal üretimde verim ve kaliteyi artırarak istikrarlı gıda arzının sağlanması – Kırsal alanda refahın yükseltilmesi – İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı tedbirler alınması ve sürdürülebilir su yönetiminin sağlanması – Sektör bazında etki analizlerinin yapılması – Arz güvencesinin sağlanmasına yönelik desteklerin ve teşviklerin planlanması

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Ekonomik	Yatırım, ihracat, Ar-Ge harcamaları için hibe, teşvik gibi finansal destekler verilmesi	– Yatırımcıların tarıma ilgisinin artması – Üretimde verim ve kalitenin artırılması – Üretimin planlanması ve yönlendirilmesi – Aile işletmelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması	– Ulusal düzeyde yaşanabilecek ekonomik değişimler – Tarımda finansal kaynak çeşitliliğin az olması ve erişiminin kısıtlı olması	– Yatırım projelerine Bakanlık tarafından verilen finansal teşviklerin etkinliğinin artırılması – Tarımsal işletmelerde kayıtlılığın artırılması – Tarım ve ormancılığa verilen destek ve hibeler ile etkinliklerinin artırılması – Kırsalda istihdamı ve üretimi artıracak sosyal destek modellerinin geliştirilmesi
	Dövizin ani değişimlerinin planlama yapmayı zorlaştırması, artışların maliyetleri yükseltmesi		– Hammadde ve girdi fiyatlarının hızlı artması – Tarımsal arz güvencesinde yaşanabilecek sorunlar	– Değişen şartlar karşısında hızlı karar alma sistemlerinin geliştirilmesi
	Ülkemizin tarım ve ormancılık sektöründe yer alan yatırımcılar için cazibe merkezi ve ticaret köprüsü olması	– Tarımsal üretim ve hasılanın artması – Yeni istihdam alanlarının yaratılması – Tarımsal ürünlerde ihracat/ithalat dengesinin olumlu yönde değişmesi – Tarım sanayi entegrasyonuna katkı sağlanması	– Uluslararası firmaların küresel ekonomik belirsizlikler nedeniyle yatırımlarının azalması – İşgücü temininde sorunlar ve kayıt dışı iş gücü istihdamının artması	– Sektöre yönelik yatırım ortamın iyileştirilmesi ve bürokrasinin azaltılması – Bütçe dışı kaynaklara ulaşım
	Kaynakların etkin ve verimli kullanılamaması, tarımsal araziler üzerinde tarım dışı kullanım amaçlı baskının artması	– Üreticilerin sektördeki gelişmeleri takip etmesi – Çevreye karşı duyarlılığın artması	– Çiftçilerin yeni üretim tekniklerine ve gelişmelere ayak uyduramaması – Toprak kalitesinin ve su kaynaklarının azalması	– Üreticilerin bilgi ve yeniliklere erişiminin kolaylaştırılması, – Bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması – Üreticilere yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sisteminin geliştirilmesi – Ekilemeyen tarım arazilerinin üretime kazandırılması
	Kırsal kalkınma sisteminin geliştirilmesi ve etkinliğinin artması	– Yatırımcıların tarıma ilgisinin artması – Kırsal kalkınma faaliyetlerinin üretimin planlanmasına üretimde verim ve kalitenin artırılmasına katkısı – Kırsal kalkınma amacıyla uluslararası kuruluşlardan sağlanan fonlar	– Ulusal düzeyde yaşanabilecek ekonomik değişimler – Proje onaylarında ve fonlara erişimde yaşanan sorunlar	– Kırsal kalkınma stratejilerinin fonlara uygun yatırım alanlarına göre belirlenmesi – Üreticilere yönelik eğitim, danışmanlık ve teknik desteğin sağlanması – Fon kaynaklarından daha fazla yararlanılabilmesi için iş birliğinin artırılması – Uluslararası kuruluşlar ve fonların takibi ile ilgili konu uzmanı ve teknik kapasitenin artırılması
	Marka olabilecek ürün çeşitliliği	– Ticaret potansiyeli yüksek yöresel/geleneksel ürünler – Zengin biyolojik çeşitliliğin katma değere dönüştürülmesi – Coğrafi işaretlere olan ilginin artması	– Üreticilerin ve tüketicilerin üretim ve tüketimde davranış eğilimleri ve alışkanlıkları – Marka olabilecek yöresel ve coğrafi işaret alabilecek ürünler ile ilgili bilgi düzeyinin yetersizliği – Yöresel ve coğrafi işaretlerin pazarda yeterli ilgiyi görmemesi	– Ticari potansiyeli yüksek ürünler ile yöresel ve coğrafi işaretlerin tanıtımına yönelik faaliyetlerin artırılması – Biyolojik çeşitliliğin kullanımı ile ilgili araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılması – Marka olabilecek ürün potansiyelin tespit edilmesi – Gıda kalitesi ve resmi kontrolü ile ilgili olarak mevzuattaki eksikliklerin giderilmesi

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Ekonomik	Marka olabilecek ürün çeşitliliği	– Ticaret potansiyeli yüksek yöresel/geleneksel ürünler – Zengin biyolojik çeşitliliğin katma değere dönüştürülmesi – Coğrafi işaretlere olan ilginin artması	– Üreticilerin ve tüketicilerin üretim ve tüketimde davranış eğilimleri ve alışkanlıkları – Marka olabilecek yöresel ve coğrafi işaret alabilecek ürünler ile ilgili bilgi düzeyinin yetersizliği – Yöresel ve coğrafi işaretlerin pazarda yeterli ilgiyi görmemesi	– Ticari potansiyeli yüksek ürünler ile yöresel ve coğrafi işaretlerin tanıtımına yönelik faaliyetlerin artırılması – Biyolojik çeşitliliğin kullanımı ile ilgili araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılması – Marka olabilecek ürün potansiyelin tespit edilmesi – Gıda kalitesi ve resmi kontrolü ile ilgili olarak mevzuattaki eksikliklerin giderilmesi
	Bazı tarımsal girdilerde ve teknolojilerde dışa bağımlılık	– Girdi ve teknoloji üretimine yönelik Ar-Ge faaliyetleri – Yerli üretim girdilere yönelik verilen destekler – Tarıma dayalı gelişmekte olan kapasite	– Girdi fiyatlarının döviz kuru kaynaklı artışı – Parçalı arazi yapısı nedeniyle tarım alet ve makinalarının optimum düzeyde kullanılamaması	– Yerli üretimin, Ar-Ge'nin ve yerli ürünlerin kullanılmasının desteklenmesine yönelik politika araçlarının belirlenmesi – Ortak alet makine kullanımının sağlanması – Yenilenebilir enerji potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik politikalar geliştirilmesi – Yurtdışında tarımsal girdi üretimine yönelik yatırımların desteklenmesi
	Nitelikli işgücünün sektörde istihdamının yeterli düzeyde olmaması	– Genç ve nitelikli işgücü potansiyeli – Tarımsal eğitim altyapısının güçlü olması – Sektörün istihdam potansiyelinin yüksek olması	– Kırsalda azalan nüfus ve tarımda çalışanların yaş ortalamasının yüksek olması – Tarımda teknisyen/tekniker vb. ara eleman eksikliği – Mevsimlik işçilerin ürüne özgü eğitim eksikliği ve sosyokültürel imkânlarının kısıtlı olması – Kırsal altyapı ve sosyal imkânların eksikliği – Sektörün ekonomik cazibesinin eksikliği – Tarımsal işletmelerin küçük olması – Sektörde işgücü kayıtlılığının ve sosyal güvencesinin eksik olması	– Üreticilere yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sisteminin geliştirilmesi – Ara eleman yetiştirilmesi ve mevsimlik işçilerin eğitim ihtiyaçlarının giderilmesi – Tarımda çalışanların kayıtlılığı ve sosyal güvencelerinin sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınması – Kırsal alanların cazibesinin artırılması
	Belediyelerin tarım ile ilgili faaliyetleri	– Tarımsal üretimin ve istihdamın artırılması – Belediyelerin tarımsal üretim ile ilgili girdi destekleri – Tarımsal ürünlerin pazarlama zincirinin kısalması	– Belediyeler tarafından yürütülen tarımsal faaliyetlerin belirlenen tarım politikaları ile örtüşmemesi – Bakanlık uygulama ve desteklemelerinin görünürlüğünün azalması	– Belediyelerin ayırdığı kaynakların tarım politikalarına uygun olarak yönlendirilmesi için koordineli çalışmaların artırılması

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Sosyokültürel	Çiftçiliğin toplumda itibar ve eğitim açısından dezavantajlı meslekler arasında yer alması		– Kırsalda nüfusun azalması – Meslek tanımının yapılmamış olması	– Üreticilere yönelik eğitim, danışmanlık ve teknik desteğin sağlanması – Kırsal alanda refahın yükseltilmesi
	Sağlık bilincinin artması	– Gıda güvenilirliği ve kalitesi konusundaki farkındalık – Gıda resmi kontrol hizmetlerinin artması – Türk gıda mevzuatı ve ürün tebliğlerinin varlığı	– Kamuoyundaki bilgi kirliliği, – Alınan tedbirlere rağmen gıda kodeksine aykırı ve kayıt dışı üretimlerin devam etmesi	– Gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaların geliştirilmesi, doğru ve güncel bilgi sunulması – Resmi kontrollerin risk esasına dayalı olarak planlanarak uygulanması, – İhtiyaç duyulan analiz hizmetlerini sağlayacak laboratuvar altyapılarının güçlendirilmesi – Denetimde sayıdan ziyade etkinliğe önem verilmesi – Denetimlerde ilgili kurum/kuruluşlarla iş birliğinin artırılması
	Kırsal alanlarda genç işgücünün azalması	– Genç ve kadınlara yönelik verilen desteklerin kırsal nüfusun korunmasına yardımcı olması	– Atıl kalan tarım alanları – Kırsalda genç nüfusun azalmasına paralel olarak yaşam kalitesinin azalması – Tarımda çalışan nüfusun yaş ortalamasının artması, yenilik ve teknolojik gelişmelerin uygulamaya aktarılmasında problem yaşanması	– Kırsal ekonomi çeşitlendirilerek ve kırsalda yaşam standartları yükseltilerek istihdam olanaklarının artırılması – Genç ve kadınlara yönelik tarım politikalarında pozitif ayrımcılık uygulanması
	Toplumun rekreasyonel ihtiyaçlarındaki artış (Ekoturizm, dinlenme, tabiat sporları vb.)	– Sağlıklı yaşam bilincinin artması ile birlikte rekreasyon alanlarına olan talep artışı – Rekreasyon alanı olarak kullanılabilecek doğal alanların varlığı – Rekreasyon alanlarının istihdama ve yöresel ürünlerin pazara erişimine katkısı – Rekreasyon alanların turizme olan katkısı – Toplumun çevreye karşı olan hassasiyetinin artması	– Doğal alanlar ve su kaynaklarının bilinçsiz kullanımı sonucu oluşan kirlilik ve tahribat – Rekreasyon alanlarının sınırlı olması nedeniyle ihtiyaçların yeterince karşılanamaması – Rekreasyon alanlarının artması ile doğal yaşam dengesinin zarar görmesi	– Doğal alanlar ve su kaynaklarını koruyucu tedbirlerin artırılması – Tabiat Turizmi Eylem Planlarının uygulanmasıyla toplumun rekreasyonel ihtiyaçlarının karşılanması – Kırsal turizm ve doğa turizmi faaliyetlerinin desteklenmesi/geliştirilmesi – Rekreasyon alanlarının alt ve üst yapı tesislerinin geliştirilmesi
	Nüfus artışı, iç ve dış göç hareketleri	– Genç nüfus oranının yüksekliği – Genç nüfus oranı ile birlikte eğitim düzeyinin yükselmesi	– Bölgesel kalkınma farklılıklarının göçü tetiklemesi ve tarımda çalışan genç nüfusun azalması – Büyükşehirlerde artan nüfusun gıda arz ve talep dengesine olumsuz etkileri – Şehirleşme ve sanayileşmenin tarım alanları ve doğal kaynaklar üzerinde oluşturduğu baskı – Artan nüfustan kaynaklanan çevre kirliliği	– Kentlerin etrafında gıda arzına yönelik yürütülen faaliyetlerin desteklenmesi – Gençlerin ve kadınların tarım ve ormancılık sektöründe istihdamına yönelik politikaların geliştirilmesi – Tarım alanları ile çevre ve doğal kaynakların korunmasına yönelik faaliyetlerin artırılması – Kırsal alanların sosyal ve kültürel olanaklarının geliştirilmesi – Kırsal alanda bölgelere ve dezavantajlı kesimlere göre uygulanan destekleme sistemlerinin kapsamının genişletilerek kapasitesinin artırılması

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Teknolojik	Bilgi teknolojilerinin sektörde kullanımının artması	– Gelişen teknoloji ile birlikte bürokrasinin azalması ve hızlanması – Bilgi teknolojileri sayesinde bilgiye kolay ulaşım imkânı – Bilgi ve iletişim teknolojilerinin işgücü, zaman ve maliyetleri azaltması – Planlama, denetleme, koruma vb. faaliyetlerde uzaktan algılama teknolojilerinin kullanılması – Bilgi teknolojileri ile iklim verilerinden üretimde faydalanılması	– Siber güvenlik tehditlerinin artması, – Tarım sektöründe teknoloji transferinin yeterli düzeyde olmaması – Bilgi ve iletişim teknolojilerinin maliyeti nedeniyle kullanımlarının az olması	– Bilişim altyapısının, bilgi sistemlerinin geliştirilmesi ve e-Devlet üzerinden verilen hizmet sayısının artırılması – Karar destek sistemlerinin geliştirilmesi – Tarım 4.0 uygulamalarının ulaşılabilir hale getirilerek yaygınlaştırılması
	Bakanlığın ve üniversitelerin Ar-Ge konusunda kurumsal kapasitesi	– Ar-Ge altyapısının güçlü olması – Patent ve markalaşma eğiliminin artması – Gıda talebinde yaşanan artışı karşılayabilmek için yeni tür ve çeşitlere olan ihtiyaç	– Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya aktarılmasında yaşanan sorunlar – Nitelikli personelin kurum değiştirmesi – Ar-Ge faaliyetleri için ayrılan kaynakların yeterli olmaması	– Nitelikli personelin özlük hakları konusunda iyileştirme yapılması – Stratejik öneme sahip alanlarda Ar Ge kapasitesinin geliştirilmesi – Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya aktarılması için eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılması – Ar-Ge kaynaklarının tarım ve ormancılık sektöründeki gelişme ve taleplere göre yönlendirilmesi – Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin ikincil üretim aşaması olan gıda sanayi ve yem sanayi boyutuna da taşınması – Tarımda yeni teknolojilerin, alet ve ekipmanların kullanımının yaygınlaştırılması
	Tarım ürünleri/gıda maddeleri depolama, dağıtım ve tedarik zincirinin yönetimi	– Lojistiğin planlanmasında kurumlar arası iş birliği imkânı – Lisanslı depoculuk faaliyetlerinin desteklenmesi – Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) finansman aracı	– Tarım ve gıda lojistiğindeki planlama eksikliği – Lojistikten kaynaklı fire oranlarının fazla olması – Lojistikte yeterli miktarda soğuk zincir kurulamaması – Tarım ve gıda ürünlerinin raf ömrünün kısa olması – Tarımsal pazarlamada aracı sayısının fazlalığı	– Soğuk zincirle taşınması gereken ürünler için lojistik sistemleri geliştirilmesi – Hayvan nakillerinde hayvan refahını artıracak tedbirlerin artırılması – Gıda kayıplarının azaltılabilmesi amacıyla tüketim yerlerine yakın alanlarda tarımsal üretim uygulamalarının geliştirilmesi – Taşımacılık, depolama ve stok yönetimi gibi konularda teknoloji kullanımının artırılması
	Küçük tarımsal işletmelerin teknolojik gelişmelere ayak uyduramaması		– Gelişmişlik farklılıklarının göçü tetiklemesi ve tarımda çalışan genç nüfusun azalması – Bilgi ve iletişim teknolojilerinin maliyeti nedeniyle kullanımlarının az olması	– Üreticilere yönelik eğitim, danışmanlık ve teknik desteğin sağlanması

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Yasal	Yeni kanuni düzenleme ve mevcut kanuni düzenlemelerdeki güncelleme ihtiyacı	– Yasal düzenleme taslaklarının hazırlanmış olması – Uluslararası mevzuata uyum için ulusal mevzuatta yapılan düzenlemeler	– Mevzuat düzenlemelerinde sürecin uzun olması – Benzer konuların farklı kurumların görev tanımları içerisinde yer alması	– Tüm süreçlerin etkin takip ve koordine edilmesi – Etki analizi kurumsal alt yapısının oluşturulması – Mevzuat güncellemesi ve bütüncül mevzuatın oluşturulması, taslak kanunların yasalaşması – Kurumlar ile mevzuat çalışmalarında gerekli koordinasyon ve iş birliğinin artırılması
	AB uyum sürecinin tamamlanmaması		– AB fonlarından yeterince faydalanamamak – Uluslararası örgütlerin karar alma süreçlerinde etkin rol alınamaması	– Uluslararası kurum/kuruluş ve devletler ile ikili ilişkilerin geliştirilmesi
	Gıda güvenilirliğinde uluslararası normlara uyum için yasal düzenlemeler ve kontrollerin yapılması	– Gıda güvenilirliğine yönelik dinamik bir mevzuat güncellemesinin yapılıyor olması		– Yapılacak analizler sonrasında gıda güvenilirliğine yönelik faaliyetlerin etkinleştirilmesi ve sürdürülmesi – Gıda kalitesine yönelik mevzuatın güncellenmesi

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Çevresel	İklim değişikliğinin etkileri	– Ülkemizin sürdürülebilir toprak ve su yönetimi, doğa koruma, çölleşme ve erozyonla mücadele konularında uluslararası sözleşmelere taraf olması – Bakanlığın iklim değişikliğine yönelik Ar-Ge faaliyetleri – Tarım sigortalarının varlığı ve yaygınlaşması	– İklim değişikliğinin tarımsal üretim üzerine olumsuz etkileri sonucu gıda güvencesi riski – İklim değişikliği ile ilgili farkındalık düzeyinin eksikliği – Doğal kaynaklar üzerinde bilinçsiz kullanım ve kirlilikten kaynaklanan baskı – İklim değişikliğinden kaynaklı biyolojik çeşitliliğin azalması	– İklim değişikliğine uyuma yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi ve artırılması – Doğal kaynakları koruma ve sürdürülebilir bir tarım sektörü için farkındalık düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması – Ülkemizdeki kurak ve yarı kurak alanların sürdürülebilir yönetimine katkı yapacak Ar-Ge projeleri geliştirilmesi ve uygulanması – Çölleşme ve erozyonla mücadele konusunda kurum ve kuruluşlar arası etkin iş birliği çalışmalarının yürütülmesi
	Su kaynaklarında kirlilikte artış ve miktarda azalma	– Su kısıtı ile ilgili toplumsal bilincin artması – Su kaynaklarının yönetimi ile ilgili kurumsal kapasite – Tarımda suyun etkin kullanımına yönelik verilen desteklemeler – Su verimliliği seferberliğinin başlamış olması – Ulusal ölçekli planlarda konuya yer verilmesi – Havza Yönetim Planlarının yapılıyor olması	– İklim değişikliğinin su kaynaklarına olumsuz etkisi – Su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi konusunda bilinç ve farkındalık eksikliği – Yaptırımlara rağmen su kaynaklarının kirletilmesinin önlenememesi – Aşırı gübre ve ilaç kullanımından kaynaklanan toprak ve su kirliliği – Su yönetimiyle ilgili kurum kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyon eksikliği – Nüfus artışı, göç, düzensiz kentleşme	– Su kaynaklarının sürdürülebilir yönetiminin sağlanması – Sektörel bazda su ayak izi hesaplamalarının yapılarak su risk yönetimine geçilmesi – Havzalara ve sektörlere göre etkin su yönetiminin sağlanması – Su kirliliğinin takibi ve önlenmesine yönelik bilgi sistemleri havza bazlı yönetim planlarının geliştirilmesi
	Yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli ve tarımda kullanım olanakları	– Ülkemizin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli ve henüz değerlendirmeye alınmamış atıl kapasite varlığı – Yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin kullanımına yönelik verilen destek ve hibeler – Yenilenebilir enerji kaynaklarının örtü altı üretimde kullanılması ile üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması – Yenilenebilir enerji kaynaklarının üretim maliyetlerini azaltarak fosil yakıtlarla ilgili dışa bağımlılığın azalması – Ar-Ge altyapısının güçlü olması ve atık değerlendirmede başarılı uygulamaların model olma potansiyeli	– Jeotermal kaynakların çevre dostu tekniklerle kullanılmamasından kaynaklanan tarım alanlarına olumsuz etkisi – Güneş enerjisi üretiminde marjinal alanlar yerine tarım ve mera alanlarının kullanılması – Atık değerlendirme yatırımlarının yaygınlaşmaması	– Tarım sektöründe alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması

Tablo 16: PESTLE Matrisi

Etkenler	Tespitler (Etkenler/Sorunlar)	İdareye Etkisi		Ne Yapılmalı?
		Fırsat	Tehdit	
Çevresel	Biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir yönetimi	– Ülkemizin sahip olduğu zengin biyoçeşitlilik varlığı ve ekonomik potansiyeli – Biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilginin zenginliği – Sektörde doğal ürünlere ait farkındalık ve talebin artması – Gen bankaları ve halk elinde koruma – Sınai Mülkiyet Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği – BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, AB Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi 2030, Biyolojik Çeşitlilik ve CITES sözleşmelerinin varlığı ve uyum çalışmaları	– Biyolojik çeşitliliğin hızla tükenmesi ve tahrip edilmesi – Biyolojik çeşitlilik ve bağlantılı geleneksel bilgilere ilişkin erişim fayda paylaşımı (EFP) mekanizmasının eksikliği – Biyokaçakçılık – Yaşlı nüfusun azalması ve göç nedeniyle geleneksel bilgiye ulaşılamaması – Kaçak su avcılığı – Biyolojik çeşitlilik kaybı, türlerin doğal ekosistemlerin bozulması ve nesillerinin tükenmesi – İstilacı türlerin yayılması	– Biyolojik çeşitliliğin belirlenmesi, izlenmesi, korunması ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması – Biyolojik çeşitlilik ile ilgili farkındalığın artırılması ve ulusal politika belgelerinde daha fazla yer verilmesi – Biyolojik çeşitlilik ve bağlantılı geleneksel bilgilerin korunması ve sürdürülebilir kullanımına yönelik tedbirlerin alınması – Biyokaçakçılığın önlenmesine yönelik tedbirlerin artırılması – Biyolojik çeşitliliğin belirli periyotlarda tür ve ekosistem düzeyinde izlenmesi, geleneksel bilginin ivedilikle kayıt altına alınması – Kaynak değeri yüksek ve korunması gerekli alanlara statü verilmesi
	Çevre bilincinin gelişmemiş olması, Yeşil Mutabakat (Green-Deal) koşullarına uyum için hazır olunmaması		– Mevzuat düzenlemelerinde sürecin uzun olması	– Tüm süreçlerin etkin takip ve koordine edilmesi – Yeşil Mutabakat Eylem Planına uyum için farkındalık düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması

3.10. GZFT Analizi

Bu analiz kapsamında güçlü ve zayıf yönlerimiz ile dış çevreden kaynaklanan fırsatlar ve tehditler tespit edilmiştir.

Tablo 17: GZFT Listesi

İÇ ÇEVRE	
Güçlü Yönler	**Zayıf Yönler**
• Köklü ve yaygın teşkilat yapısı • Tarım, orman ve su kaynaklarının bütüncül yönetimi • Tarım ve ormancılık alanında verilen destekler • Araştırma ve geliştirme kapasitesi • Farklı disiplinlerde eğitime sahip uzman insan kaynağı • Deneyimli, işine sahip çıkan ve özverili çalışanlara sahip olması • Geniş paydaş kitlesi ile iş birliği • Eğitim ve yayım faaliyetleri • Bilgi ve teknoloji altyapısı • Mevzuat altyapısının güçlü olması • Uluslararası ilişkilerde güçlü bağlar	• Veri üretiminde/elde edilmesinde ve yönetiminde yaşanan güçlükler • Kariyer uzmanı, mesleki ve ara kademe personel sayısının ve dağılımının yetersizliği • Gıda lojistiğinde planlama eksiklikleri • Tarımsal üretimin pazara entegrasyonu ve pazarlama kanallarının çeşitlendirilmesinde karşılaşılan aksaklıklar • Çiftçiliğin toplumda itibar ve eğitim açısından dezavantajlı meslekler arasında yer alması • Tarımsal kooperatif ve örgütlerin teknik kabiliyetlerinin eksiklikleri • Çalışma alanının genişlemesi nedeniyle hantallaşan yapı • Stratejik yönetim ilkelerinin tam olarak benimsenmemesi • Kanuni düzenlemelerdeki güncelleme ihtiyacı • Sosyal tesis ve imkânların eksikliği • Personelin mali ve özlük haklarının yetersiz olması

GZFT ANALİZİ

DIŞ ÇEVRE	
Fırsatlar	**Tehditler**
• Stratejik coğrafi konumu (iklim, olası pazarlar, lojistik) • Verimli toprak yapısı ve zengin biyolojik çeşitlilik • Doğanın ve ekolojik dengenin korunması konusunda duyarlılığın artması • Su ürünleri üretimine uygun deniz ve iç su kaynaklarının varlığı • Tarım ve su ürünlerinde gelişen dış pazar talebi • Gıda güvenilirliği ve uluslararası normlara uyum için yapılan düzenlemeler • Küresel gıda krizleri, • Sektöre yönelik pazar talebinin sürekliliği • Tarımın öncelikli sektörler arasında değerlendirilmesi • Tarımın sanayi ile entegrasyonu • Yenilenebilir enerji kaynakları ile teknolojinin tarımda kullanım olanaklarının artması • Marka olabilecek geleneksel/yöresel ürün çeşitliliği • Sağlıklı beslenme bilincinin artması • Su ve Taşkın Kanun taslaklarının hazırlanmış, su verimliliği seferberliğinin başlamış olması	• Dünya genelinde koruma – kullanma dengesinin kullanma yönüne doğru kayması • Pandemi ve savaşlar nedeniyle gıda arzında ve talebinde yaşanan sorunlar • Arz güvenliği ve gıda güvenilirliği konusunda yazılı, işitsel ve görsel medyadaki bilgi kirliliği • Tarım arazilerinin küçük, parçalı ve dağınık olması • Doğal kaynaklar ve biyolojik çeşitlilikte yaşanan kayıplar • İklim değişikliği ve artan doğal afetlerin doğal kaynakların (toprak, su vb.) korunamaması ve üretimin dalgalanması risklerini artırması • Tarımın doğası gereği sektörel belirsizlikler • Şehirleşme ve sanayileşmenin tarım alanları, ormanlar ve su kaynakları üzerindeki baskısı • Tabiatı koruma hedeflerinin sanayi, ulaştırma, enerji ve maden araştırma hedefleri ile çakışması • Hayvan ve bitki hastalıkları • Kırsal altyapı yetersizlikleri, mevcut altyapının modernizasyon ihtiyacı • Tarımsal üretimin tam olarak kayıt altına alınamaması / kayıt dışı üretimin varlığı • Tarımsal girdilerde ve teknolojilerde dışa bağımlılık ve maliyetlerin yüksekliği • Küresel ve bölgesel siyasi ve ekonomik istikrarın bozulması • AB ile diğer ülkelerin dış ticaret politikalarındaki değişiklikler ve rekabetin artması • Yaşlanan tarımsal nüfus • Sektördeki genç işgücünün azalması ve kırsaldan kente göç • Tarım sektöründeki gizli ve kayıt dışı işsizlik • AB uyum sürecinin tamamlanmaması • Küçük tarımsal işletmelerin teknolojik gelişmelere ayak uyduramaması • Bakanlık ile diğer kurumlar arasında yaşanan yetki çakışması

3. DURUM ANALİZİ

3.11. Tespit ve İhtiyaçların Belirlenmesi

Durum analizi kapsamında gerçekleştirilen ayrıntılı çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular, tespitler ve karşılanması gereken ihtiyaçlar şeklinde aşağıda özetlenmiştir. Durum analizi sonuçları ile oluşturulan bu tablodan, amaç ve hedeflere geçişin kolaylaştırılması ve amaç ve hedeflerin doğru bir şekilde belirlenmesi amaçlanmış ve hedef kartları oluşturulurken yararlanılmıştır.

Tablo 18: Tespitler ve İhtiyaçlar

DURUM ANALİZİ	TESPİTLER/SORUN ALANLARI	İHTİYAÇLAR/GELİŞİM ALANLARI
Uygulanmakta Olan Stratejik Planın Değerlendirilmesi	Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu Kararnamesi ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı birleştirilmiş ve Tarım ve Orman Bakanlığı kurulmuştur. 25 hedefte gerçekleşme oranı %81 ve üzerinde iken 4 hedefte gerçekleşme oranının %61-80 aralığındadır.	2019-2023 Stratejik Planında yer alan hedeflerden, 2024-2028 Stratejik Planımızda hangilerine yer verilip verilmeyeceğinin belirlenmesine, yeni yapılan planda hedeflere yönelik göstergelerin sonuç odaklı olmasına dikkat edilecektir.
Mevzuat Analizi	Bakanlığımız görev alanına giren muhtelif kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuat kapsamlı bir şekilde incelenmiş, sorun alanları hizmet birimlerimizce tespit edilmiş ve mevzuat analizi tablosunda özet olarak maddelenmiştir.	Bakanlık görev ve sorumlulukları ile ilgili kurum, kuruluş ve üniversiteler ile iş birliğinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılması, yeni mevzuat çıkarılması veya mevcut mevzuatta güncelleme ihtiyacı, bekleyen kanun tasarılarının yasalaşması gibi gelişim alanları tespit edilmiş olup 2024-2028 dönemi planlamasında tüm bu analiz sonuçlarından faydalanılmıştır.
Üst Politika Belgelerinin Analizi	Üst politika belgelerinden 12. Kalkınma Planı (2024-2028), BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Orta Vadeli Program (2024-2026), Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Marmara Denizi Eylem Planı, Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı (2019-2030), Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (UBSEP), Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Ek Eylem Planı (UBEP 2018-2028), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi 2022-2030), Ramsar Stratejik Planı (2016-2024), Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı (2023-2027), Değişen İklime Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2033),Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) dikkate alınmış, Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planında hedeflerimiz oluşturulurken bu analizden faydalanılmıştır.	Üst politika belgeleri çerçevesinde Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumlulukları dâhilinde yürüttüğü çalışmalar daha etkin bir şekilde uygulanacaktır.
Program-Alt Program Analizi	Program bütçe sisteminde Bakanlığımız "Kırsal Kalkınma, Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi, Tarım, Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi" olmak üzere 4 programdan sorumlu tutulmuştur. Yine Bakanlığımız "Yönetim ve Destek Programı ile Program Dışı Giderler" dışında kalan ve diğer Bakanlıkların sorumlu olduğu 3 program ile birlikte toplam 7 program altında 13 alt programdan sorumludur. Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Plan döneminde izleme ve değerlendirmesi yapılan program ve alt programlar analiz edilmiş ve program-alt program analizi tablosunda özet olarak maddelenmiştir.	Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Plan döneminde izleme ve değerlendirmesi yapılan program ve alt programlardan 6 alt programda gerçekleşme %100, 6 alt programda %90-99 arası, 1 alt programda da %65-70 arasında olmuştur. Program ve alt programlara ait tespitler ve ihtiyaçlara ilgili tabloda yer verilmiştir.
Paydaş Analizi	Bakanlığımız geleceğinin şekillendirildiği bu süreçte, bütün paydaşlarımızın kurumun mevcut durumuna ve geleceğine yönelik fikirlerini alabilmek amacıyla anketler geliştirilerek elektronik ortamda veriler toplanmıştır. Paydaşlarımız, Türkiye'nin tarım ve orman alanındaki gelişimini ve dönüşümünü sağlamak için Bakanlığın önemli bir potansiyele sahip olduğu konusunda birleşmektedir. Bu doğrultuda Bakanlığımızın kurumsal kapasitesinin geliştirmesinin ve hızlı değişen koşullara uyum sağlayabilecek dinamik bir yapıya kavuşmasının önemi ifade edilmiştir.	Analiz çalışmasında elde edilen bütün tespitler stratejik amaç, hedef ve göstergelerin oluşturulmasında altlık olarak kullanılacaktır.
İnsan Kaynakları Yetkinlik Analizi	Bakanlığımız personel politikasının planlanması ile personel sisteminin geliştirilmesi amacıyla personel görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışanların sürekli gelişimine önem verildiği ve bunu destekleyici faaliyetlerin teşvik edildiği belirlenmiştir. Bu amaçla personelimiz, yurtiçi ve yurtdışı eğitimlerle yetkinlik ve yeterliliklerinin artırılması için desteklenmektedir. Özellikle uygulama ve araştırma birimlerinde çalışma konularında uzmanlaşmış personel istihdam edilmesi benimsenmektedir.	Tarım ve Orman Bakanlığı köklü, sorumluluklarının bilincinde, güvenilir, sonuç odaklı, performansını her geçen gün artırmaya istekli ve bunun için çaba harcayan bir kurum olarak tüm çalışanlarıyla ve sektördeki tüm paydaşlarla dayanışma içinde faaliyetlerini yürütecektir. Hizmet içi eğitimlerle sürekli öğrenen bir organizasyon yapısı oluşturulacaktır.

3. DURUM ANALİZİ

Tablo 18: Tespitler ve İhtiyaçlar

DURUM ANALİZİ	TESPİTLER/SORUN ALANLARI	İHTİYAÇLAR/GELİŞİM ALANLARI
Kurum Kültürü Analizi	Tarım ve Orman Bakanlığı, kamu kurumları içerisinde köklü teşkilat yapısı ve nitelikli çalışanlarıyla güçlü bir kurum kültürü örneği sergileyen bir kamu kurumu olarak ortaya çıkmaktadır. Bakanlığın kurum kültürünün tanımlanmasında dikkate alınmış olan başlıca unsurlar; kurumda faaliyetlere ve kararlara katılım düzeyi, kurum çalışanlarının iş birliği düzeyi, bilgi paylaşımı, kurum mensuplarının öğrenmeye açıklığı, kurum içi iletişim düzeyi, paydaşlarla ilişkiler ve değişime açıklık konularında olmuştur.	Bakanlığımız personelinin iş süreçlerine aktif şekilde katılımı, tüm iletişim kanallarının yatay/dikey seviyede açık olması, karşılıklı iletişim, saygı ve görevin gerekleri doğrultusunda faaliyetlerin yürütülmesi önemli görülmektedir. Buna ek olarak genel müdürlükler arası koordinasyonun artırılması, hem kurumun performansını olumlu yönde artırması hem de tekerrürleri önleyerek kaynak tasarrufu sağlaması bakımından önemli görülmektedir.
Fiziksel Kaynak Analizi	Bakanlığın merkezde 23 adet, taşrada 1.357 adet olmak üzere toplam 1.380 adet hizmet binası mevcuttur. Taşrada; Bölge, İl, İlçe ve Müessese Müdürlüklerinin 87 adedi hizmetlerini kiralık binada yürütmektedirler.	Bakanlık hizmet binalarının afetlere dayanaklılığın geliştirilmesi önemli görülmektedir. Bunun yanında Bakanlık birimlerinin fiziksel kaynak ihtiyaçları güncel olarak takip edilerek bütçe imkânları çerçevesinde giderilmektedir.
Teknolojik ve Bilişim Altyapısı Analizi	Bakanlık bünyesinde dağınık yapıda BTGM harici birimlerce kendi süreçlerine göre oluşturulmuş farklı konfigürasyonlara sahip bilgi sistemleri mevcuttur. Bakanlık süreçlerinin bu sistemler ile eşgüdüm içinde yürütülmesinde, sistemlerin desteğinde, güvenlik açıklarının kapatılmasında ve siber güvenliğin sağlanmasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Bilişim alt yapısında donanımsal kaynak ve kapasite yetersizliği mevcuttur. Kullanım ömrünü tamamlamış cihazlar kullanılmaktadır. Bir felaket yaşanması durumunda, mevcut BT hizmetlerinin en az kayıp ile tekrar çalışabilmesini sağlayacak şekilde hazırlanmış Felaket Kurtarma Merkezi (FKM) bulunmamaktadır.	"Tarım Bilgi Sistemi Uygulamaları Ülke Modeli Fizibilite Çalışması" kapsamında çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışma ile tarım alanında makro ve mikro düzeyde doğru ve güvenilir veri temin edilmesi, tohumdan sofraya uzanan tüm zincirin kayıt altına alınması, yıllık izleme ve değerlendirme çalışmalarının kurumsal hale getirilmesi, tarım bilgi sistemi uygulamalarının etkin kullanılması sağlanacaktır. Bakanlık bünyesinde dağınık yapıda BTGM harici birimlerce oluşturulmuş bilgi sistemlerinin periyodik sızma testleri, güvenlik tarama faaliyetleri ile tespit edilen açıklıkların giderilmesi sonrası sistemler BTGM altyapısına alınarak güvenlik seviyesi yükseltilecektir. Savunma Sanayi Başkanlığı ile yürütülen VERİM projesi kapsamında altyapı yenilemeleri yapılmaktadır. Veri Merkezi çalışmasında gerekli altyapı planlarının yapılarak hayata geçirilmesi çalışmaları sürmektedir. Bakanlık Veri Merkezi çalışması ile eş zamanlı olarak Felaket Kurtarma Merkezi için alternatif çözümler (bulut, ortak altyapı) araştırılarak strateji netleştirilecektir. Sürdürülebilirlik ve bilgi güvenliği çerçevesinde kurum standartlarımıza uyum sağlanması için bilişim bakım anlaşmalarındaki teknik kriterlere müdahale edilmekte, Bilişim Teknik Kurulu ile ortak standartlar oluşturulmaktadır.
Mali Kaynak Analizi	Bakanlığımız mali kaynaklarını; Genel Bütçe, Döner Sermaye Gelirleri ile hibe veya kredi niteliğindeki dış kaynaklar oluşturmaktadır.	Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planında yer alan hedeflere ilişkin yatırımların finansmanında bütçe kaynaklarının yanı sıra alternatif kaynaklardan da yararlanılmaya devam edilecektir.
PESTLE Analizi	PESTLE analizinde, özellikle Bakanlığın yeniden yapılandırılması ile birlikte, sürdürülebilir tarımsal ürün arzını, gıda ve yem güvenilirliğini sağlamak, kırsal alanlarda yaşam kalitesini, refah seviyesini artırmak, planlı bir tarım sektörü oluşturmak, toprak ve su kaynaklarını korumak, biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir yönetimini sağlamak, iklim değişikliğine uyum kapasitesini ve dirençliliği artırmak konuları öncelik çalışma alanları olarak tespit edilmiştir.	Bakanlığımızca yeterli, erişilebilir ve sürdürülebilir tarımsal ürün arzının sağlanması, üretimden tüketime kadar gıda ve yem güvenilirliğinin sağlanması, kırsal alanlarda yaşam kalitesi ve refah seviyesinin artırılması, planlı, dirençli ve gelişime açık bir tarım sektörü oluşturulması, toprak ve su kaynakları ile biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir yönetiminin sağlanması, iklim değişikliğine uyum kapasitesinin ve dirençliliğin artırılmasına öncülük edilmesi planlanmaktadır.

4. GELECEĞE BAKIŞ

4.1. Misyon

"Tarım, orman ve su kaynakları ile doğal ekosistemleri koruyarak verimli ve sürdürülebilir tarımsal üretimi, yeterli ve güvenilir gıdaya erişimi ve kırsal kalkınmayı sağlamak amacıyla politikalar belirlemek ve uygulamak"

4.2. Vizyon

"Türkiye Yüzyılında; tarım, orman ve su kaynaklarında sürdürülebilir ve güvenli bir gelecek"

4.3. Temel Değerler

- Bilimsellik
- Erişilebilirlik
- Kayıtlılık, saydamlık, hesap verebilirlik ve güvenilirlik
- Sürdürülebilirlik
- Verimlilik ve kalite
- Hizmet ve paydaş odaklılık
- Ulusal stratejilere uyumluluk
- İşbirliğine açıklık ve katılımcılık
- Yetkinlik
- Tarımsal üretimi artırmak için sektöre yatırım

5. STRATEJİ GELİŞTİRME

5.1. Hedeflerden Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Birimler

Tablo 19: Hedeflerden Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Birimler

Hedefler	HARCAMA BİRİMLERİ																			
	GKGM	BÜGEM	HAYGEM	BSGM	TRGM	TAGEM	SYGM	ABDGM	PERGEM	ŞDB	DHDB	EYDB	BTGM	TADAB	HHGM	İDB	BASIN	RTB	ÖKM	SGB
H1.1		S																		
H1.2		S				İ														
H1.3		İ	S			İ														
H1.4			S			İ														
H1.5				S		İ														
H2.1	S											İ								
H2.2	S					İ		İ												
H2.3	S					İ														
H2.4	S					İ														
H3.1					S															
H3.2					S							İ								
H3.3					S															
H3.4												S								
H4.1		S	İ	İ																
H4.2					S	İ														
H4.3						S						İ								
H4.4	İ					S								İ						
H4.5		İ			İ	S														
H5.1		İ			İ	S														
H5.2					İ		S													
H5.3						S														
H6.1					İ	S	İ					İ								
H6.2					İ	S														
H6.3					İ	S	İ													
H6.4							S													
H7.1	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ
H7.2	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ
H7.3	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ
H7.4	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ
H7.5	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S

S: Sorumlu birim, İ: İş birliği yapılacak birim

Tablo 20: Hedeflerden Sorumlu Taşra Teşkilatları

Amaç ve Hedefler Taşra Teşkilatı	A1					A2				A3				A4					A5			A6				A7				
	H1.1	H1.2	H1.3	H1.4	H1.5	H2.1	H2.2	H2.3	H2.4	H3.1	H3.2	H3.3	H3.4	H4.1	H4.2	H4.3	H4.4	H4.5	H5.1	H5.2	H5.3	H6.1	H6.2	H6.3	H6.4	H7.1	H7.2	H7.3	H7.4	H7.5
İl Müdürlükleri	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	√	√	√		√	√	√	√
Kuruluş Müdürlükleri		√	√	√	√	√	√	√	√		√		√		√	√	√	√	√		√	√	√	√			√	√	√	√

5.2. Hedef Kartları

Hedef kartlarında kümülatif (birikimli) olarak belirlenen performans gösterge değerleri; başlangıç değerinin üzerine yıllık hedeflenen değerin eklenmesiyle oluşturulmuştur.

Amaç (A1)	**Yeterli, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Tarımsal Ürün Arzını Sağlamak**						
Hedef (H1.1)	Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 1.1.1 Hububat ekiliş alanı (bin ha) (BÜGEM)*	25	11.400	11.450	11.500	11.550	11.600	11.700
PG 1.1.2 Baklagil ekiliş alanı (bin ha) (BÜGEM)*	25	850	900	950	1.000	1.050	1.100
PG 1.1.3 Yağlı tohumlu bitkiler üretim miktarı (milyon ton) (BÜGEM) **	25	4,50	9,05	13,65	18,40	23,20	28,15
PG 1.1.4 Organik tarım ve iyi tarım uygulamaları yapılan alan (bin ha) (BÜGEM) *	15	500	520	580	680	850	1.040
PG 1.1.5 Organik ve organomineral gübre kullanım miktarı (bin ton) (BÜGEM) **	10	500	1.070	1.700	2.450	3.300	4.300
Sorumlu Birim	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	İl Müdürlükleri						
Riskler	• Bitkisel üretimde girdi ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar • Tarım arazilerinin işlenmemesi • Toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanamaması • Üreticilerin organik tarım ve iyi tarım uygulamalarını benimsememesi						
Stratejiler	• Tarımsal üretim planlaması kapsamında yer alan stratejik ürünlerde arz güvencesi sağlanacaktır. • Hububat, baklagiller ve yağlı tohumlu bitkilerde yurt içi yeterlilik oranı artırılacak, tıbbi aromatik bitkilerin tespiti ve üretiminin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. • Çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen ve gıda ve yem güvenilirliğini hedefleyen; organik tarım ve iyi tarım uygulamaları desteklenecektir. • Teknolojik alt yapı kullanarak nişasta bazlı şeker ve kristal şeker üretim ve arzının kotaya uygunluğu izlenecek ve denetlenecektir. • Organik ve organomineral gübre kullanan çiftçilerimize gübre desteğine ilave olarak organik-organomineral gübre desteği ödemesi sürdürülecektir.						
Maliyet Tahmini	279.917.520.000 TL						
Tespitler	• Biyotik ve abiyotik streslere dayanıklı yeni çeşitlere ihtiyaç duyulması • Hububat, baklagil, yağlı tohumlu bitkilerde arz açığı bulunması • Sürdürülebilir tarım açısından çevreye duyarlı üretim sistemlerindeki ve değer zincirindeki yetersizlikler.						
İhtiyaçlar	• Ar-Ge çalışmalarıyla çevresel streslere dayanıklı yeni çeşitler geliştirilmesi • Hububat, baklagil, yağlı tohumlu bitkilerin üretiminin artırılmasına yönelik planlı üretim ve destekleme çalışmalarının yürütülmesi • Çevreye duyarlı üretim sistemleri ile tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması ve pazarlama kanallarının geliştirilmesi						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A1)	**Yeterli, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Tarımsal Ürün Arzını Sağlamak**						
Hedef (H1.2)	Bitkisel üretimde verim ve kaliteyi artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği, Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
PG 1.2.1 Sertifikalı tohumluk üretim miktarı (milyon ton) (BÜGEM) **	25	1,50	3,10	4,80	6,55	8,35	10,20
PG 1.2.2 İhtisas tohum üretim bölgeleri sayısı (BÜGEM)**	10	0	1	2	3	5	7
PG 1.2.3 Mera ıslah ve amenajman alanı (bin hektar) (BÜGEM)**	20	2.000	2.200	2.400	2.600	2.800	3.000
PG 1.2.4 Bitkisel üretimde verim ve kaliteyi arttırmaya yönelik sonuçlanan araştırma projesi sayısı (TAGEM)**	20	2.563	2.643	2.723	2.803	2.883	2.963
PG 1.2.5 Bitkisel üretimde tescil edilen çeşit sayısı (TAGEM)**	25	1.980	2.040	2.100	2.160	2.220	2.280
Sorumlu Birim	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Tohumluk üretim miktarının dış etkenler nedeniyle değişiklik arz etmesi • Islah yapılan alanlarda çiftçilerin amenajman planına uymaması • Bitkisel üretimde verim ve kalite kayıpları						
Stratejiler	• Bitkisel üretimde sektörün taleplerine uygun çeşitler geliştirilecek, sertifikalı tohum ve fidan kullanımı artırılacaktır. • Yem bitkilerinde yurtiçi yeterlilik oranı ve ıslah edilen mera, yaylak ve kışlak alanı artırılacak, mera amenajmanı için otlatmayı kolaylaştıran tesisler (sıvat-gölgelik vb.) yapılacak, otlatma planlarına uyulması sağlanacaktır. • İhtisas tohum üretim bölgeleri oluşturulacaktır. • Biyotik ve abiyotik stres şartlarına dayanıklı/tolerant çeşitler geliştirilecektir. • Bölgelere göre iklim şartlarına uyumlu yeni tür ve çeşitler belirlenecek, çeşitler ve yetiştirme teknikleri üreticilere benimsetilecektir.						
Maliyet Tahmini	56.020.714.000 TL						
Tespitler	• Kaba yem açığının bulunması, ülkemiz mera alanlarının büyük kısmının zayıf nitelikte olması • İklim değişikliğinden kaynaklanan olumsuzlukların azaltılması, kalite ve verimin artırılması için, biyotik ve abiyotik stres şartlarına dayanıklı/tolerant çeşitlere ihtiyaç bulunması • Tohumluk üretiminin sertifikasyon kuralları dâhilinde ve üretim aşamasının kontrollü olarak yürütülmesi ihtiyacı • Yeterli, sağlıklı ve kaliteli sertifikalı tohum üretimine ihtiyaç bulunması						
İhtiyaçlar	• Kaba yem açığının karşılanmasına yönelik yem bitkisi yetiştiriciliği ile mera ıslah ve amenajman projelerinin artırılması • Klasik ve modern bitki ıslahı, çeşit geliştirme, agronomi, tohum bilimi ile tohum teknolojileri alanında Ar-Ge çalışmalarının yapılması • Üretim planlaması yapılırken İhtisas Tohum Üretim Bölgelerinin oluşturulması • Sertifikalı tohum üreten ve kullanan üreticilerin ve üretim ve kullanım zincirinde yer alan paydaşların teşvik edilmesi						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A1)	**Yeterli, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Tarımsal Ürün Arzını Sağlamak**						
Hedef (H1.3)	Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Hayvansal Ürünlerde Arz Güvenliği						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Hayvansal ürünlerin üretim miktarının ve değerinin artırılmasına ve hayvansal ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 1.3.1 Küçükbaş hayvan sayısındaki artış oranı (yüzde) (HAYGEM)**	20	1,60	3,23	4,89	6,58	8,30	10,05
PG 1.3.2 Büyükbaş hayvan sayısındaki artış oranı (yüzde) (HAYGEM)**	20	0,1	0,4	0,9	1,9	3,9	5,9
PG 1.3.3 Kırmızı et üretim miktarı (milyon ton) (HAYGEM)**	20	1,83	3,56	5,32	7,11	8,92	10,75
PG 1.3.4 Çiğ süt üretim miktarı (milyon ton) (HAYGEM)**	20	21,90	44,00	66,50	89,40	112,40	135,76
PG 1.3.5 Kanatlı hayvan eti üretim miktarı (milyon ton) (HAYGEM)**	10	2,47	4,97	7,51	10,09	12,71	15,37
PG 1.3.6 Yumurta üretim miktarı (milyar adet) (HAYGEM)**	10	19,8	39,7	59,7	79,8	100	120,3
Sorumlu Birim	Hayvancılık Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	BÜGEM, TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Hayvansal ürünlerde üretim kayıpları • Hayvansal üretimde ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar • Kanatlı sektöründe damızlıkta dışa bağımlılık						
Stratejiler	• Hayvancılıkta su kısıtı, mera varlığı ve yem olanaklarını dikkate alarak üretim bölgeleri oluşturulacaktır. • Hayvancılık işletmelerinin modernizasyonu sağlanacak ve sürdürülebilir ölçeğe ulaştırılacaktır. • Süt başta olmak üzere hayvansal ürünlerde kendine yeterliliğin sağlanması amacıyla verimlilik artırılacaktır. • Yerli kanatlı ırkların ıslahı, yetiştiriciliği, ticareti teşvik edilecek, arıcılıkta damızlık ihtiyacı karşılanacak, ürün çeşitliliği artırılacaktır. • İpekböceği yetiştiriciliğinde ürün kalitesi ve üretim artırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	117.733.026.000 TL						
Tespitler	• Hayvan ve hayvansal ürün arzının istikrarsızlığı • İşletme büyüklüklerinin yeterli seviyede olmaması • Soya fasulyesi, mısır başta olmak üzere yem üretiminin yetersizliği, girdi maliyetlerinin yüksekliği • Kanatlı sektöründe yerli damızlık hayvan üretimi ve ticaretinde yetersizlik • Hayvancılıkta meraların etkin kullanılmaması, sürü yöneticisi ve bakım elemanı yetersizliği						
İhtiyaçlar	• Kırmızı et üretiminde sığır varlığı içerisinde etçi ve kombine ırkların payının artırılması, büyükbaş damızlık alımının desteklenmesi • İşletme büyüklüklerinin artırılması, sürü yöneticisi ve bakım elemanı istihdamının ve eğitiminin teşvik edilmesi • Kanatlı sektöründe yerli damızlıkların (etçi-yumurtacı) üretimi ve sahada kullanımının yaygınlaştırılması • Yem üretim havzalarının oluşturulması, mera ıslah ve amenajman projeleri ile yem hammaddelerinin üretiminin artırılmasına yönelik planlama yapılması • Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin ve küçükbaş hayvan eti tüketiminin teşvik edilmesi						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A1)	**Yeterli, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Tarımsal Ürün Arzını Sağlamak**						
Hedef (H1.4)	Hayvansal üretimde verim ve kaliteyi artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Hayvansal Ürünlerde Arz Güvenliği, Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Hayvansal ürünlerin üretim miktarının ve değerinin artırılmasına ve hayvansal ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 1.4.1 Sığır varlığı içinde kültür ırkı oranı (yüzde) (HAYGEM)**	20	49	51	51	52	54	56
PG 1.4.2 Büyükbaş hayvan başına karkas ağırlığı (kg/baş) (HAYGEM)**	20	290	293	296	300	303	306
PG 1.4.3 Küçükbaş hayvan başına karkas ağırlığı (kg/baş) (HAYGEM)**	20	22,2	22,4	22,4	22,6	22,6	22,8
PG 1.4.4 Kovan başına bal verimi (kg/kovan) (HAYGEM)**	10	13,16	13,18	13,43	13,68	13,94	14,08
PG 1.4.5 Hayvan ıslahına yönelik yürütülen Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	15	10	11	12	13	13	13
PG 1.4.6 Hayvancılıkta geliştirilen/tescil edilen hat/ırk sayısı (TAGEM)**	15	77	77	78	79	80	81
Sorumlu Birim İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Hayvancılık Genel Müdürlüğü TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Hayvansal üretimde verim ve kalite kayıpları • Yetiştiricilerin hayvancılıktan vazgeçmesi • Hayvan ıslahı çalışmalarının aksaması						
Stratejiler	• Islah çalışmalarıyla hayvan başına verim artırılacak, üreticilere nitelikli damızlık hayvan temini sağlanacak, geliştirilen hayvan aşıları ile hastalıklarla etkin mücadele sağlanacaktır. • Enstitülerde ve halk elinde korunan yerli evcil hayvan genetik kaynaklarına ait ırk ve hayvan sayısı artırılacaktır. • Döl verimi artırılacak, suni tohumlama yaygınlaştırılacak ve genomik seleksiyon uygulamasına başlanacaktır. • Arıcılıkta ıslah çalışmaları artırılacaktır. • Hayvansal üretimde iklim değişikliğinin etkileri dikkate alınarak yeni üretim alanları planlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	20.309.022.000 TL						
Tespitler	• Islah çalışmalarının yetersizliği ve hastalık riskinin yüksek olması • Uzun yıllara dayalı verim kayıtlarının olmaması nedeniyle genetik varyasyon konusunda yeterli bilginin bulunmaması • Hayvancılıkta nitelikli damızlık ihtiyacı, büyükbaş hayvancılıkta çiğ süt ve karkas veriminde yetersizlik • Suni tohumlama uygulamasının benimsenmemesi						
İhtiyaçlar	• Hayvan sağlığı, ıslahı ve genomik seleksiyon çalışmalarının desteklenmesi • Verim kayıtları ile genetik varyasyon konusunda verilerin tutulması • Hastalıktan ari işletmelerin desteklenmesi • Arı yetiştiriciliği ve ıslahının desteklenmesi						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A1)	**Yeterli, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Tarımsal Ürün Arzını Sağlamak**						
Hedef (H1.5)	Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını koruyarak, su ürünleri üretimini artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Balıkçılık ve Su Ürünleri Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilirliği, Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Su ürünleri üretiminin ve bu ürünlerin ihracından elde edilen gelirin artırılması sağlanacak, üretime maddi destek sağlanması suretiyle üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkı sağlanacak, balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik kontrol ve denetimler artırılacaktır. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 1.5.1 Su ürünleri yetiştiriciliği üretim miktarı (bin ton) (BSGM)**	20	550	1.125	1.750	2.400	3.100	3.850
PG 1.5.2 Su kaynaklarına bırakılan balık sayısı (milyon adet) (BSGM)**	20	65	135	210	290	375	465
PG 1.5.3 Denizlerde/ iç sularda taşıma kapasitesi belirlenen yetiştiricilik alan sayısı (BSGM)**	20	33	34	35	36	38	40
PG 1.5.4 Su ürünleri avcılık kontrol ve denetim sayısı (bin adet) (BSGM)**	20	150	305	465	630	800	975
PG 1.5.5 Su ürünleri yetiştiricilik tesislerinde yapılan denetim sayısı (BSGM)**	10	8.000	16.500	25.250	34.250	43.500	53.000
PG 1.5.6 Tescili yapılan su ürünleri tür sayısı (TAGEM)**	10	37	39	40	42	44	45
Sorumlu Birim İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Tüm dünyada olduğu gibi su ürünleri stoklarının korunması ve sürdürülebilir olarak işletilmesinin zorlaşması • İklim değişikliği ve çevresel baskıların artması • Sektörler ve kurumlar arası rekabet						
Stratejiler	• Su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği ile ilgili denetim sayıları ve etkinliği artırılacaktır. • Su ürünleri yetiştiricilik bölgeleri ve taşıma kapasiteleri belirlenecek, balıklandırma programı hazırlanacak ve uygulanacaktır. • Doğal afet riski altında bulunan tesisler, bu risklere karşı dirençli hale getirilecektir. • Küçük ölçekli balıkçılık işletmeleri, ekonomik sürdürülebilirliklerinin sağlanması ve çevreye olan olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla desteklenecektir. • Ticari değeri olan ve ülkemiz sularında endemik özellik gösteren su ürünleri türleri tescil edilecek, korunacak ve üretimi sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	33.075.652.000 TL						
Tespitler	• Taşıma kapasitesi belirlenen alan sayısının sınırlı olması • Üretim tesislerindeki balıklandırmanın ihtiyacı karşılayamaması • Akarsular üzerinde kurulmuş veya kurulacak olan baraj ve regülatör gibi su yapılarından dolayı meydana gelen habitat kayıpları ve popülasyonların azalması • Balıkçılıkla uğraşan kişi ve işyerlerinin, konulacak yasak, sınırlama ve yükümlülükler yönünden getirilen düzenlemelere yeterince uymaması • Denetimler için personel, araç ve ekipman ihtiyacının bulunması						
İhtiyaçlar	• Taşıma kapasitesi belirlenmesinde bilimsel çalışmaların ve alan sayısının artırılması • Su ürünleri yetiştiriciliğinde balıklandırma faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması, ürünlerinin yeni pazarlarda tanıtılarak ihracat kapasitesinin arttırılması • Üretim tesislerinde yeni geliştirilen teknolojilerin kullanılması ve kapasitelerinin artırılması • Ülkesel düzeyde, su ürünleri genetik kaynaklarımızın korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için Ar-Ge çalışmaları yürütülmesi • Kontrol ve denetimlerin etkinliğinin artırılması, personel araç ve ekipman ihtiyacının karşılanması						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A2)	**Üretimden Tüketime Kadar Gıda ve Yem Güvenilirliğini Sağlamak**						
Hedef (H2.1)	Gıda ve yem güvenilirliğine yönelik yürütülen resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu/Gıda Güvenilirliği Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliği artırılacak, gıda güvenilirliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunulmasına yönelik tedbirler alınacak, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamalar geliştirilecektir. Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 2.1.1 Gıda işletmelerinde yapılan resmi kontrol sayısı (bin adet) (GKGM)**	20	1.200	2.450	3.750	5.100	6.500	7.950
PG 2.1.2 Yem işletmelerinde yapılan hijyen denetimi sayısı (GKGM)**	20	15.000	32.000	49.000	66.000	83.000	100.000
PG 2.1.3 Biyogüvenlik mevzuatı kapsamında yemlerde yapılan yurtiçi denetim sayısı (GKGM)**	20	1.150	2.350	3.600	4.900	6.250	7.650
PG 2.1.4 Doğrudan tüketime arz edilen hayvan ve hayvansal birincil ürünlerde ilaç kalıntısının tespiti için gerçekleşen numune sayısının planlanan numune sayısına oranı (yüzde) (GKGM)**	20	92	93	94	95	96	97
PG 2.1.5 Süt ve sağım hijyeni konulu eğitimler sonucu verilen sertifika/belge sayısı (EYDB)**	20	6.775	7.775	8.775	9.775	10.775	11.775
Sorumlu Birim	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	EYDB, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Resmi kontrol hizmetlerinde yaşanan aksaklıklar • Üretilen sütlerin kalitesinin düşmesi • Resmi kontrol faaliyetlerinde ürün sektör denetim sıklığı analiz ihtiyaçları vb. konularda öncelik sıralamasındaki değişiklikler						
Stratejiler	• Resmi kontroller etkin ve yeterli olacak şekilde risk esasına dayalı olarak planlanacak ve uygulanacaktır. • İhtiyaç duyulan analiz hizmetlerini sağlayacak bölgesel laboratuvarlar güçlendirilecektir. • Risk esaslı yem işletmeleri yıllık hijyen ve GDO denetim planları hazırlanacak ve denetimler gerçekleştirilecektir. • Kamu gıda kontrol laboratuvarlarınca, analiz talepleri yakından izlenecek ve kamu-özel gıda kontrol laboratuvarlarının denetimleri takip edilecektir. • Süt hijyenini etkileyen ahır ve ağıl şartları iyileştirilecek, sağımdan sofraya kadar olan süreçte soğuk zincir sağlanarak eğitimleri artırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	34.859.823.000 TL						
Tespitler	• Kamu gıda kontrol laboratuvarlarında analiz yelpazesinin arttırılması gerekliliği • Tarımsal üretimde kullanılan kimyasallara ait kalıntıların mevzuatta belirlenen limitten fazla olabilmesi • Gıda kontrol laboratuvarlarında yapılan analizlerin akreditasyonunun istenilen seviyede olmaması • Bazı üreticilerin geleneksel sağım koşullarını devam ettirmede ısrarcı olması						
İhtiyaçlar	• Laboratuvarların kapasitesinin geliştirilmesi, denetçilerin eğitimi • İnsan sağlığına zararlı kimyasallara ait kalıntıların belirlenen standartlarda olması için resmi kontrollerin etkinliğinin artırılması • Gıda kontrol laboratuvarlarında yapılan analizlerin akreditasyonunun artırılması • Sütte sağımdan sofraya kadar olan süreçte soğuk zincirin sağlanması ve sağım hijyeni konusunda eğitimlerin artırılması • Resmi kontrol hizmetleri, laboratuvar analiz hizmetleri ve laboratuvar denetim hizmetleri için yeterli bütçenin ayrılması						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A2)	**Üretimden Tüketime Kadar Gıda ve Yem Güvenilirliğini Sağlamak**						
Hedef (H2.2)	Gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaları geliştirmek, gıda kayıp ve israfının azaltılmasını sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu/Gıda Güvenilirliği Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliği artırılacak, gıda güvenilirliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunulmasına yönelik tedbirler alınacak, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamalar geliştirilecektir. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 2.2.1 Risk değerlendirme sonrası oluşturulan bilimsel görüş sayısı (GKGM)**	20	105	115	125	135	145	155
PG 2.2.2 Gıda güvenilirliği konusunda her yıl eğitilen kişi sayısı (GKGM)**	20	80.400	180.400	290.400	410.400	540.400	680.400
PG 2.2.3 Validasyonu/ verifikasyonu tamamlanarak uygulanabilir hale getirilen metot sayısı (GKGM)**	20	873	973	1.073	1.173	1.273	1.373
PG 2.2.4 Tarım-gıda sanayi atık artıklarının azaltılmasına ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik sonuçlandırılan proje sayısı (TAGEM)**	20	5	12	15	18	21	24
PG 2.2.5 Gıda kaybı ve israfına karşı farkındalığı artırmak için düzenlenen etkinlik sayısı (ABDGM)**	20	5	10	15	20	25	30
Sorumlu Birim	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TAGEM, ABDGM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Risk değerlendirme faaliyetlerini yürüten bilimsel komisyonların çalışmalarının aksaması • Gıda güvenilirliğine yönelik görsel, işitsel bilgi kirliliği • Gıda kaybı ve israfı						
Stratejiler	• Bağımsız, tarafsız, şeffaf ve bilimsel esaslara dayalı risk değerlendirmesi yapılacaktır. • Gıda güvenilirliği konusunda başta okullar olmak üzere eğitimler gerçekleştirilerek farkındalık artırılacak ve gıda güvenilirliğinin sağlanması sürecinde, tüketicilerin şeffaf bir şekilde yer alması sağlanacaktır. • Laboratuvar analizlerine güncel ihtiyaçlara cevap verecek yeni analiz metotları eklenecek ve resmi kontrol konularında personele yönelik eğitimler düzenlenecektir. • İthalata bağımlı laboratuvar malzemelerinin yerli imkânlarla üretilmesi konusunda paydaş kurumlarla iş birliği geliştirilecektir. • Gıda kayıp ve israflarının önlenmesine yönelik yasal düzenleme yapılacaktır.						
Maliyet Tahmini	2.652.295.000 TL						
Tespitler	• Gıda güvenilirliğine yönelik yetersiz bilinç düzeyi, yazılı, işitsel-görsel medyada oluşan bilgi kirliliği • Resmi kontrollerin etkinliğinin artırılmasına yönelik eğitimlerin sürekliliğinin sağlanması • Analizlerin mevzuata uyumlu hale getirilmesi ve laboratuvarların analiz kapsamlarının bölgesel ve ülkesel ihtiyaçlara göre geliştirilmesi						
İhtiyaçlar	• Gıda güvenilirliği konusunda farkındalığın arttırılması • Gıda resmi kontrollerinde yeni görev alacak denetçiler ile halen görevli olanların güncel mevzuat ve uygulamalar hususunda eğitilmesi • Laboratuvarların alt yapılarının güçlendirilmesi						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A2)	**Üretimden Tüketime Kadar Gıda ve Yem Güvenilirliğini Sağlamak**						
Hedef (H2.3)	Bitki sağlığı hizmetlerini geliştirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu/Bitki Sağlığı, Hayvan Sağlığı ve Refahı Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Bitkisel üretimde çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirleri alınacak, hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetleri geliştirilecek, veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinlikleri artırılacak, hayvan refahını korumaya yönelik tedbirler alınacaktır. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 2.3.1 Denetlenen bitki koruma ürünleri sayısının piyasada bulunan bitki koruma ürünleri sayısına oranı (yüzde) (GKGM)**	25	20	20	40	60	80	100
PG 2.3.2 Entegre zararlı yönetimi (IPM) uygulama alanı (milyon ha) (GKGM)**	25	0,42	0,86	1,32	1,80	2,30	2,80
PG 2.3.3 Hasat öncesi pestisit denetim sayısı (GKGM)**	25	17.300	35.300	53.800	72.800	92.300	112.000
PG 2.3.4 Biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemleri konusunda sonuçlanan proje sayısı (TAGEM)**	25	3	6	9	12	15	18
Sorumlu Birim	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Fitotoksisite, kalıntı problemlerinin yaşanması • Bitki koruma ürünlerinin biyolojik etkinliklerinin azalması • İstilacı tür sayısında artış • Biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinde dışa bağımlılık						
Stratejiler	• Bitki koruma ürünlerinin onayına esas özellikleri ile piyasada bulunmaları sağlanacaktır. • Bitki koruma ürünleri ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak ruhsatlandırılacak ve kontrolleri sağlanacak, denetim sisteminin etkinliği artırılacaktır. • Alternatif mücadele yöntemlerinin teşvikinde maliyet oranı dikkate alınacaktır. • Denetim programlarında yıl içinde oluşabilecek aksaklıklar için acil eylem planları, ilave denetim programları vb. ek tedbirler alınacaktır. • Bitki koruma ürünlerinin üretim ve ithalatından başlamak üzere kullanımına kadar geçen sürecinin takip edilmesi sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	27.452.733.000 TL						
Tespitler	• Bitki koruma ürünleri kontrol analiz laboratuvarlarının teknik ve idari eksiklikleri • AB uyum sürecinde ve Yeşil Mutabakat kapsamında pestisit kullanımının azaltılmasına yönelik hedef ve taahhütlere uyumun sağlanması • Hatalı pestisit kullanımının bazı üreticiler tarafından devam ettirilmesi • Bitkisel üretimde zararlı organizmalara karşı %95 oranında kimyasal mücadele yapılması						
İhtiyaçlar	• Kontrol analizi için laboratuvar altyapısının (analiz cihazları ve ekipmanları, personel) güçlendirilmesi • AB uyum süreci ve Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında verilen taahhütlere yönelik faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesi • Hatalı pestisit kullanımının önlenmesi açısından üreticilerin eğitilmesi ve denetimlerinin etkinliğinin artırılması • Alternatif mücadele yöntemlerinin maliyet oranı dikkate alınarak desteklenmesi ve demonstrasyon çalışmaları ile uygulamaların yaygınlaştırılması						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A2)	**Üretimden Tüketime Kadar Gıda ve Yem Güvenilirliğini Sağlamak**						
Hedef (H2.4)	Hayvan sağlığı hizmetlerini geliştirmek ve hayvan refahını korumak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tüketicinin korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu/Bitki Sağlığı, Hayvan Sağlığı ve Refahı Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Bitkisel üretimde çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirleri alınacak, hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetleri geliştirilecek, veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinlikleri artırılacak, hayvan refahını korumaya yönelik tedbirler alınacaktır. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
PG 2.4.1 Denetlenen veteriner tıbbi ürün üretim yerlerinin sayısı (GKGM)**	20	30	52	89	114	139	174
PG 2.4.2 Akılcı ilaç kullanımı ve veteriner tıbbi ürün takip sistemleri eğitimine katılan veteriner hekimlerin toplam veteriner hekimlere oranı (yüzde) (GKGM)**	20	10	15	20	25	30	35
PG 2.4.3 Denetlenen veteriner sağlık ürünleri sayısının piyasada bulunan veteriner sağlık ürünleri sayısına oranı (yüzde) (GKGM)**	20	5	10	15	20	25	30
PG 2.4.4 Veteriner Tıbbi Ürün Kontrol Merkezinin (VETKOM) tamamlanma oranı (yüzde) (GKGM)**	20	3	15	43	80	93	100
PG 2.4.5 Hayvan sağlığı alanında sonuçlandırılan proje sayısı (TAGEM)**	20	13	23	33	43	53	63
Sorumlu Birim	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Hayvansal gıdalarda kalıntı olması • Hayvan hastalıklarının yayılması ve hastalıktan ariliğin kaybedilmesi • Hayvan refahının sağlanmasında yaşanan aksaklıklar						
Stratejiler	• Hayvan sağlığı ve refahına yönelik sistemler ve standartlar oluşturulacaktır. • Veteriner sağlık ürünlerine, üretim yerlerine, nakil, depolanma ve kullanımlarına yönelik kontrol ve denetim faaliyetlerinin etkinliği artırılacaktır. • Ülkemizde yeni geliştirilecek ve piyasaya arz edilen veteriner tıbbi ürünlerin tüm test ve analizlerini yapacak, uluslararası akreditasyona (OIE, EDQM vs.) sahip bir merkez (VETKOM) kurulacaktır. • İklim ve çevre koşullarında yaşanan değişikliklere karşı hazırlıklı olmak amacıyla epidemiyolojik çalışmalar yapılacak ve yeni teknolojilerden faydalanılacaktır. • İşletme Odaklı Koruyucu Veteriner Hekimlik Sistemiyle insan ve hayvan sağlığına yönelik tek sağlık politikası kapsamında farkındalığın arttırılması amacıyla eğitimler düzenlenecektir.						
Maliyet Tahmini	39.773.751.000 TL						
Tespitler	• Hayvan sağlığı ve refahı konusunda yetiştiricilerde yeterli farkındalık oluşturulamaması • Bilinçli ilaç kullanımı ile ilgili farkındalığın ve e-reçete kullanım oranının düşük olması • Veteriner tıbbi ürünlerin pazarlama izin dosyasına uygun olarak üretilmemesi • Hayvan sağlığı araştırmaları ve veteriner tıbbi ürün geliştirme ve kontrolü konularında ihtisaslaşmış kurumların bulunmaması, altyapı, donanım ve personel eksiklikleri						
İhtiyaçlar	• Hayvancılık desteklemelerinin hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele temelinde oluşturulması • Hayvan sağlığı ve refahı konusunda yetiştiricilerde farkındalık oluşturulması • Eğitimler yoluyla uygunsuz ilaç kullanımlarının engellenmesi ve azaltılması, e-reçete düzenleme oranlarının artırılması • Piyasada bulunan ürünlerin etiket ve içerik yönüyle kontrollerinin etkinliklerinin artırılması • Veteriner tıbbi ürünlerin geliştirilmesi konusunda ihtisaslaşmış kurumlar oluşturulması						

* Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A3)	**Kırsal Alanlarda Yaşam Kalitesini, Refah Seviyesini ve Ekonomik Çeşitliliği Geliştirmek**						
Hedef (H3.1)	Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 3.1.1 Tüzel kişilik kazanan OTB sayısı (TRGM)**	20	39	45	56	69	83	100
PG 3.1.2 KKYDP kapsamında desteklenecek tarımsal işletme sayısı (TRGM)**	20	10.700	12.700	13.500	14.300	14.900	15.700
PG 3.1.3 KKYDP kapsamında sağlanan istihdam sayısı (TRGM)**	20	120.000	125.000	130.000	135.000	140.000	145.000
PG 3.1.4 Ekonomik ve sosyal alt yapı faaliyetlerinden faydalanan işletme sayısı (TRGM)**	20	65.303	75.303	80.303	83.303	85.303	85.303
PG 3.1.5 Eş finansman verilen işletme sayısı (TRGM)**	20	6.504	7.988	8.838	9.338	9.638	9.638
Sorumlu Birim	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	İl Müdürlükleri						
Riskler	• Proje yararlanıcılarının yatırımlarını tamamlayamamaları • Kırsaldan kente göç • Eş finansman (Hibe) desteklerine talebin yetersiz olması						
Stratejiler	• Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi hazırlanarak uygulanacaktır. • Tarım ve kırsal kalkınma alanında farklı kurum ve kuruluşların çatısı altında devam eden proje ve desteklerin tek elden yönetilmesi için Ulusal Kırsal Ağ ülke geneline yaygınlaştırılacaktır. • Küçük ve orta ölçekli işletmeler desteklenecek, örtü altı yetiştiriciliğinin geliştirilmesi amacıyla mevcut seralar modernize edilecektir. • Tarım sanayi entegrasyonunun geliştirilmesine katkı sağlanması için kümelenme faaliyetleri ve OTB'ler desteklenerek sayıları artırılacaktır. • Tarladan-sofraya tedarik zincirini kısaltmak, lojistik maliyetlerini düşürmek, ürün tazeliğini muhafaza etmek amaçlarıyla Kent Tarımı uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	51.057.032.000 TL						
Tespitler	• Kırsal alanlarda yaşayan hedef kitlenin çok kırılgan ve göçe yatkın olması • İşletme ölçeklerinin küçük ve orta ölçekli olması • Alternatif gelir kaynaklarının yetersizliği • OTB'lerin kuruluşu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla koordine eksikliği • Tarım sanayi entegrasyonunun yeterli olmaması						
İhtiyaçlar	• Kırsal alanlarda yaşayan hedef kitlenin ihtiyaçlarının doğru tespit ve önceliklendirilmesi sağlanarak taşra teşkilatları ile koordineli çalışma yapılması, • Küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi • Özellikle dezavantajlı gruplara yönelik alternatif gelir kaynakları oluşturacak projelerin hayata geçirilmesi, • OTB'lerle ilgili görüş bildiren kurum ve kuruluşlarla koordineli çalışmalar yapılması • OTB'lerle tarım sanayi entegrasyonunun geliştirilmesi ve güçlendirilmesine katkı sağlanması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.
- TDİOSB (Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri) OTB (Organize Tarım Bölgeleri) olarak ifade edilmektedir.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A3)	**Kırsal Alanlarda Yaşam Kalitesini, Refah Seviyesini ve Ekonomik Çeşitliliği Geliştirmek**						
Hedef (H3.2)	Kırsalda aile işletmelerine, kadınlara ve gençlere yönelik üretim, yatırım ve istihdam olanaklarını artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 3.2.1 Aile işletmelerine yönelik uygulanan proje sayısı (TRGM)**	30	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.700
PG 3.2.2 Kırsal alanda yaşayan kadın ve gençlere yönelik uygulanan proje sayısı (TRGM)**	30	3.000	3.200	3.400	3.600	3.800	4.000
PG 3.2.3 Tarımsal ve ev ekonomisi konularında eğitim verilen kadın sayısı (EYDB)**	15	1.832.643	2.162.643	2.492.643	2.822.643	3.152.643	3.482.643
PG 3.2.4 El sanatları eğitim merkezlerinden belge alan kursiyer sayısı (EYDB)*	10	2.300	2.430	2.560	2.690	2.820	2.950
PG 3.2.5 Kadın çiftçilere yönelik tarımsal yayım proje sayısı (EYDB)**	15	235	270	305	340	375	410
Sorumlu Birim	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	EYDB, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Girişimcilik konusunda kadın ve gençlerin talebinin yetersiz olması • Kadınlara ve gençlere yönelik düzenlenen proje ve eğitimlerin aksaması						
Stratejiler	• Eğitimler ve uygulanan projeler ile sosyoekonomik yönden güçlenmiş girişimci kadın ve genç sayısı artırılacaktır. • Kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek amacıyla hibe desteği verilecektir. • Kırsal alanlarda geleneksel ürünler ve el sanatları üretimi arttırılacaktır. • Kırsalda yaşam kalitesini artırmaya, kırsalı korunan, yaşanan ve üreten alanlar haline getirmeye yönelik çevresel destek ve teşvikler artırılacaktır. • El sanatları eğitimleri ile alternatif gelir kaynakları oluşturulacaktır.						
Maliyet Tahmini	36.487.289.000 TL						
Tespitler	• Kırsal alanda yaşayan hedef kitlenin çok kırılgan ve göçe yatkın olması • Alternatif gelir kaynaklarının yetersizliği • İşletme ölçeklerinin küçük ve orta ölçekli olması						
İhtiyaçlar	• Kadın ve genç çiftçilerin kırsalda tutunmalarına yönelik altyapı ve çevresel projelerin hayata geçirilmesi • Kırsal alanlarda yaşayan hedef kitlenin ihtiyaçlarının doğru tespit edilerek alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması • Küçük ve orta ölçekli işletmeler ile aile işletmelerinin desteklenmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A3)	**Kırsal Alanlarda Yaşam Kalitesini, Refah Seviyesini ve Ekonomik Çeşitliliği Geliştirmek**						
Hedef (H3.3)	Tarımsal örgütlerin kurumsal kapasitelerini ve etkinliklerini artırmak, tarımsal pazarlamada stratejiler geliştirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
PG 3.3.1 Birinci derece tarımsal örgüt belgesi alan üretici örgütü sayısı (TRGM)**	20	0	75	175	275	375	475
PG 3.3.2 Denetimi yapılan üretici örgütü sayısı (TRGM)**	20	170	420	680	950	1.230	1.520
PG 3.3.3 Coğrafi işaretli tarım ve gıda ürünü tescili olan üretici örgütlerinde yapılan farkındalık çalışması sayısı (TRGM)**	20	0	5	10	15	20	25
PG 3.3.4 Coğrafi işaret tescilli tarım ve gıda ürünlerinin farkındalık ve bilinirliliğine yönelik düzenlenen sektör bazlı etkinlik sayısı (TRGM)**	20	1	3	5	7	9	11
PG 3.3.5 Tarımsal ürünlerde pazarlama stratejileri belirlemek amacıyla hazırlanan hedef ürün hedef ülke analiz rapor sayısı (TRGM)**	20	1	2	3	4	5	6
Sorumlu Birim	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	İl Müdürlükleri						
Riskler	• Üretici örgütlerinin ortaklarına ait ürünlerin değerinde pazarlanamamaması • Üretici örgütleri denetimlerinin aksaması						
Stratejiler	• Tarımsal amaçlı üretici örgütlerinin beşerî ve kurumsal yapıları güçlendirilecek, üretimden pazarlamaya kadar tüm süreçlerde etkinlikleri ve rolleri artırılacaktır. • Tarımsal örgütlerin idari, mali ve hukuki yönden denetimleri gerçekleştirilerek kurumsal kapasiteleri artırılacaktır. • Markalaşma potansiyeli bulunan ürünleri üreten üreticilerin örgütlü hale gelmesi sağlanacaktır. • Üretici örgütleri pazarlama, tanıtım ve coğrafi işaret alanlarında güçlendirilecektir.						
Maliyet Tahmini	45.795.000 TL						
Tespitler	• Üretici örgütlerinin kurumsal altyapılarının ve personel sayılarının yetersiz olması, yöneticilerin personelin mevzuat ve muhasebe yetkinliklerinin yetersiz olması • Coğrafi işaret tescilli tarım ve gıda ürünleri konusunda farkındalığın ve sektörel iş birliğinin yetersiz olması • Tarımsal amaçlı kooperatiflerin pazarlama ve katma değer elde etme konusundaki yetersizliği • Denetimler için bütçede yeterli ödenek bulunmaması, tebligat yapılmasına rağmen defter, evrak ve belgelerin teslim edilmemesi, nicelik ve nitelik açısından yeterli personel bulunmaması • Üreticilerin dış pazara yönelik bilgi ve ihracat taleplerinin bulunması						
İhtiyaçlar	• Tarımsal örgütlere yönelik derecelendirme sisteminin devreye alınması ve organizasyon yapısının güçlendirmesine yönelik mevzuat çalışmasının yapılması • Coğrafi işaret tescilli tarım ve gıda ürünleri konusunda farkındalığın ve sektörel iş birliğinin artırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenmesi • Üreticilerin ve tarımsal kooperatiflerin pazarlama ve katma değer oluşturma konusunda güçlendirilmesi • Denetimlerin gerçekleştirilebilmesi için bütçe, personel ve araç gerecin sağlanması • Dış pazara yönelik bilgi ihtiyacının karşılanması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A3)	**Kırsal Alanlarda Yaşam Kalitesini, Refah Seviyesini ve Ekonomik Çeşitliliği Geliştirmek**						
Hedef (H3.4)	Tarımsal üretime yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sistemini geliştirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 3.4.1 Eğitimlere katılan tarım danışmanları sayısı (EYDB)**	20	1.480	1.980	2.480	2.980	3.480	3.980
PG 3.4.2 Tarımsal danışmanlık hizmeti alan işletme sayısı (EYDB)**	20	314.632	344.632	374.632	404.632	434.632	464.632
PG 3.4.3 Tarımsal içerikli görüntülü yayın sayısı (EYDB)**	20	1.275	1.505	1.740	1.980	2.225	2.475
PG 3.4.4 Lider Çocuk Tarım Kampı programına katılım sağlayan çocuk sayısı (EYDB)**	20	2.580	4.780	6.980	9.180	11.380	13.580
PG 3.4.5 Dijital kütüphane ortamına aktarılan ve erişime sunulan tarımsal içerikli yayın sayısı (EYDB)**	20	1.000	2.200	3.400	4.600	5.800	7.000
Sorumlu Birim	Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Üreticilere yönelik planlanan eğitim programlarında aksamaların yaşanması • Tarımsal danışmanlık sisteminin yaygınlaştırılamaması • Bilgi kaynaklarına erişimde yaşanan kısıtlar						
Stratejiler	• Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerine ait veri paylaşım sistemi kurulacak ve tarımsal yayım ve danışmanlık sistemi yaygınlaştırılacaktır. • Kamu, özel sektör ve sivil toplum temsilcileriyle iş birliği artırılacak, iletişim ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilecektir. • Çocuklara doğa bilinci ve çevre farkındalığı kazandırılacak ve tarladan sofraya gıda üretimi ve gıda güvenilirliği hakkında etkinlik, gezi ve gözlemlerle bilgi verilecektir. • Üretilen görüntülü ve basılı yayınlar doğru yayın materyali ile hedef kitleye ulaştırılacaktır. • Dijital kütüphane ortamında bulunan tarımsal yayın içerikleri zenginleştirilerek yeterli, güncel, sürdürülebilir ve yenilenebilir bir hizmet sunumu sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	30.581.650.000 TL						
Tespitler	• Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerine ait iş ve işlemlerin daha verimli yapılması ve izlenebilirliğinin artırılması için bilgi sistemine ihtiyaç duyulması • Dezavantajlı grupların eğitim ihtiyaçları için usta öğretici/eğitici personel ile dijital kütüphane hizmetleri için nitelikli personel eksikliği • Paydaşlarla birlikte yürütülen projelerdeki koordinasyon eksikliği • Yayıncı, yayımcı ve üretim sahasındaki uzmanın iş birliğinin yetersiz olması • Basılı veya elektronik ortamdaki nitelikli ve güncel yayınların tamamının kütüphaneye kazandırılamaması						
İhtiyaçlar	• Tarımsal danışmanlık sisteminin yaygınlaştırılması • Usta öğretici/eğitici ve nitelikli personel istihdamının artırılması • Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerine ait veri paylaşım sisteminin kurulması • Bakanlık hizmetlerinin tanıtımını sağlayacak uzmanlar arasındaki iş birliği olanaklarının artırılması • Güncel yazılım ve donanım altyapısı ile nitelikli bilgi kaynaklarının kütüphaneye kazandırılması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A4)	**Planlı, Dirençli ve Gelişime Açık Bir Tarım Sektörü Oluşturmak**						
Hedef (H4.1)	Üretim planlaması yapmak, sözleşmeli üretimi yaygınlaştırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği/Hayvansal Ürünlerde Arz Güvenliği/Balıkçılık ve Su Ürünleri Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilirliği						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır. Hayvansal ürünlerin üretim miktarının ve değerinin artırılmasına ve hayvansal ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır. Su ürünleri üretiminin ve bu ürünlerin ihracından elde edilen gelirin artırılması sağlanacak, üretime maddi destek sağlanması suretiyle üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkı sağlanacak, balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik kontrol ve denetimler artırılacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 4.1.1 Planlı üretim yapılan bitkisel ürün/ürün grubu sayısı (BÜGEM)**	20	0	0	14	14	16	17
PG 4.1.2 Sözleşmeli bitkisel üretim yapılan alan (bin ha) (BÜGEM)*	20	760	900	950	1.150	1.300	1.500
PG 4.1.3 Planlı üretim yapılan hayvansal ürün sayısı (HAYGEM)***	15	4	4	4	4	4	4
PG 4.1.4 Sözleşmeli usulde yetiştirilen büyükbaş besilik hayvan sayısı (bin baş) (HAYGEM)**	15	0	200	420	660	920	1.200
PG 4.1.5 Sözleşmeli üretilen çiğ süt miktarı (milyon ton) (HAYGEM)**	10	10	20,34	30,87	41,57	52,45	63,52
PG 4.1.6 Sözleşmeli üretilen su ürünleri miktarı (ton) (BSGM)**	20	0	3.000	7.500	10.000	12.500	15.000
Sorumlu Birim	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	HAYGEM, BSGM, İl Müdürlükleri,						
Riskler	• Sözleşmeli üretimin planlandığı şekilde yürütülememesi • Tarımsal üretimde girdi ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar						
Stratejiler	• Arazinin verim kabiliyeti ile yağış ve sulama imkânlarını da gözeterek üretim planlaması yapılacaktır. • Stratejik üretimin yeterliliği izlenecektir. • Tarafların haklarını korumak için sözleşmeli üretime destek verilerek yaygınlaştırılması sağlanacaktır. • Stratejik ürünlerde kendine yeterlilik sağlanacak, tarımsal alanların kullanımı etkinleştirilecektir.						
Maliyet Tahmini	43.495.000 TL						
Tespitler	• Sözleşmeli üretim konusunda üretici bilincinin zayıf olması • Ekonomik riskler/Fiyat dalgalanmaları ve pazarlama sorunları • Tarım ürünlerinde arz ve rekolte tahminleri ile sektördeki kayıtlılığın yeterli olmaması • Stratejik öneme sahip ürünlerin üretim miktarında yaşanan dalgalanmalar						
İhtiyaçlar	• Sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılmasına yönelik yazılı ve görsel tanıtımlar, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi • Stratejik ürünlerde arz güvenliğini sağlamak, arz talep dengesini kurmak ve pazarlamaya yönelik sorunları çözmek amacıyla planlı ve sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması • Tarım ürünlerinde arz ve rekolte tahminlerinin yapılması ve kayıtlılığın sağlanması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A4)	**Planlı, Dirençli ve Gelişime Açık Bir Tarım Sektörü Oluşturmak**						
Hedef (H4.2)	Sürdürülebilir bir tarım sektörü için tarımsal risklerin etkilerini azaltmak, alt sektörlere yönelik politika önerileri geliştirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir. Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 4.2.1 Bakanlık kayıt sistemlerindeki tarım alanlarının sigortalılık oranı (yüzde) (TRGM)*	30	22	23	24	26	28	30
PG 4.2.2 Tarım sigortası poliçe sayısı (bin adet) (TRGM)**	25	23.570	26.670	29.870	33.270	37.070	41.070
PG 4.2.3 Gelir Koruma Sigortası kapsamındaki ürün sayısı (TRGM)**	25	1	1	2	3	5	8
PG 4.2.4 Alt sektörler için hazırlanan orta ve uzun vadeli politika raporu sayısı (TAGEM)**	20	25	30	35	40	45	50
Sorumlu Birim	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TAGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Tarım sigortasının yaygınlaştırılamaması • Tarım sigortası konusunda bilinç düzeyinin yeterli olmaması						
Stratejiler	• Tarım sayımı yapılarak, elde edilen veriler ile tarım istatistikleri ve tarım bilgi sistemleri iyileştirilecektir. • Tarımsal desteklerde etkinleştirmeye gidilerek, kalite ve verimlilik odaklı bir destekleme modeli oluşturulacaktır. • Tarım sigortasının kapsamının genişletilmesi ve yaygınlaştırılmasıyla sigortalılık oranı artırılacaktır. • Alt sektörlere yönelik paydaş katılımlı politika önerileri ile tarım politikalarında etkinliğin artırılması sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	87.399.403.960 TL						
Tespitler	• Tarım sigortası sisteminin yaygın olmaması • Tarım sigortası konusunda üreticilerin bilinçlendirilmesi ihtiyacının bulunması • Orta ve uzun vadeli alternatif politika seçeneklerine olan ihtiyaç						
İhtiyaçlar	• Tarım sigortası konusunda çiftçinin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi • Sektöre yönelik orta ve uzun vadeli politikaların uygulanması, izlenmesi ve gerektiğinde alternatif politikalar üretilmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A4)	**Planlı, Dirençli ve Gelişime Açık Bir Tarım Sektörü Oluşturmak**						
Hedef (H4.3)	Tarımsal üretime yönelik Ar-Ge faaliyetleri geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 4.3.1 Ar-Ge destek programı ve Kamu – Özel sektör iş birliği kapsamında sonuçlanan proje sayısı (TAGEM)**	25	790	830	860	890	920	950
PG 4.3.2 Gıda ve yem alanında sonuçlandırılan proje sayısı (TAGEM)**	25	39	64	89	114	139	164
PG 4.3.3 Halk elinde ülkesel hayvan ıslahı proje sayısı (TAGEM)**	25	242	247	248	249	253	253
PG 4.3.4 Tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılmasına yönelik gerçekleştirilen yayım proje sayısı (EYDB)**	25	288	313	338	363	388	413
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	EYDB, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Ar-Ge çalışmalarının aksaması • Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya aktarılamaması						
Stratejiler	• Halk Elinde Küçükbaş, Anadolu Mandası ve Büyükbaş hayvan ıslah projelerinin uygulama alanı ve kapasiteleri artırılacaktır. • Sonuçlanan Ar-Ge projeleri geliştirilecek tarımsal yayım projeleri ile pratiğe aktarılacaktır. • Ar-Ge projelerinin desteklenmesine yönelik Ar-Ge destek programı üst limitleri artırılacaktır. • Bakanlığımız enstitülerinde ve halk elinde korunan yerli evcil hayvan genetik kaynaklarına ait ırk ve hayvan sayısı artırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	34.628.903.000 TL						
Tespitler	• Yerli gen kaynaklarımızda azalma • Ar-Ge programlarında kamu-özel sektör iş birliğinin yeterli seviyede olmaması • Ar- Ge alt yapısının yeterli düzeyde olmaması						
İhtiyaçlar	• Yerli gen kaynaklarının korunmasına ve ıslahına yönelik projelerin artırılması • Ar-Ge programlarında kamu-özel sektör iş birliğinin geliştirilmesine yönelik desteklerin artırılması • Ar- Ge alt yapısının güçlendirilmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A4)	**Planlı, Dirençli ve Gelişime Açık Bir Tarım Sektörü Oluşturmak**						
Hedef (H4.4)	Tarımsal girdilerde dışa bağımlılığı azaltmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme/Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
PG 4.4.1 Yerli ve milli gübre geliştirmek için sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	25	23	27	36	44	48	52
PG 4.4.2 Geliştirilen ve üretilen kanatlı aşıları sayısı (TAGEM)**	25	0	1	1	1	1	2
PG 4.4.3 Gıda endüstrisinde kullanılan yerli starter kültürlerin geliştirilmesine yönelik yapılan proje sayısı (TAGEM)**	25	6	7	8	9	10	11
PG 4.4.4 Ülkemizde üretilen iri kıtalı tütün tohumunun kullanılan toplam tütün tohumuna oranı (yüzde) (TADAB)**	25	0	0	15	25	30	40
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TADAB, GKGM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Girdi tedarikinde dışa bağımlı olunması						
Stratejiler	• Veteriner aşıları ve teşhis kiti üretimi amacıyla güçlü Ar-Ge altyapısına ve aşı suş bankasına sahip bir aşı üretim merkezi kurulacaktır. • Kanatlı aşı geliştirme çalışmaları Ar-Ge destek programında öncelikli konular arasına alınacaktır. • Özel sektör, STK ve üniversitelerin tarımsal Ar-Ge faaliyetleri desteklenecek, araştırma enstitülerinin altyapısı bu kuruluşlara açılacaktır. • Temel girdilerde kendine yeterliliği sağlayacak Ar-Ge çalışmaları önceliklendirilecektir.						
Maliyet Tahmini	3.904.320.000 TL						
Tespitler	• İri kıtalı tütün tohumlarında dışa bağımlı olunması • Ülkemizin yerli ve milli kaynakları kullanılarak üretilen mevcutta var olan gübre (organik, mikrobiyal, organomineral) üretim kapasitesinin değerlendirilememesi • Ülkemizin kanatlı aşıları konusunda tamamen dışa bağımlı olması • Hayvan hastalıklarına karşı veteriner tıbbi ürün geliştirme konusunda özelleşmiş kurum bulunmaması • Gıda sanayinde kullanılan starter kültürlerin ağırlıklı olarak ithalata bağımlı olması						
İhtiyaçlar	• İri kıtalı tütün üretimi yapılacak alanların tespit edilerek tohum üretiminin yapılması • Çevre dostu, ekonomik ve sürdürülebilir yerli gübrelerin kullanımına yönelik desteklerin artırılarak sürdürülmesi • Kanatlı aşı üretiminde kamu- özel sektör iş birliğinin artırılması • Veteriner tıbbi ürünlerin geliştirilmesi konusunda özelleşmiş kamu araştırma alt yapısının oluşturulması • Starter kültürlerde ithalata bağımlılığın azaltılması amacıyla yerli üretimine yönelik projelerin yürütülmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A4)	**Planlı, Dirençli ve Gelişime Açık Bir Tarım Sektörü Oluşturmak**						
Hedef (H4.5)	Tarımda yenilikçi uygulamaları yaygınlaştırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/ Tarımsal Araştırma ve Geliştirme/ Tarım Teknolojileri ve Bilgi Sistemleri/ Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. İklim değişikliğiyle uyumlu, modern makine kullanımı özendirilecek, ortak makine kullanımı yaygınlaştırılacak ve üretim planlamasına yönelik yapay zekâ uygulamaları geliştirilecektir. Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 4.5.1 Tarım makinaları ve teknolojileri konusunda sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	25	20	23	29	33	36	40
PG 4.5.2 Pestisit ve gübre kullanımını azaltmak için geliştirilen akıllı teknoloji ve yöntem sayısı (TAGEM)**	25	5	7	9	11	14	15
PG 4.5.3 İklim dostu akıllı tarım teknoloji sistemleri kullanan işletme sayısı (TRGM)**	25	0	40	150	275	425	585
PG 4.5.4 Topraksız tarım, dikey tarım uygulamaları yapılan alan (bin ha) (BÜGEM) *	25	2,2	2,3	2,5	2,7	2,9	3,2
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TRGM, BÜGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Tarımda yenilikçi uygulamalarda yeterli farkındalık oluşturulamaması • Tarımsal işletme büyüklüklerinin küçülmesi ve ekilen tarım arazilerinin azalması						
Stratejiler	• Tarım sanayi entegrasyonu ve tarımda ileri teknoloji uygulamaları yaygınlaştırılacaktır. • Tarım sektöründe ürün doğrulama, rekolte tahmini, yapay zekâ, coğrafi bilgi sistemleri, algoritma gibi teknolojik gelişmelerin kullanımı ile akıllı tarım uygulamaları yaygınlaştırılacaktır. • Topraksız tarım, dikey tarım gibi uygulamalar artırılacaktır. • Üreticilerimizin ihtiyaçları yerli ve milli kaynaklarla geliştirilen çevreye duyarlı, verimli teknolojiler ile karşılanacaktır.						
Maliyet Tahmini	1.310.014.000 TL						
Tespitler	• Tarımda yeni teknolojilerin (iklim akıllı tarım teknolojilerinin) kullanımının düşük olması • Uluslararası sözleşmelere uyma zorunluluğu • Yeniliklere ve teknolojiye karşı direnç gösterilmesi • Tarımsal ürünlerde Ar–Ge'ye dayanan, fikri mülkiyet hakları ile korunmuş ve marka değeri olan bir yapının bulunmaması • Topraksız ve dikey tarım uygulamalarında mevzuat eksikliği						
İhtiyaçlar	• Tarımda yeni teknolojilerin (iklim akıllı tarım teknolojilerinin) kullanımının artırılması • Uluslararası sözleşmelerde verilen taahhütlere uyum • Tarımsal üretimde teknoloji ve yeniliğe açık genç istihdamının sağlanması • Tarımsal ürünlerde Ar–Ge'ye dayanan, fikri mülkiyet hakları ile korunan ve marka değeri olan etkin bir yapının oluşturulması • Topraksız ve dikey tarım uygulamalarında mevzuat düzenlemesinin yapılması, teşvik edilmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A5)	**Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak**						
Hedef (H5.1)	Toprağı koruyarak verimli kullanılmasını sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme/ Bitkisel Ürünlerde Arz Güvenliği Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi/ Toprak Kaynaklarının Korunması, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Bitkisel ürünlerin üretim alanının, üretim miktarının artırılmasına ve bitkisel ürünlerde fiyat değişimlerinin kontrol altına alınmasına katkı sağlanacaktır. Erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle oluşan toprak kayıplarının kontrol altına alınması ve ıslah edilen mera alanlarının artırılmasını sağlamak						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 5.1.1 Gübreler ve gübrelerin etkin kullanımı için sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	15	31	33	40	47	51	55
PG 5.1.2 Arazi uygunluk sınıflarının belirlenmesi için sonuçlanan proje sayısı (TAGEM)**	15	3	4	5	7	9	12
PG 5.1.3 Koruyucu toprak işleme ve doğrudan ekim alanında sonuçlanan araştırma proje sayısı (TAGEM)**	15	15	17	19	20	21	23
PG 5.1.4 Nadas alanı miktarı (bin ha) (BÜGEM)*	20	2.960	2.900	2.800	2.700	2.600	2.500
PG 5.1.5 1/5000 ölçekli arazi kullanım planlaması yapılan alan (bin ha) (TRGM)**	20	0	2.800	4.800	6.800	9.300	11.800
PG 5.1.6 Üretime kazandırılan işlenmeyen tarım arazisi alanı (ha) (TRGM)**	15	0	0	0	43.300	108.250	129.900
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TRGM, BÜGEM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Erozyon riski • Ekilen tarım arazilerinin azalması • Tarım arazilerinde toprak verimliliğinin azalması • Sağlıklı veriye ulaşılmasında yaşanan aksamalar • Arazi kullanım planlarının uygulanamaması						
Stratejiler	• Her il için arazi kullanım planları hazırlanacak, tarım topraklarının verimliliğini ortaya koyan toprak veri tabanı oluşturulacaktır. • Tarım arazilerinin korunması, sürdürülebilir kullanımı ve etkin yönetimi sağlanacak, herhangi bir sebeple üretim yapılamayan ve boş bırakılan tarım alanları üretime kazandırılacaktır. • Bakanlıkça iki yıl üst üste işlenmeyen tarım arazilerinin tespiti yapılarak tarımsal üretim amaçlı kiralanması sağlanacaktır. • Farklı bölgelerde ürüne özgü optimum gübre kullanımı ile maksimum ürün alınması ve kirliliğe neden olmadan üretim yapılması sağlanacaktır. • Geleneksel toprak işlemeye alternatif olabilecek koruyucu toprak işleme ve doğrudan ekim sistemleri yaygınlaştırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	7.189.845.000 TL						
Tespitler	• Toprakların zaman içerisinde amacı dışında kullanımı • Çeşitli nedenlerle tarım arazilerinin atıl kalması • Yanlış gübreleme sonucu tarım arazilerinin kirlenmesi						
İhtiyaçlar	• Arazi kullanım planları ile toprakların amacı dışında kullanımının engellenmesi • Atıl bırakılan tarım arazilerinin Bakanlıkça kiralanması, tohum vb. desteklemelerle ekim yapılmasının teşvik edilmesi suretiyle üretime kazandırılması • Doğru zamanda, doğru miktarda ve doğru yöntemle en ekonomik gübreleme ile hem verim hem de kalitenin artırılması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A5)	**Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak**						
Hedef (H5.2)	Su kaynaklarının miktar ve kalite olarak korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi/ Su Kaynaklarının Korunması, İyileştirilmesi, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak, yerüstü sularının kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek, suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılması için bütüncül planlamalar yapmak suretiyle su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine katkı sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 5.2.1 Suyun miktar ve kalitesinin izlendiği nokta sayısı (SYGM)**	15	813	1.562	1.736	2.614	2.960	3.339
PG 5.2.2 Nehir Havza Yönetim Planı (NHYP) yapılan havza sayısı (SYGM)**	15	12	12	18	22	24	25
PG 5.2.3 Sektörel Su Tahsis Planı (SSTP) yapılan havza sayısı (SYGM)**	15	11	11	19	20	23	25
PG 5.2.4 İçme suyu havzası koruma plan sayısı (SYGM)**	15	25	30	40	50	65	80
PG 5.2.5 Uygulamaya konulan bütünleşik havza yönetimi eylem planları sayısı (SYGM)**	20	2	4	6	8	10	13
PG 5.2.6 Modern sulama sistemi kurulan alan (bin ha) (TRGM)**	20	520	600	680	760	840	920
Sorumlu Birim	Su Yönetimi Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TRGM, İl Müdürlükleri						
Riskler	• Su yönetiminde yetki çakışması • Veri temininde yaşanan sorunlar • Yerüstü ve yeraltı su kaynaklarında miktar ve kalite baskısının artması • Eylem planlarının uygulanamamaması						
Stratejiler	• Yerüstü su kütlelerinde kalite ve miktara yönelik mevcut durumunun tespit edilebilmesi için havza bazlı su kalitesi izleme çalışmaları yürütülecektir. • Nehir havza yönetim planları, sektörel su tahsis planları, içme suyu havzası koruma planları, bütünleşik havza yönetimi eylem planları hazırlanacak ve uygulanmalarına yönelik mevzuat ve uygulama planlarının takibi yapılacaktır. • Mevzuat düzenlemeleri ile su yönetimi idari yapılanmasının (Ulusal Su Kurulu, Havza ve İl Su Kurulları) ve ulusal su bilgi sisteminin etkinlikleri artırılacaktır. • Tarımsal faaliyetlerin su kaynakları üzerindeki kirletici etkilerini azaltmaya ve önlemeye yönelik tedbirler uygulanacak ve yaygınlaştırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	12.066.996.000 TL						
Tespitler	• Su kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi için gerekli olan verinin temininde ve sürekliliğinde yaşanan sıkıntılar • Artan nüfus, kentleşme, sanayileşme, iklim değişikliği gibi baskılar nedeniyle su kaynaklarında miktarın azalması ve kalitenin bozulması • Su konusunda kent, tarım, endüstri ve diğer sektörler arasında entegrasyonun olmaması ve sektörler arasında adil ve dengeli dağıtılamaması • Bilinçsiz gübre ve ilaç kullanımının su kaynaklarını kirletmesi						
İhtiyaçlar	• Ulusal izleme ağı kapsamında su kalitesi ve miktarı izleme çalışmalarının süreklilik arz edecek şekilde yürütülmesi • Nehir havza yönetim planları, içme suyu havzası koruma planları ve bütünleşik havza yönetimi eylem planları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yapılarak uygulanması • Suyun sektörler arasında sürdürülebilir ve verimli kullanımının sağlanması maksadıyla sektörel su tahsis planlarının hazırlanması • Çiftçi ve çiftçi örgütlerinin farkındalık ve bilinç düzeylerinin artırılarak su kaynaklarında kirliliği önlemeye yönelik tedbirlerin uygulamalarının yaygınlaştırılması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A5)	**Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak**						
Hedef (H5.3)	Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 5.3.1 Halk elinde ve araştırma enstitülerinde canlı olarak korunan hayvan ırkı sayısı (TAGEM)**	20	34	35	36	37	38	38
PG 5.3.2 Ulusal Su Ürünleri Gen Bankasında muhafaza altına alınan genetik materyal sayısı (TAGEM)**	20	24.000	25.000	27.000	30.000	30.000	30.000
PG 5.3.3 Arazi ve tohum gen bankalarında korunan bitki tohumu sayısı (TAGEM)**	30	120.796	121.296	121.796	122.296	122.796	123.296
PG 5.3.4 Tescili ve korunmasına yönelik çalışma yapılan yerel çeşit sayısı (TAGEM)**	30	37	37	41	45	49	53
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Mikroorganizmaların tanısı ile ilgili uygulanan projelerde yaşanan aksaklıklar • Mikroorganizmaların muhafaza edilememesi						
Stratejiler	• Genetik kaynakların koleksiyon bahçesi ve gen bankalarında kayıt altına alınması ile karakterizasyonu, yerel tür ve çeşitlerin korunması ve ıslahçıların kullanımına sunulması sağlanacaktır. • Arazi gen bankası materyallerinin faklı lokasyonlarda 18 farklı enstitü bünyesinde emniyet yedeklerinin kurularak saklanması sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	1.246.336.000 TL						
Tespitler	• Kültür bitkilerinin yabani akrabalarının gen bankalarında yetersiz temsil edilmesi • Toplumun ve özellikle genç nesillerin doğanın korunması ve farkındalığı konusunda bilgi eksikliği						
İhtiyaçlar	• Tohum gen bankalarında eksik kalan bitki genetik kaynaklarının toplanmasının sağlanması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A6)	**İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesini ve Dirençliliği Artırmak**						
Hedef (H6.1)	İklim değişikliğine uyum kapasitesini artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği/İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi/Su Kaynaklarının Korunması, İyileştirilmesi, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı Kırsal Kalkınma/Kırsalda Tarımsal Faaliyetlerin Desteklenmesi						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Tarım sektörünün iklim değişikliklerine uyum kapasitesinin artırılması sağlanacaktır. Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak, yerüstü sularının kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek, suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılması için bütüncül planlamalar yapmak suretiyle su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine katkı sağlanacaktır. Kırsalda refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması çalışmaları yürütülecektir.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 6.1.1 İklim değişikliğinin tarıma etkileri ve uyum konusunda sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	20	7	11	12	14	17	18
PG 6.1.2 Tarım ve mera topraklarında erozyon ve arazi bozulumu alanında sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	20	75	76	78	80	83	84
PG 6.1.3 İklim değişikliğine yönelik yapılan farkındalık faaliyet sayısı (TRGM)**	20	4	6	8	10	12	14
PG 6.1.4 Su verimliliği kapsamında yürütülen çalışma sayısı (SYGM)**	20	178	219	249	274	301	326
PG 6.1.5 Basınçlı sulama ile verimli sulama sistemleri eğitimleri sonucu verilen sertifika/belge sayısı (EYDB)**	20	7.176	7.800	8.150	8.500	8.850	9.200
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TRGM, SYGM, EYDB, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Projelendirme çalışmalarındaki aksaklıklar • Üreticiler tarafından suyun verimli kullanılmaması • Su verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılamaması						
Stratejiler	• Çölleşme, erozyon, su ve toprak koruma hususunda eğitim ve farkındalık çalışmalarıyla iklim değişikliğine karşı direncin artırılmasına yönelik Ar-Ge faaliyetleri yapılacak, tarım topraklarında ve meralarda erozyonu önleyici tedbirler geliştirilecektir. • İklim değişikliğiyle uyum kapsamında ulusal ve uluslararası taraflarla iş birliği yapılacak, gelişmeler takip edilecektir. • İklim değişikliği ve erozyonla mücadelede Ar-Ge ve kurumsal kapasite artırılacaktır. • Su verimliliği seferberliği kapsamında kentsel, endüstriyel ve tarımsal su kullanımlarında verimliliği artırmak için farkındalık ve kapasite artırma çalışmaları yapılacaktır. • Etkin ve verimli sulama yöntemlerinin uygulanması amacıyla eğitimler verilecektir.						
Maliyet Tahmini	4.025.174.000 TL						
Tespitler	• İklim değişikliğinin tarıma etkilerine karşı uyum ve alınması gereken önlemler konularında ilgili paydaşların farkındalığını artırma gerekliliği • İklim değişikliği nedeniyle ürünlerin verim ve kalitelerinde azalış, zararlılar ve hastalıklarda artış, üretim alanlarının dağılımında değişimler • Tarım toprakları ve meralarda iklim faktörleri, yanlış kullanım gibi konulardan kaynaklanan arazi bozulumu ve erozyon artışı • İklim değişikliğinin de etkisiyle su kaynaklarında ve yağışlarda azalma, nüfus artışı ve su kıtlığı ihtimalinin artması • Etkin ve verimli sulama yöntemlerini kullanan çiftçi sayısının az olması						
İhtiyaçlar	• İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini ölçmeye yönelik Ar-Ge altyapısının teknoloji, alet, yazılım ve ekipman olarak güçlendirilmesi, projelerin ilgili kurum/kuruluşlar ile katılımcı yaklaşımla üretilmesi • İklim değişikliğinin etkileri konusunda kapasite geliştirme çalışmalarının yapılması • Tarım arazilerinin yanlış kullanımını önlemeye yönelik proje ve eğitimlere ağırlık verilmesi • Su verimliliği seferberliğinin her kesime ulaşması ve su verimliliği kültürünün oluşturulması amacıyla farkındalık çalışmalarının yürütülmesi • Etkin ve verimli sulama yöntemlerini kullanan çiftçi sayılarının artırılmasına yönelik planlı eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A6)	**İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesini ve Dirençliliği Artırmak**						
Hedef (H6.2)	Sera gazı emisyon azaltım kapasitesini artırmak ve yenilenebilir enerji kullanımını yaygınlaştırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği/İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Tarım sektörünün iklim değişikliklerine uyum kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
PG 6.2.1 Tarımda sera gazı emisyonları ölçümü ve azaltım Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	25	3	5	7	8	8	9
PG 6.2.2 Tarımsal atıkların toprakta kullanımı için sonuçlandırılan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	25	12	14	17	19	22	24
PG 6.2.3 Yenilenebilir enerji kaynaklarının tarımsal üretimde kullanılmasına yönelik araştırma proje sayısı (TAGEM)**	25	5	6	10	10	11	12
PG 6.2.4 Arazi kullanımı, arazi kullanım değişikliği ve ormancılık sektöründen kaynaklı sera gazı emisyonu ve yutak raporu sayısı (TRGM)**	25	9	10	11	12	13	14
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TRGM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Veri temininde yaşanan sıkıntılar ve teknik aksaklıklar • Atmosfere sera gazı salınımında artış • Tarımda yenilenebilir enerji kullanımının yeterli düzeyde olmaması						
Stratejiler	• Tarımsal faaliyetlerden (bitkisel ve hayvancılık) kaynaklı sera gazı emisyonlarının ölçüm, izleme ve azaltımı ile düşük karbonlu tarım için Ar-Ge projeleri ve uygulamaları yaygınlaştırılacaktır. • Toprak organik karbon maddesinin tutulumu ve artırımına yönelik uygulamalar geliştirilecektir. • Atıklar uygun koşullarda depolanarak değerlendirilecek (biyogaz, kompost, biyokömür vb.), organik maddedeki karbon tutularak toprağa dönüşümü sağlanacaktır. • Tarımda yenilenebilir enerjilerden faydalanabilmek için Ar-Ge faaliyetlerinde süreklilik ve verimlilik sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	522.138.000 TL						
Tespitler	• Arazi kullanımı ve arazi kullanım değişikliğinden kaynaklı sera gazlarının açığa çıkması • Tarımsal üretimde emisyon azaltım tedbirleri için atmosfere salınan sera gazlarının ölçüm ve izlenmesi gerekliliği • Toprakların organik maddesinin düşük olması, tarımsal üretim atıklarının çevre sorunlarına neden olması, toprakta karbon stoklarının azalması • Fosil yakıtların doğrudan veya dolaylı olarak kullanımıyla ortaya çıkan sera gazları • Kurumlar arası multidisipliner çalışmalara ihtiyaç duyulması						
İhtiyaçlar	• Arazi kullanımı ve arazi kullanım değişikliğinden kaynaklı sera gazı emisyon ve yutak hesaplamaları için "Arazi Kullanım Değişikliği Matrisinin" güncellenmesi • Tarımsal atıkları kullanarak toprak organik maddesinin yükseltilmesi, atıklardan kaynaklı çevre kirliliğinin önlenmesi, topraktaki mikroorganizma faaliyetinin artırılması, toprağa karbon sağlanması • Yerli ve milli kaynaklarla yenilenebilir enerjinin tarımsal sulama, ürün kurutma, hayvancılık başta olmak üzere tarımsal üretimde kullanılabilmesine yönelik prototiplerinin geliştirilmesi, üreticilere sunulması • Tarımsal atıkların, artıkların değerlendirilmesine yönelik teknik ve politika geliştirmek üzerine Ar-Ge çalışmalarının yapılması • Kurumlar arası iş birliği çalışmaları yapılması, veri paylaşımının sağlanması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A6)	**İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesini ve Dirençliliği Artırmak**						
Hedef (H6.3)	Tarımsal kuraklıkla mücadele kapasitesini artırmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Tarım/Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi/Su Kaynaklarının Korunması, İyileştirilmesi, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği/İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişilebilirliği gerçekleştirmeye, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamaya, yerli gen kaynaklarını korumaya ve yeni çeşit geliştirmeye, alternatif mücadele metotlarını geliştirmeye yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütülecektir. Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak, yerüstü sularının kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek, suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılması için bütüncül planlamalar yapmak suretiyle su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine katkı sağlanacaktır. Tarım sektörünün iklim değişikliklerine uyum kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 6.3.1 Tarımsal kuraklığın belirlenmesi ve izlenmesi konusunda sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	20	19	20	22	24	26	28
PG 6.3.2 Tarımda etkin su yönetimi için sonuçlanan Ar-Ge proje sayısı (TAGEM)**	20	107	113	129	146	165	181
PG 6.3.3 Tarımsal kuraklıkla mücadeleye yönelik eğitilen uzman/personel sayısı (TAGEM)**	20	50	110	180	260	350	450
PG 6.3.4 Kuraklık tahmini ve erken uyarı sisteminin tamamlanma oranı (yüzde) (SYGM)**	20	0	30	70	100	100	100
PG 6.3.5 Tarımsal kuraklıkla mücadeleye yönelik izleme ve değerlendirme raporu sayısı (TRGM)**	20	144	168	192	216	240	264
Sorumlu Birim	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	TRGM, SYGM, İl Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri						
Riskler	• Tarımsal kuraklık nedeniyle üretimde yaşanan kayıplar • Kuraklık tahmin ve erken uyarı sisteminin planlama kurulum ve işletim aşamasında yaşanan aksaklıklar						
Stratejiler	• Tarım politikaları suyun miktar ve kalitesine göre belirlenecek, marjinal suların sulamada kullanılma olanakları araştırılacaktır. • İklim değişikliğinden kaynaklı tarımsal kuraklığı belirleme ve etkilerini azaltmaya yönelik Ar-Ge projeleri yürütülecektir. • Kuraklık toleransı yüksek çeşitler geliştirilecektir ve kullanılması sağlanacaktır. • Kuraklık tahmini ve erken uyarı sistemi ve sayısal hava tahminleri kullanılarak kuraklık uyarıları yapılacaktır. • Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında belirlenen çalışmalar yürütülecektir.						
Maliyet Tahmini	61.060.000 TL						
Tespitler	• İklim değişikliği sonucu tarımsal kuraklık dönemlerinin artması ve bazı tarımsal ürünlerde fenolojik dönemlerde değişim ve kaymalar • Kuraklık riskleri göz önüne alınarak sektörler için su tahsisi ve planlamasının yapılamaması • İklim değişikliğinin tarıma etkilerine karşı uyum sağlama gerekliliği • Tarımsal sulamada hatalı ve aşırı su kullanımı • Tarımsal kuraklıkla mücadele için eğitim ve kapasite geliştirme ihtiyacı						
İhtiyaçlar	• Kuraklık riskleri göz önüne alınarak su arzında planlı uygulamaların yapılması, sürdürülebilir su kullanımının sağlanması • Sulama suyunun etkin kullanımı ve su tasarrufu sağlayan sulama teknik ve teknolojilerinin araştırılması geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması • İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini ölçmeye yönelik Ar-Ge altyapısının teknoloji, alet, yazılım ve ekipman olarak güçlendirilmesi • İklim değişikliğinin etkileri ve kuraklık konusunda eğitim ve uzman kapasitenin geliştirilmesi • Tarımsal kuraklığı izlemek ve yönetmek için AR-GE proje sayılarının artırılması ve izleme portalının hazırlanması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A6)	**İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesini ve Dirençliliği Artırmak**						
Hedef (H6.4)	Sel ve su taşkınlarının olumsuz etkilerini kontrol altına almak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi/Su Kaynaklarının Korunması, İyileştirilmesi, Geliştirilmesi ve Etkin Kullanımı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak, yerüstü sularının kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek, suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılması için bütüncül planlamalar yapmak suretiyle su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine katkı sağlanacaktır.						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 6.4.1 Taşkın yönetim planı tamamlanan/güncellenen havza sayısı (SYGM)**	30	24	28	29	29	33	37
PG 6.4.2 Taşkın tahmini ve erken uyarı sistemi geliştirilen nokta sayısı (SYGM)**	40	55	75	250	500	750	1.000
PG 6.4.3 İklim değişikliğinin su kaynaklarına etkisi çalışmalarının güncellenme oranı (yüzde) (SYGM)**	30	0	15	60	90	100	100
Sorumlu Birim	Su Yönetimi Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	İl Müdürlükleri						
Riskler	• Taşkın tahmin ve erken uyarı sisteminin kurulması ve işletilmesi aşamasında yeterli veri temininin sağlanamaması • Projelerin gerçekleştirilmesi sürecinde yaşanan aksaklıklar						
Stratejiler	• Taşkın tehlike haritaları ve taşkın risk haritaları hazırlanacaktır. • Taşkın tahmini ve erken uyarı sistemi geliştirilecektir. • İklim değişikliğinin su kaynaklarına etkileri ve uyum kapsamında kullanılan modeller geliştirilecek, modellerin kalibrasyonu sağlanacaktır.						
Maliyet Tahmini	259.035.000 TL						
Tespitler	• Bütünleşik risk haritalarına altlık teşkil eden taşkın yönetim planlarının entegre edilmemiş olması • Taşkın hususunda kriz yönetimi anlayışından risk yönetimi anlayışına geçiş sağlanamamaması • Taşkın Tahmin Erken Uyarı Sisteminin risk taşıyan bütün noktalarda bulunmaması • İklim değişikliğinin su kaynaklarının kalite ve miktarını etkilemesi						
İhtiyaçlar	• Taşkınlar konusunda etkin bir yönetim sağlanması için havza bazında tedbirlerin alınması • Taşkınlar konusunda, kriz yönetimi anlayışından risk yönetimi anlayışına geçilmesi • Taşkın Tahmin Erken Uyarı Sisteminin ülke genelinde kurulması • İklim değişikliğinin su kaynakları üzerindeki etkilerinin güncellenmiş modeller ile belirlenmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A7)	**Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek**						
Hedef (H7.1)	Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dâhil olmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	---						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 7.1.1 Uluslararası kurum/ kuruluşlarla ve AB'ye uyum kapsamında gerçekleştirilen etkinlik sayısı (ABDGM)**	30	621	757	857	957	1.050	1.150
PG 7.1.2 İmzalanan anlaşma, iş birliği, protokol, niyet beyanı, mutabakat zaptı vb. sayısı (ABDGM)**	35	75	92	97	107	120	127
PG 7.1.3 İkili ilişkiler kapsamında yürütülen üst düzey toplantı sayısı (ABDGM)**	35	508	568	628	688	748	800
Sorumlu Birim	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Tüm Hizmet Birimleri						
Riskler	• Planlanan uluslararası organizasyon sürecinde oluşacak aksaklıklar						
Stratejiler	• Uluslararası kuruluşlar ile iş birliği ve AB uyum sürecinde eğitim ve toplantılar düzenlenecek, Bakanlık görev alanlarına ilişkin direktiflerin uygulanmasına yönelik projeler hazırlanacaktır. • Ülkeler ve uluslararası kuruluşlara ikili ve çok taraflı anlaşmalar çerçevesinde iş birliği çalışmaları yapılacak, eylem planları hazırlanacak ve koordinasyon faaliyetleri yürütülecektir. • Ulusal, ikili ve uluslararası siyasi ve ekonomik değişimler ile ilgili eğitim ve bilgilendirme kapasitesi artırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	4.112.817.000 TL						
Tespitler	• AB, uluslararası kuruluşlar ve ülkelerle ikili ilişkilerin geliştirilmesine dair koordinasyonda problemler yaşanması • AB, uluslararası kuruluşlar ve ülkelerle yapılan anlaşma ve mutabakatların takip yükümlülükleri						
İhtiyaçlar	• AB, uluslararası kuruluşlar ve ülkelerle ikili ilişkilerin geliştirilmesine dair daha etkili bir takip ve koordinasyon mekanizmasının kurulması • AB, uluslararası kuruluşlar ve ülkelerle yapılan anlaşma ve mutabakatlarda yer alan yükümlülüklerin ilgili birimler bazında takibinin etkinleştirilmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A7)	**Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek**						
Hedef (H7.2)	Bakanlığımızın dijital dönüşümünü sağlayacak modern bilgi teknolojileri altyapısının sürdürülebilirliğini sağlamak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	---						
Performans Göstergeleri	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
PG 7.2.1 Güvenlik açıklarının kapatılma oranı (yüzde) (BTGM)**	25	95,00	98,00	99,00	99,50	99,90	99,99
PG 7.2.2 Gelen yedekten dönme taleplerinin başarım oranı (yüzde) (BTGM)**	25	95,00	98,00	99,00	99,50	99,90	99,99
PG 7.2.3 Veri merkezinin planlı kesintiler hariç hizmet verme seviyesi (yüzde) (BTGM)**	25	95,00	98,00	99,00	99,50	99,90	99,99
PG 7.2.4 Bilgi güvenliği hakkında eğitim verilen personel sayısı (BTGM)**	25	2.000	4.500	7.500	11.000	15.000	19.500
Sorumlu Birim	Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Tüm Hizmet Birimleri						
Riskler	• Bilgi sistemleri hizmetlerinin aksaması • Bilgi güvenliği ihlallerinin oluşması ve güvenlik açıkları						
Stratejiler	• Bakanlıkça geliştirilmiş/geliştirilecek veri kaynakları ve sistemlerinde veri bütünlüğünü sağlayacak çalışmalar yapılacaktır. • Bakanlık veri merkezi fiziksel ve teknolojik olarak geliştirilecek, felaket kurtarma merkezi (FKM) kurularak sistem süreklilik oranı artırılacaktır. • E-devlet üzerinden verilen hizmetler artırılacaktır. • Personelin teknik kapasitesinin eğitim ve farkındalık çalışmaları yoluyla güçlendirilmesi sağlanacaktır. • SLA yönetimi, erişilebilirlik yönetimi, süreklilik yönetimi, hizmet varlık ve konfigürasyon yönetimi, olay yönetimi prosedürleri oluşturulacaktır.						
Maliyet Tahmini	2.485.705.000 TL						
Tespitler	• Bakanlık veri merkezinin teknolojik ve kapasite olarak ihtiyacı yeterince karşılayamaması • Bilişim alanındaki gelişmelere ve yeni hizmetlere yönelik yazılım, donanım ve eğitim ihtiyacı • Siber güvenlikle ilgili saldırıların artması ve kurumsal farkındalığın yetersiz olması • Siber güvenlik kontrollerinin düzenli yapılamaması • Personele bilgi güvenliği farkındalık eğitimlerinin düzenli olarak verilememesi						
İhtiyaçlar	• Bakanlık için yeni veri merkezinin yapılması • Bilişim alanındaki gelişmelerin takip edilebilmesi ve uygulanabilmesi amacıyla mevcut personele eğitim verilmesi, donanım ve yazılım ihtiyaçlarının giderilmesi • Hizmet yönetimi prosedürlerinin tanımlanması ve tüm çalışanlar tarafından bilinir olması • Bilgi güvenliği kıstaslarının sağlanmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi • Bilgi güvenliği farkındalık eğitimlerinin personel önceliklendirilerek düzenli olarak verilmesi ve siber güvenlik kontrollerinin aksatılmadan yerine getirilmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A7)	**Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek**						
Hedef (H7.3)	Sürekli öğrenen bir organizasyon yapısı oluşturmak						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	---						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 7.3.1 Personel eğitim sisteminde kayıtlı eğitim çeşidi sayısı (PERGEM)*	20	597	617	630	645	660	680
PG 7.3.2 Hizmet içi eğitim alan personel sayısı (PERGEM)*	20	18.000	18.300	18.450	18.850	19.250	19.650
PG 7.3.3 Uzaktan Eğitim Kapısı'nda kamu personeline sağlanan eğitim sayısı (PERGEM)**	20	57	62	66	75	81	90
PG 7.3.4 Uzaktan Eğitim Kapısı aracılığıyla eğitimlere katılan personel oranı (yüzde) (PERGEM)**	20	44	48	53	58	64	70
PG 7.3.5 Kadın erkek fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi amacıyla düzenlenen atölye ve farkındalık faaliyeti sayısı (TAGEM)**	20	0	4	8	12	12	12
Sorumlu Birim	Personel Genel Müdürlüğü						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Tüm Hizmet Birimleri						
Riskler	• Hizmet içi eğitimlerin yetkinlikler doğrultusunda verilmemesi						
Stratejiler	• Bakanlık tarafından yürütülmekte olan faaliyetlerin mevzuata uygunluğu denetlenerek, elde edilen veriler çerçevesinde rehberlik edilecektir. • Bakanlığımız personel sistemi geliştirilecek, personelin bilgi ve becerisini geliştirici faaliyetler (yüz yüze eğitim, uzaktan eğitim, e-eğitim vb.) yapılacaktır. • Araştırmalara kadın-erkek fırsat eşitliği kavramları entegre edilecek, cinsiyete duyarlı planlama ile bütçe yapısı oluşturulması sağlanacaktır. • İnsan kaynaklarının temel, teknik ve yönetsel yetkinlikleri artırılacaktır.						
Maliyet Tahmini	6.937.443.000 TL						
Tespitler	• Bakanlığımız personel sisteminin uygulanmasında karşılaşılan problemler • Hizmet içi eğitim programlaması yapılırken personel görüşlerinin yeterince alınmaması • Hizmet içi eğitimlerin bilgi, beceri ve yetkinlikler doğrultusunda verilememesi • Kadın-erkek fırsat eşitliği alanında temel kavramlara yeterince hâkim olunmaması • Kurumsal seviyede gerçekleştirilen faaliyetlerde cinsiyete duyarlı verilere ulaşılamaması ve kadın-erkek eşitliğine duyarlı raporlama ve planlama sürecindeki aksaklıklar						
İhtiyaçlar	• Bakanlığımız personel politikasının sürekli güncellenmesi ve personel sisteminin geliştirilmesi • Hizmet içi eğitimlerde anket çalışmaları düzenlenerek personelin görüşlerinin alınması • Eğitimlerin personel ihtiyaçlarına göre düzenlenerek hizmet kalitesinin artırılması • Kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda eğitim, kapasite geliştirme ve proje desteği sağlanması • Cinsiyet eşitsizliğini azaltmaya yönelik faaliyetlerin kayıtlarının tutulmasına, etkisinin ölçülmesine yönelik sistemler oluşturulması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A7)	**Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek**						
Hedef (H7.4)	Bakanlığımızın afetle mücadele kapasitesini geliştirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	---						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 7.4.1 Afetlere dayanıklılığı artırmak üzere yapımı tamamlanan hizmet binası sayısı (DHDB)**	50	50	52	69	81	83	85
PG 7.4.2 Afetlere hazırlık kapsamında temin edilen araç sayısı (DHDB)**	25	0	1	2	4	4	4
PG 7.4.3 Bakanlığımız TAMP ekiplerine yönelik verilen eğitim sayısı (DHDB)**	25	8	11	14	17	20	23
Sorumlu Birim	Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Tüm Hizmet Birimleri						
Riskler	• Doğal afetlere hazırlık ve müdahale konusundaki eksiklikler						
Stratejiler	• Hizmet binalarının doğal afetlere karşı dayanıklılığı artırılacaktır. • Afetlere hazırlıklı olunması amacıyla gerekli alt yapı oluşturulacaktır. • Bakanlığımız TAMP ekipleri başta olmak üzere tüm personele yönelik verilen afet eğitimlerinin sürekliliği sağlanacaktır. • Afetlerde kullanılmak üzere hayvan çadırı bulundurulacaktır.						
Maliyet Tahmini	7.215.227.534 TL						
Tespitler	• Doğal afetlere yönelik bilgi ve bilinç eksikliği • Doğal afetlere altyapı olarak yeterince hazırlıklı olunmaması • Afetlere etkin ve hızlı müdahale edilebilecek personel, araç, gereç ve donanımın yetersiz olması						
İhtiyaçlar	• Doğal afetlere karşı farkındalığın artırılması ve konunun sürekli gündemde tutulması • Doğal afetlere karşı gerekli fiziki altyapının güçlendirilmesi • Afetlere müdahalenin hızlı ve etkin olmasını sağlayacak personellerin yetiştirilerek, araç, gereç ve ekipmanın temin edilmesi						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.2. Hedef Kartları

Amaç (A7)	**Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek**						
Hedef (H7.5)	Stratejik yönetim kapasitesini geliştirmek						
Amacın İlgili Olduğu Program/ Alt Program Adı	Yönetim ve Destek Programı						
Amacın İlişkili Olduğu Alt Program Hedefi	---						
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (2023)	2024	2025	2026	2027	2028
PG 7.5.1 Stratejik yönetim anlayışının benimsenmesine yönelik yapılan faaliyet sayısı (SGB)**	25	0	1	2	3	4	5
PG 7.5.2 Bütçe ve harcamalara ilişkin hazırlanan rapor sayısı (SGB)**	25	0	4	8	12	16	20
PG 7.5.3 Hazırlanan bütçe uygulama esasları rehberi sayısı (SGB)**	25	0	1	2	3	4	5
PG 7.5.4 Kamu iç kontrol uyum eylem planı izleme rapor sayısı (SGB)**	25	0	1	2	3	4	5
Sorumlu Birim	Strateji Geliştirme Başkanlığı						
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Tüm Hizmet Birimleri						
Riskler	• Stratejik yönetim anlayışının ve altyapısının güçlendirilmesinde yaşanabilecek aksaklıklar • Mevzuat ve organizasyon yapısındaki değişiklikler						
Stratejiler	• Stratejik yönetim uygulamalarına yönelik rehber ve raporlar hazırlanacaktır. • İç kontrol sisteminin sahiplenilmesine ve geliştirilmesine yönelik eğitim, danışmanlık ve teknik destek verilecektir. • Güncel veri ve bilgilerin raporlanmasını sağlayacak bilgi sistemleri, yeni ve değişen ihtiyaçlara göre geliştirilecektir.						
Maliyet Tahmini	2.195.132.000 TL						
Tespitler	• Kurumsal kapasitenin gelişime ve yeniliklere açık olması • Stratejik yönetim döngüsünün etkin ve etkili bir şekilde yürütülememesi • Dönemsel uygulama, izleme ve değerlendirme rehber ve raporlarının hazırlanması gerekliliği						
İhtiyaçlar	• Kurumun stratejik yönetim kapasitesini geliştirmeye yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin artırılması • İzleme, değerlendirme ve raporlamaya yönelik yeni modellerin geliştirilmesi ve kurulması						

- * Performans gösterge değerleri yıllık olarak verilmiştir. / ** Performans gösterge değerleri kümülatif olarak verilmiştir / ***Performans gösterge değerleri her yıl aynı değeri korumaktadır.

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H1.1: Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak (BÜGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Bitkisel üretimde girdi ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar	• Kur etkisi ile girdi maliyetlerinin artmasının üretimi olumsuz etkilemesi	• Girdilerde dışa bağımlılığın azaltılması • Girdi tedarikinin yerli ve milli üretimle karşılanması
Tarım arazilerinin işlenmemesi	• Üreticilerin arazilerine ilişkin mülkiyet ve intikal sorunları nedeniyle tarım arazilerinin parçalanarak işletme ölçeğinin küçülmesi	• Bitkisel üretimde kayıtlılığın artırılması • İşlenmeyen tarım arazilerinin Bakanlık eliyle kiralanması
Toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanamaması	• İklim değişikliği ve yanlış tarımsal uygulamalar • Sulama randımanının düşük olması ve kapalı sistem sulamanın yeterince yaygınlaşmaması nedenleriyle toprak ve su kaynaklarında azalma	• Kapalı sistem ve modern sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması • Aşırı gübre ve ilaç kullanımının önlenmesine yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması • Sulama teknikleri, tarımda suyun etkin kullanılmasına yönelik üreticilere eğitim verilmesi
Üreticilerin organik tarım ve iyi tarım uygulamalarını benimsememesi	• Üretim maliyetlerinin yüksekliği • Pazarlama kanallarının yetersizliği • Üreticilerin bilgi eksikliği	• Üretim, yatırım ve pazarlama odaklı destekleme çalışmaları • Eğitimlerle farkındalığın artırılması

H1.2: Bitkisel üretimde verim ve kaliteyi artırmak (BÜGEM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Tohumluk üretim miktarının dış etkenler nedeniyle değişiklik arz etmesi	• Tohumluk üretiminin, ön bitki, bitki sağlığı ve izolasyon mesafesi gibi dinamik ve değişken faktörlere bağlı olması • Meteorolojik etkenler, doğal afet ve salgınlar • Alet makine, nitelik ve nicelik yönünden iş gücü yetersizliği	• Tohum üretim bölgesinde; keşif, sınırlandırma ve değerlendirme surveylerinin yapılması ve karantinaya tabi zararlı organizma takibinin yapılması • Tohum kontrolörleri tarafından yapılan periyodik kontroller • Tohumluk üretim ve tedarikinde destekleme çalışmaları
Islah yapılan alanlarda çiftçilerin amenajman planına uymaması	• Aşırı otlatma ve otlatma planlarına uyulmaması • Çiftçilerin meraların kullanımı konusunda yeterli seviyede bilgi sahibi olmaması	• Çiftçilere yönelik eğitimlerin artırılması • İl mera komisyonlarınca hazırlanan otlatma planlarına uyulmasının periyodik olarak kontrol edilmesi • Kaba yem üretiminin artırılması
Bitkisel üretimde verim ve kalite kayıpları	• İklim değişikliği ve çevresel faktörler • İklim değişikliğine dirençli çeşit ve üretim metodu eksikliği • Çiftçilerin yeni eğilimlere adapte olamaması	• Dayanıklı çeşit, metot ve teknoloji geliştirme çalışmaları • Planlı üretimin yapılması ve desteklemelerin buna göre belirlenmesi • İklim ve çevresel faktörler ile ilgili erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H1.3: Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak (HAYGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Hayvansal ürünlerde üretim kayıpları	• Hayvan hastalıkları ve zararlılarından kaynaklı hayvan ölümleri • Süt fiyatlarındaki dalgalanmalar sebebiyle dişi hayvanların kesime gönderilmesi	• Aşılama, karantina, veteriner denetimi gibi önlemlerin artırılması • Reforme harici inek ve düve kesimlerinin engellenmesi, sağmal inek sayısının korunması
Hayvansal üretimde ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar	• Kur etkisi ile girdi maliyetlerinin artmasının üretimi olumsuz etkilemesi • Yem üretiminin yetersizliği ve yem hammaddelerinde dışa bağımlılık	• Mera ıslah ve amenajman projelerinin artırılması • Kaba yem üretiminin artırılması, kuraklığa dayanıklı yem bitkileri ekilişlerinin özendirilmesi • Mısır ve soya fasulyesi üretimi ile ilgili planlamalar yapılması, üretiminin artırılması
Kanatlı sektöründe damızlıkta dışa bağımlılık	• Kanatlı sektöründe yerli ırklarımızın talebi karşılayacak düzeyde olmaması	• Kanatlı yerli ırklarımızın ıslahı, üretimi ve ticaretinin teşvik edilmesi

H1.4: Hayvansal üretimde verim ve kaliteyi artırmak (HAYGEM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Hayvansal üretimde verim ve kalite kayıpları	• Hayvan hastalık ve zararlılarından kaynaklanan verim kaybı yaşanması • İklim değişikliğinin yem bitkileri ve meralar üzerindeki olumsuz etkileri • Hayvan hastalıklarının yayılması sonucu işletmelerin ariliğini kaybetmesi	• Hayvan hastalıklarının önlenmesi için aşılama, karantina, veteriner denetimi gibi önlemlerin alınması • Ülke genelinde hastalıklardan arilik ile ilgili çalışmalar yürütülmesi ve hastalıktan ari işletmelerin artırılması • Hayvansal üretimin iklim ve su kaynakları dikkate alınarak planlanması ve desteklenmesi
Yetiştiricilerin hayvancılıktan vazgeçmesi	• Sosyoekonomik nedenler • Girdi fiyatlarındaki beklenmedik artışlar nedeniyle üreticilerin kar oranının azalması	• Kırsalda refahın artırılması • Planlı üretimin yapılması ve desteklemelerin buna göre belirlenmesi • Girdi tedarikinin yerli ve milli üretimle karşılanması • Sözleşmeli besiciliğin desteklenmesi
Hayvan ıslahı çalışmalarının aksaması	• Yetiştiricilerin suni tohumlamayı tercih etmemesi • Suni tohumlama zamanının belirlenememesi, kızgınlık süresinin kısalması ve kızgınlık belirtisinin azalması • Suni tohumlama girdi fiyatlarının artması	• Suni tohumlama uygulamalarının desteklenerek yaygınlaştırılması • Yetiştiricilerin hayvan ıslahı ve suni tohumlama konusunda bilinçlendirilmesi • Yetiştiricilerin ıslah faaliyetlerinin yönlendirici desteklemelerle artırılması • Ulusal Islah Eylem Planı kapsamında genomik seleksiyonla damızlık seçimi yapılarak ıslah faaliyetlerinin hızlandırılması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H1.5: Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını koruyarak, su ürünleri üretimini artırmak (BSGM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Tüm dünyada olduğu gibi su ürünleri stoklarının korunması ve sürdürülebilir olarak işletilmesinin zorlaşması	• Sıcaklıkların ve karbon emisyonlarının artması, mevsim dengelerinin bozulması, aşırı kuraklık, buzulların erimesi, deniz ve okyanus sularında oksijen seviyesinin azalması ve daha birçok etken su ürünlerinin doğal yaşam alanlarını ve su ürünlerinin üreme biyolojisini olumsuz etkilemesi • Balık üretiminde ve istihsalinde verimin azalması	• Su ürünleri stoklarının korunması, sürdürülebilir olarak işletiminin sağlanması, kontrollü avcılık yapabilmek ve aşırı avcılığın önüne geçebilmek için kontrol ve denetim etkinliğinin artırılması • Kaynakta bulunan türler ile balıklandırma yapılması • Kapalı devre sistemlerin kullanılması • Üretime yönelik alanlarda Bakanlık imkânları ve Bütçe imkânları dâhilinde özel sektörle de iş birliği ve hizmet alımı yapılması
İklim değişikliği ve çevresel baskıların artması	• Yetiştiricilikte iklim değişikliğine bağlı faktörlerin olumsuz etkisi • Savaş, salgın hastalıklar gibi durumlarda ihracatta yaşanan darboğazlar • Deprem, sel gibi doğal afetler nedeniyle üretimin azalması • Yurtdışı pazar payında daralma	• İklim değişikliğinde meydana gelebilecek olumsuzlukların önceden tespit edilerek önlem alınması • Doğal afet riski altında bulunan tesislerin, bu risklere karşı önlem alması konusunda çalışma yapılması
Sektörler ve kurumlar arası rekabet	• Su ürünleri yetiştiricilik alanlarının belirlenmesinde diğer kurum ve kuruluşlar arasında yetki çakışması • Yetiştiricilik üretimi için gerekli yem ham maddeleri ile aşı, ilaç ve anestezik maddelerde ithalat miktarının ve dışa bağımlılığın artması • Alabalık türlerinin yetiştiriciliğinde kaliteli yumurta ve yavru temininde dışarıya bağımlılığın artması	• İhracat yapılamaması durumunda ürünlerin iç piyasada tüketimine yönelik çalışmalar yapılması • Yurtdışında yeni pazarlar bulunması ve ürünlerin tanıtımının yapılması • Yetiştiricilik üretiminde ihtiyaç duyulan hususlara ilişkin Ar-Ge çalışmaları

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H2.1: Gıda ve yem güvenilirliğine yönelik yürütülen resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak (GKGM-EYDB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Resmi kontrol hizmetlerinde yaşanan aksaklıklar	• Laboratuvar kapasitesinin sınırlı olması veya doğal afet, arıza, yetersiz bütçe vb. sebeplerle analiz hizmetlerinin aksaması • İthalata bağlı laboratuvar araç, gereç ve kimyasalların temininde yaşanabilecek aksaklıklar • Doğal afetler, salgın, personel, bütçe ve altyapı yetersizlikleri nedeniyle denetimlerin istenilen düzeyde gerçekleştirilememesi • Uygulama birimlerindeki iş yoğunluğu ve sık personel değişikliği nedeniyle hedeflenen kontrol sayısına ulaşılamaması • Resmi kontrol faaliyetlerinde ürün, sektör, denetim sıklığı, analiz ihtiyaçları vb. konularda öncelik sıralamasındaki değişiklikler	• Laboratuvar kapasitelerinin iyileştirilmesi • Doğal afet veya salgın sebebiyle hizmet verilemeyen bölgelere diğer bölgelerden personel görevlendirilmesi • İş planı hazırlanırken uygulama birimlerindeki iş yoğunluğunun dikkate alınması • Personel hareketlerinde uzmanlık alanları ve sertifikalarının dikkate alınması
Üretilen sütlerin kalitesinin düşmesi	• Sağım hijyenine dikkat edilmemesi ve sütün sağımdan sonra soğutulamaması, soğuk zincir uygulaması yetersizliği • Ahır, ağıl şartları ve sağım ekipmanlarından kaynaklanan nedenlerle bakteri sayısının çoğalması	• Süt hijyeni eğitimlerinin artırılması ve soğuk zincirin sağlanması • Sağımdan sofraya kadar olan süreçte, gerekli alet ekipman desteklerinin verilmesi
Resmi kontrol faaliyetlerinde ürün sektör denetim sıklığı analiz ihtiyaçları vb. konularda öncelik sıralamasındaki değişiklikler	• Teknolojide yaşanan hızlı gelişim ve değişimden kaynaklı gıda ürünlerinde uygunsuz yöntem ve uygulamalarının da hızla değişebilmesi	• Değişikliğe ihtiyaç duyulması durumunda ivedi olarak plan ve programların güncellenmesi, ihtiyaç duyulan analiz metotlarının geliştirilebilmesi için çalışmalar yapılması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H2.2: Gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaları geliştirmek, gıda kayıp ve israfının azaltılmasını sağlamak (GKGM-TAGEM-ABDGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Risk değerlendirme faaliyetlerini yürüten bilimsel komisyonların çalışmalarının aksaması	• Bilimsel komisyonlara yeterli nitelikli üye başvurusunun olmaması nedeniyle komisyonların faaliyetlerinin sona ermesi veya azalması • Bilimsel komisyonların talep ettiği risk değerlendirme faaliyetlerinde kullanılacak verilerin temin edilememesi	• Bilimsel komisyon üyelikleri ile ilgili mevzuatta teşvik edici düzenlemelerin yapılması • Uygun veri elde edilebilmesi amacıyla izleme programlarının planlanması • Veri toplama sorumluluğuna sahip birimlerle iş birliğinin artırılması
Gıda güvenilirliğine yönelik görsel, işitsel bilgi kirliliği	• Gıda güvenilirliğine yönelik yeterli bilgi ve yetkisi olmayan kişi ve kurumlar tarafından yapılan açıklamalar	• Kitle iletişim araçları vasıtasıyla gıda güvenilirliği konusunda farkındalık çalışmalarına ağırlık verilmesi
Gıda kaybı ve israfı	• Sıfır atık farkındalığının topluma yeterince kazandırılamaması • Toplumun tüketim ve kullanım alışkanlıklarının kısa sürede değiştirilememesi • Üretim, hasat, nakil ve pazarlama esnasında yaşanan kayıplar	• Toplumun alışkanlıklarını değiştirmek üzere tüm paydaşlar tarafından eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinin yürütülmesi • Konu hakkında sorumlu olan farklı paydaşlar arasında etkin koordinasyonun sağlanması • Üreticilerin üretim ve hasat esnasındaki kayıplarını minimuma indirmek için denetim ve eğitim faaliyetlerinin etkinliklerinin artırılması • Gıda fazlası ve atığının yeniden değerlendirilmesi

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H2.3: Bitki sağlığı hizmetlerini geliştirmek (GKGM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Fitotoksisite, kalıntı problemlerinin yaşanması	• Onayına esas özelliklerine uygun olmayan bitki koruma ürünlerinin kullanılması	• Bitki koruma ürünlerinin onayına esas özellikleri ile piyasada bulunmalarının sağlanması • Bilinçli ilaç kullanımına yönelik eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılması • Bitki koruma ürünlerinin üretim ve ithalatından başlamak üzere kullanımına kadar geçen sürecinin takip edilmesi
Bitki koruma ürünlerinin biyolojik etkinliklerinin azalması	• Bitki koruma ürünlerinin uygulanmasında belirlenen doz ve uygulama zamanına dikkat edilmemesi ve çevresel faktörler	• Bitki koruma ürünlerinin ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak ruhsatlandırılması • Bitki koruma ürünlerinin biyolojik etkinlikleri ile fiziksel ve kimyasal özelliklerine yönelik kontrol etkinliğinin artırılması
İstilacı tür sayısında artış	• İklim değişikliği, yanlış mücadele metotlarının kullanımı gibi nedenlerle istilacı türlerin artması	• İstilacı türlerin ülkemize girmesini engellemeye yönelik sınır kontrol noktalarındaki tedbirlerin artırılması • İklim değişikliğine yönelik Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması
Biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinde dışa bağımlılık	• Biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinin ağırlıklı olarak ithal edilmesi nedeniyle maliyetlerinde yaşanabilecek artışlar • Üreticilerin biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerini tercih etmemesi	• Biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinin yaygınlaştırılması konusunda eğitim ve destekler verilmesi • Biyolojik ve biyoteknik mücadelede yerli üretimi teşvik edecek Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H2.4: Hayvan sağlığı hizmetlerini geliştirmek ve hayvan refahını korumak (GKGM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Hayvansal gıdalarda kalıntı olması	• İlaçların kalıntı arınma süreleri dolmadan hayvansal ürünlerin gıda olarak insan tüketimine sunulması • Bilinçsiz ilaç kullanımının engellenememesi ve uygun olmayan ilaç kullanımı • E-reçete düzenleme oranlarının istenilen seviyeye getirilememesi	• İlaç kalıntısına yönelik denetimlerin etkinliğinin artırılması • Sivil toplum kuruluşları ve meslek kuruluşlarına yapılacak tanıtım ve eğitim faaliyetleri • Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan veteriner hekimler ve özel sektörde çalışan veteriner hekimlere hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi • E-reçete, ilaç takip isteminin uygulamaya konulması ve sistem ve saha kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi
Hayvan hastalıklarının yayılması ve hastalıktan ariliğin kaybedilmesi	• Kontrolsüz hayvan hareketleri nedeniyle hayvan hastalıklarının arilik olan bölgelere sıçraması • İklim ve çevre koşullarında yaşanan değişiklikler nedeniyle yeni ve yeniden görülebilecek hastalıklar • Programlanan aşıların hedeflenen seviyede ve zamanında gerçekleştirilememesi • Hayvancılık işletmelerinin çok fazla sayıda ve genellikle küçük ölçekli olması nedeniyle yeterli sağlık hizmeti götürülememesi	• Hayvan hareketlerine ve hayvan refahına yönelik mevzuat düzenlemelerinin yapılması • Hayvan hareketleri kontrolü programının daha etkin yürütülmesi • Hastalıklarla mücadele programının etkin bir şekilde yürütülmesi • Aşılama programını kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı tedbirlerin alınması ve aşılamalarda etkinlik kontrolü • Yetiştiricilerin farkındalığının artırılması • İşletme ölçeklerinin büyütülmesi sağlanarak yeterli sağlık hizmetinin verilmesi • Ari işletme sayısının artırılmasına ilişkin yeni tedbirler alınması
Hayvan refahının sağlanmasında yaşanan aksaklıklar	• İşletmelerdeki alt yapı eksiklikleri • Hayvan nakillerinin uygun olmayan koşullarda gerçekleşmesi	• Yetiştiricilik koşullarının iyileştirilmesi • Hayvan nakillerinin uygun araçlarla yapılmasının sağlanması • Hayvan refahına yönelik denetimlerin etkinliğinin artırılması • Dinlendirme istasyonlarının sayılarının artırılması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H3.1: Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek (TRGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Proje yararlanıcılarının yatırımlarını tamamlayamamaları	• Sektörün tarımsal proje yürütmedeki deneyimsizliği • Doğal afetler sebebiyle proje uygulamalarının istenilen sonuca ulaşılamaması • Çiftçilerin yeni yatırımlara ve üretim kapasitesinin geliştirilmesine istekli olmamaları • Yatırımlarda ÇED Raporu, mera vasıf değişikliği ve görüş alma süreçlerinin uzun olması	• Yatırım programlarının sektöre daha etkin iletilmesi, proje döngüsünün benimsetilmesi ve tanıtım ve görünürlük faaliyetlerinin arttırılması • Hibe paketlerinin ihtiyaç analizine göre güncellenmesi • Proje uygulama alanları seçiminde doğal afet riskinin dikkate alınması • Proje uygulama süresinin uzatılması • Bakanlık, kurum ve kuruluşlar arası koordinasyonun ve iş birliğinin sağlanması
Kırsaldan kente göç	• Kırsal yaşam alanlarında yaşam standartlarının düşük olması • Kırsal altyapıda eksiklikler • Gelir seviyesi ve gelir çeşitlerinin az olması • Toprakların miras yoluyla parçalanması	• Yaşam standartlarının geliştirilmesine yönelik ilgili paydaşlarla yeni bir kırsal alan modeli oluşturulması • Kırsalda gelir seviyesini artıracak proje ve yatırım olanaklarının artırılarak desteklenmesi • Sürdürülebilir kırsal kalkınma politikalarının uygulanması
Eş finansman (Hibe) desteklerine talebin yetersiz olması	• Eş finansman destekleme tutarının az bulunması, • Eş finansman desteklemelerinin bireysel başvurulara kapalı olması • İşletmelerin küçük ölçekli ve sayılarının fazla olması	• Eş finansman destekleme tutarlarının artırılması ve bireysel başvurulara açılması • Eş finansman desteklemeleri verilebilecek konuların genişletilmesi • İşletme ölçeklerinin büyütülmesine yönelik destek ve teşviklerin artırılması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H3.2: Kırsalda aile işletmelerine, kadınlara ve gençlere yönelik üretim, yatırım ve istihdam olanaklarını artırmak (TRGM-EYDB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Girişimcilik konusunda kadın ve gençlerin talebinin yetersiz olması	• Kadın ve gençlerin öz sermaye ve girişimciliği sürdürecek yeterli finansal desteğinin bulunmaması • İşletmelerin küçük ölçekli ve sayılarının fazla olması	• Kadınlar ve gençlere yönelik eğitim, yatırım, danışmanlık ve desteklemelerin artırılması • Öz sermaye ihtiyacını azaltan projelerin önceliklendirilmesi • İşletme ölçeklerinin büyütülmesine yönelik destek ve teşviklerin artırılması
Kadınlara ve gençlere yönelik düzenlenen proje ve eğitimlerin aksaması	• Projelere/ eğitimlere planlanandan daha az başvuru olması • Usta öğreticilerin/eğiticilerin yeterli sayıda bulunamaması	• Eğiticilere yönelik kapasite geliştirme eğitimlerinin verilmesi • Proje ve eğitimlere yönelik desteklemelerin artırılması

H3.3: Tarımsal örgütlerin kurumsal kapasitelerini ve etkinliklerini artırmak, tarımsal pazarlamada yeni stratejiler geliştirmek (TRGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Üretici örgütlerinin ortaklarına ait ürünleri değerinde pazarlanamaması	• Üretici örgütlerinin pazarlama, tanıtım ve coğrafi işaretler konularına yeterli bilgilerinin olmaması • Üretici örgütleri ve üreticilerin pazarlama, tanıtım ve coğrafi işaretler konularında iş birliğine yanaşmamaları • Coğrafi işaret tescilli tarım ve gıda ürünlerinde farkındalık ve bilinirliliğine yönelik çalışma yapılacak sektörlerde paydaşların ilgisizliği	• Hedef kitleye yönelik iş birliği stratejilerinin geliştirilmesi • Yerel ürünler ve coğrafi işaretler ile ilgili bilinçlendirme çalışmalarının yapılması • Üretici örgütlerinin pazarlama çalışmalarına yönelik mevzuatın düzenlenmesi
Üretici örgütleri denetimlerinin aksaması	• Kontrolörler tarafından tebligat yapılmasına rağmen kooperatif yönetimi tarafından evrak ve belgelerin teslim edilmemesi • Bütçe ve personel yetersizliği nedeniyle denetim faaliyetlerinin yapılamaması • Üretici örgütlerinin sayısının fazla ve aralarındaki iş birliğinin yeterli olmaması	• Denetime direnç gösterilmesi ile ilgili mevzuatın güncellenmesi • Kolluk kuvvetleri ile iş birliği yapılması • Denetimlere yönelik bütçe ve personel eksikliklerinin giderilmesi • Üretici örgütlerinin derecelendirilmesi, pasif örgütlerin aktif olanlarla bir araya getirilmesi suretiyle etkinlik ve iş birliklerinin artırılması

H3.4: Tarımsal üretime yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sistemini geliştirmek (EYDB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Üreticilere yönelik planlanan eğitim programlarında aksamaların yaşanması	• Eğitim programları düzenlenirken iş birliği yapılan kurum ve kuruluşlar ile yeterli iş birliğinin sağlanamaması • Usta öğreticilerin/eğiticilerin yeterli düzeyde bulunamaması • Eğiticilerin oryantasyon eğitimine katılma şartı aranması	• Kurumlar arası iş birliğinin artırılması • Usta eğitici ve öğreticilerin yetiştirilmesi ve istihdam edilmesine yönelik tedbirlerin alınması • Eğiticilerde aranacak şartların günümüz ihtiyaçları dikkate alınarak güncellenmesi • Ek ders düzenlemesi için çalışmalar yapılması
Tarımsal danışmanlık sisteminin yaygınlaştırılamaması	• Tarımsal Danışmanlık sisteminin yaygınlaştırılması amacıyla verilen desteklemelerin değişmesi • İşletmelerin tarımsal danışmanlık hizmetinden haberdar olmaması veya danışmanlık hizmeti almak istememesi • Eğitim ve yayımı doğrudan veya dolaylı etkileyen bazı desteklemelerin sonlandırılması	• Tarımsal Danışmanlık sisteminin yaygınlaştırılması amacıyla politikalar geliştirilmesi • Tarım danışmanlarının verdikleri hizmetin memnuniyet ölçümünün yapılması, işletmelerin danışmanlık konusunda bilgilendirilmesi • Tarımsal danışmanlık hizmeti ile ilgili desteklerin etkinliğinin artırılarak sürekliliğinin sağlanması
Bilgi kaynaklarına erişimde yaşanan kısıtlar	• Bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelere bağlı faktörlerin olumsuz etkisi • Yeni bilgi kaynaklarına aboneliklerde yaşanan sorunlar • Nitelikli (bilgi ve belge yönetimi veya bilişim mezunu) personel eksikliği	• Dijital kütüphanecilik alanında güncel ve gelecek teknolojilerin takip edilmesi, gerekli donanım ve yazılım güncellemelerinin yapılması • Yayın alımlarının, özellikle de elektronik kaynaklara aboneliklerin yaygınlaştırılması • Nitelikli personel istihdamı

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H4.1: Üretim planlaması yapmak, sözleşmeli üretimi yaygınlaştırmak (BÜGEM-HAYGEM-BSGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Sözleşmeli üretimin planlandığı şekilde yürütülememesi	• Fiyat dalgalanmaları nedeniyle sözleşmeli üretim hükümlerinin uygulanamaması • Sözleşmeli üretimin, hükümlerinin alıcı veya üretici tarafından benimsenmemesi	• Sözleşmelerde güncel piyasa, meyve-sebze toptancı hali, ticaret borsası, TMO fiyatlarından taraflarca uygun olanının uygulanması • Sözleşmeli üretim ile ilgili eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılması
Tarımsal üretimde girdi ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar	• Arz talep dengesinin kurulamaması • Kayıtlılığın yeterli olmaması nedeniyle verilerin sağlıklı elde edilememesi • Kur etkisi ile girdi maliyetlerinin artmasının üretimi olumsuz etkilemesi	• Kayıtlılığın artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması • Arz talep dengesi, su kısıtı gibi etkenlerin izlenerek üretim planlamasının yapılması • Girdilerde yerli üretimi artırıp dışa bağımlılığı azaltacak Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması • Desteklerin üretim planlaması ile ilişkilendirilmesi

H4.2: Sürdürülebilir bir tarım sektörü için tarımsal risklerin etkilerini azaltmak, alt sektörlere yönelik politika önerileri geliştirmek (TRGM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Tarım sigortasının yaygınlaştırılamaması	• Tarım sigortası konusunda üretici bilincinin zayıf olması	• Tarım sigortaları konusunda eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılarak poliçe sayılarının ve sigortalılık oranının artırılması
Tarım sigortası konusunda bilinç düzeyinin yeterli olmaması	• Üreticilerin, büyükbaş ve küçükbaş hayvanları ile parsellerinin tamamını sigortalatmak yerine riskli gördükleri hayvanlarını ve parsellerini sigortalatma eğiliminde olması	• Poliçe sayılarının artırılması • Sigortalılık oranının artırılması

H4.3: Tarımsal üretime yönelik Ar-Ge faaliyetleri geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak (TAGEM-EYDB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Ar-Ge çalışmalarının aksaması Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya aktarılamaması	• Ar-Ge çalışmalarına yeterli bütçe ayrılmaması • Ar-Ge destek programına istenilen kalite ve sayıda proje başvurusu gelmemesi • İthalata bağlı laboratuvar araç, gereç ve kimyasalların temininde güçlük yaşanması • Yetkin personelin eksikliği • Araştırma önceliklerinin sektör ihtiyaçlarına göre belirlenmemesi • Ar-Ge önceliklerinin belirlenmesinde iş birliğinin yetersiz olması • Proje sonuçlarının uygulamaya aktarılması için planlamaların olmaması	• Ar-Ge projelerine yatırım programlarında daha fazla yer verilmesinin sağlanması • Ar-Ge ve uygulayıcı birimlerle iş birliğinin geliştirilmesi • Laboratuvar araç, gereç ve kimyasalların yerli üretimle karşılanması veya teminine yönelik alternatif yöntemler geliştirilmesi • Nitelikli personel çalışmasına yönelik teşvikler verilmesi • Araştırma önceliklerinin sektör ihtiyaçlarına göre belirlenmesi • Yapılan araştırmalara ilişkin sonuçların ilgili paydaşlarla paylaşılması • Ar-Ge ve eğitim yayım birimleri arasında koordinasyonun sağlanması • Eğitim yayım faaliyetlerinin uzman personel tarafından verilmesinin sağlanması • Proje sonuçları uygulama planlarının hazırlanması • Tarımsal yayım projelerinde izleme ve değerlendirme sisteminin etkinliğinin artırılması

H4.4: Tarımsal girdilerde dışa bağımlılığı azaltmak (TAGEM-TADAB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Girdi tedariğinde dışa bağımlı olunması	• Girdi hammaddelerinin ülkemizde yeterince bulunmaması • Yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması • Kur etkisi ile girdi maliyetlerinin artmasının üretimi olumsuz etkilemesi • Bitki ve hayvan sağlığı hizmetlerinde kullanılan aşı, araç, gereç vb. talebi karşılayacak düzeyde olmaması • Özel sektörün gıda üretiminde kullandıkları starter kültür dışındaki üretimi benimsememeleri	• Girdilerde yerli üretimi artırıp dışa bağımlılığı azaltacak Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması • Yenilenebilir enerji, organik ve organomineral gübre gibi alternatif girdilerin kullanımının desteklenmesi • Bitki ve hayvan sağlığı hizmetlerinde kullanılan aşı, araç, gereç vb. yerli imkânlarla karşılanmasına yönelik çalışmaların yapılması • Ar-Ge projelerinde özel sektör ile iş birliğinin geliştirilmesi

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H4.5: Tarımda yenilikçi uygulamaları yaygınlaştırmak (TAGEM-TRGM-BÜGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Tarımda yenilikçi uygulamalarda yeterli farkındalık oluşturulamaması	• Kırsal nüfusun yaşlanması ve yeni teknolojilerin hemen benimsenememesi • Topraksız ve dikey tarım uygulamalarının ilk yatırım maliyetinin yüksek olması • Dikey tarımda mevzuat çalışmasının olmaması	• Tarımda yenilikçi uygulamalar konusunda eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması • Topraksız ve dikey tarım uygulamalarının desteklenmesi • Dikey tarımda mevzuat çalışmalarının tamamlanması
Tarımsal işletme büyüklüklerinin ve ekilen tarım arazilerinin azalması	• Yüksek girdi maliyetleri • Miras yolu ile parçalanmış tarım arazilerinin mülkiyet ve intikal sorunları	• Kent tarımı ve örtü altı yetiştiriciliğin artırılması • İşlenmeyen arazilerin üretime kazandırılması • Mevzuat düzenlemelerinin uygulanmasına yönelik tedbirler alınması ve mali kaynak oluşturulması

H5.1: Toprağı koruyarak verimli kullanılmasını sağlamak (TAGEM-BÜGEM-TRGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Erozyon riski	• Tarım arazilerinde iklim değişikliği nedeniyle meydana gelen erozyon artışı • Yanlış tarımsal uygulamalar sonucu tarım arazilerinin bozulumu	• Arazi bozulumunu giderici rehabilitasyon ve Ar-Ge çalışmaları yapılması • Yanlış tarımsal uygulamaları önlemeye yönelik eğitim ve farkındalık çalışmalarına ağırlık verilmesi
Ekilen tarım arazilerinin azalması	• Yüksek girdi maliyetleri • Miras yolu ile parçalanmış tarım arazilerinin mülkiyet ve intikal gibi yönetimsel sorunları • Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin etkisi ile üreticilerin nadasa bırakma eğiliminin artması	• Kent tarımı ve örtü altı yetiştiriciliğin artırılması • Mevzuat düzenlemelerinin uygulanmasına yönelik tedbirler alınması ve mali kaynak oluşturulması • İşlenmeyen tarım arazilerinin bilimsel metotlarla tespitine yönelik çalışmaların yapılması • İşlenmeyen tarım arazilerinin üretime kazandırılması
Tarım arazilerinde toprak verimliliğinin azalması	• İklim değişikliği ve uygulamada yapılan hatalar sonucu toprak yapısının zarar görmesi • Topraktaki mikrobiyal faaliyetin azalması • Aşırı gübre, ilaç, su ve yanlış arazi kullanımı gibi bilinçsiz uygulamalar	• Uygun kültürel önlemler ve entegre zararlı ve yabancı ot yönetimi uygulamaları
Sağlıklı veriye ulaşılmasında yaşanan aksamalar	• Toprak veri tabanına ait bilgi sistemlerinin kurumlar arası entegrasyonunun sağlanamamaması • Bilgi sistemlerinde kullanılan bilgilerin birbiriyle eşleşmesinde yaşanan ve yazılım ekibi ile yaşanabilen iletişim eksiklikleri	• Tarım topraklarının verimliliğini ortaya koyan toprak veri tabanının oluşturulması için teknik çalışmaların tamamlanması • Bilgi sistemlerinin entegrasyonuna engel teşkil eden idari sorunların çözümü için çalışmalar yapılması
Arazi kullanım planlarının uygulanamaması	• Arazi kullanım planlamalarına altlık oluşturacak detaylı toprak etütlerinin tamamlanamaması • Uzman teknik personel sayısının yetersiz olması	• Detaylı toprak etütlerinin tamamlanmasının sağlanması • Teknik eleman sorununun çözümü için çalışmalara üniversitelerin katılımının sağlanması ve bu konuda eğitim sürecinin oluşturulması • Arazi kullanım planlarının uygulanması konusunda farkındalık oluşturulması • Arazi Kullanım Planlarının hazırlanma aşamasında, tüm paydaşların katılımının sağlanması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

Hedef 5.2: Su kaynaklarının miktar ve kalite olarak korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak (SYGM-TRGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Su yönetiminde yetki çakışması	• Su Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olması • Paydaş kurumlardan talep edilen desteğin sağlanamamaması • Havza yönetim heyetleri ve il su yönetimi koordinasyon kurullarının tüzel kişiliğinin olmaması nedeniyle uygulamada aktif ve etkin olamamaları	• Su Kanunu taslağının hazırlanması, yürürlüğe girmesi ile ilgili sürecin takibinin yapılması
Veri temininde yaşanan sorunlar	• Sistem altyapı veya veri eksikliği nedeniyle bazı kurumlar arası etkin bir iş birliği ve koordinasyonun sağlanamamaması • Kurumlarca havza bazında veri üretilmemesi	• Ulusal Su Bilgi Sistemi'nin (USBS) tüm kurum/kuruluşlarca aktif ve etkin bir şekilde kullanılmasının sağlanması • Farklı kurum ve kuruluşlarca üretilen su ile ilgili verilerin tek bir sistem altında toplanması ve paydaş kurum/kuruluşlarla web servis üzerinden paylaşımın sağlanması, • Paydaş kurumlarda uygulamaların önemi hususunda farkındalık oluşturulması ve düzenli veri akışının sağlanması
Yerüstü ve yeraltı su kaynaklarında miktar ve kalite baskısının artması	• İklim değişikliğinin etkisi ile su kaynaklarında yaşanan azalma • Hatalı ve aşırı su kullanımından kaynaklanan sorunlar • Aşırı gübre ve ilaç kullanımı gibi tarımsal faaliyetler nedeniyle yerüstü ve yeraltı su kaynaklarında kirliliğin artması • Su kaynaklarında kirliliği önlemeye yönelik tedbirlerin gönüllü olarak uygulanmasının yaygınlaştırılamaması • Çevre kirliliği ve sanayileşmeden dolayı temiz su kaynaklarının azalması ve kirlenmesi	• Su verimliliği seferberliği kapsamında eğitimlerin gerçekleştirilmesi • Daha fazla alanın sulanabilmesi için planlı üretim ve kapalı modern bireysel sulama sistemlerinin desteklenmesi çalışmalarının yürütülmesi • Sulama suyunun etkin kullanımı ve su tasarrufu sağlayan sulama teknik ve teknolojilerin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması • Kirliliği önlemeye yönelik eylem planları hazırlanarak uygulamaya geçirilmesi • Su kalitesini iyileştirici ve çevre dostu uygulamaların tarımsal desteklerle ilişkilendirilmesi • Mevcut çevresel desteklerin artırılması
Eylem planlarının uygulanamaması	• Su kaynaklarının kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi için düzenli izleme verilerinin ve bunu gerçekleştirecek uzman laboratuvarların olmaması • Su yönetimini etkileyen her bir faktörün kontrol ve denetiminin farklı kurumlarda bulunması • Projelerin gerçekleştirilmesi sürecinde finansman kaynağının temininde zorluklar yaşanması	• Kamu ve özel sektörde su analiz laboratuvarlarının kapasitelerinin ve standartlarının güçlendirilmesi • Eylem planlarının hayata geçmesi için finansman sağlanması.

Hedef 5.3: Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak (TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Mikroorganizmaların tanısı ile ilgili uygulanan projelerde yaşanan aksaklıklar	• Mikroorganizmaların izole/identifikasyonunun (tanımlamasının) yeterli zaman, deneyimli eleman ve laboratuvar koşulları gibi nedenlerle gerçekleştirilememesi	• Laboratuvarda uygun kültür yöntemlerinin kullanımının, besi yeri seçimi ve hazırlanmasının sağlanması • Araştırmacılara gereken bilgi ve tecrübenin kazandırılmasının sağlanması
Mikroorganizmaların muhafaza edilememesi	• Kullanılan ekipmanlarda ve standardizasyonunda yaşanabilecek aksaklıklar • Arazi gen bankalarının abiyotik ve biyotik strese açık olmasından kaynaklı muhafaza edilen materyalin korunamaması	• İşlem süreçlerinin tanımlanması, ekipmanların kullanım ve bakımı ile standardizasyonlarının belirlenmesi • Arazi gen bankalarında materyalin korunmasına yönelik Ar-Ge çalışmalarının yapılması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H6.1: İklim değişikliğine uyum kapasitesini artırmak (TAGEM-TRGM-SYGM-EYDB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Projelendirme çalışmalarındaki aksaklıklar	• Projelendirme çalışmalarının yürütüleceği sahalarda yaşanan mülkiyet ve sosyal problemler • Ekstrem hava şartlarından dolayı saha çalışmalarında zorluklarla karşılaşılması • İş birliği yapılan kurumlar arasında gerekli hassasiyetin gösterilmemesi • Konu özelinde çalışan teknik personelin yer değişikliği/görev değişikliği	• Mevzuat düzenlemelerinin yapılması • Sorun çözümüne yönelik paydaşlarla iş birliğinin artırılması • İklim koşulları dikkate alınarak iş planlarının hazırlanması • Kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon çalışmalarında etkinliğin artırılması • Konu uzmanı personelin sürekliliğinin sağlanması
Üreticiler tarafından suyun verimli kullanılmaması	• İklim değişikliği ve kuraklığın su kaynaklarına olumsuz etkileri • Etkin ve verimli sulama yöntemlerini kullanan çiftçi sayısının az, sulama randımanının düşük olması • Modern sulama ile ilgili yatırım ücretlerinin yüksek olması	• Sulama eğitimlerinin MEB onaylı olması ve kullanılan yöntemlerde güncelleme yapılması • Modern sulama sistemlerinin ve etkin/verimli sulama eğitimlerinin yaygınlaştırılması
Su verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılamaması	• Mevzuat yetersizliği • Toplumsal farkındalığın yüksek olmaması • Kurumlar arası iş birliğinin zayıf olması	• Bütün sektörlerde su verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılmasına ilişkin düzenlemeleri içeren mevzuatın geliştirilmesi • Su verimliliğine yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yürütülmesi • Kurumlar arası iş birliği konularının belirlenerek ortak çalışmaların yürütülmesi

H6.2: Sera gazı emisyon azaltım kapasitesini artırmak ve yenilenebilir enerji kullanımını yaygınlaştırmak (TAGEM-TRGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Veri temininde yaşanan sıkıntılar ve teknik aksaklıklar	• AKAKDO (LULUCF) sektöründe sera gazı yutak ve emisyon hesaplarında kullanılan aktivite verisinin güncel olmaması • İklim değişikliğinden kaynaklı hava olayları nedeniyle uydu görüntülerinin net olarak alınamaması • Emisyon ölçüm cihazlarının komplike olmalarından kaynaklı arıza olasılıklarının artması	• AKAKDO (LULUCF) sektöründe sera gazı yutak ve emisyon hesaplarında kullanılan aktivite verisinin güncellenmesi • Ülkeye özgü emisyon faktörlerinin tespit edilmesi için Ar-Ge çalışmalarının yapılması • Meteoroloji gözlem istasyonları ve erken uyarı sistemlerinden faydalanılmasının sağlanması • Teknolojik yenilikler ile ilgili eğitimlerin yaygınlaştırılmasının sağlanması • Uzmanlar ve eğiticilerin öncülüğünde eğitim ve yayım faaliyetlerinin yapılması
Atmosfere sera gazı salınımında artış	• Atıkların çevreye bırakılması ve yakılması • Fosil yakıt kullanımından kaynaklanan sera gazları	• Atıkların değerlendirilmesi (kompost, biyokömür vb.) ile toprak organik maddesinin yükseltilmesi ve çevre kirliliğinin önlenmesi için araştırmalar yapılması ve bu konuda eğitim-yayım faaliyetlerinin yapılmasının sağlanması
Tarımda yenilenebilir enerji kullanımının yeterli düzeyde olmaması	• Yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılamaması	• Ülkemizde yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin genişletilerek kullanım olanakları ve teşviklerin artırılması • Bütçe ve alt yapı ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar ve proje kontrollerinin gerçekleştirilmesi

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H6.3: Tarımsal kuraklıkla mücadele kapasitesini artırmak (TAGEM-SYGM-TRGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Tarımsal kuraklık nedeniyle üretimde yaşanan kayıplar	• İklim değişikliğinin su kaynakları üzerindeki baskısı • Yanlış sulama uygulamaları	• Tarımsal Kuraklığın belirlenmesi ve izlenebilmesi için web portalının hazırlanması • Marjinal suların sulamada kullanılma olanaklarının araştırılması • Tarımsal kuraklık konusunda ve suyun verimli kullanılmasına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması • Kullanılmış suların özellikle tarımsal sulama faaliyetlerde yeniden kullanımına yönelik politikaların hayata geçirilmesinin sağlanması • Kuraklık yönetim planları ile kuraklık tahmini ve erken uyarı sistemi ile kuraklık kaynaklı kayıpların en aza indirilmesinin sağlanması • Bitkisel üretimin artırılması ve erozyonun önlenmesi için kuraklık risklerine karşı uygun çeşitlerin üretilmesinin sağlanması • İlkbaharda ekilebilen ve su tüketimi daha az olan alternatif ürünlerin üretiminin yapılmasının sağlanması
Kuraklık tahmin ve erken uyarı sisteminin planlama, kurulum ve işletim aşamasında yaşanan aksaklıklar	• Verilerin sağlıklı alınmaması, zamanında temin edilememesi ve güncel izlenebilir parametrelerin ölçümündeki zorluklar nedeniyle kuraklık tahmin ve erken uyarı sisteminin kurulmasında gecikme veya işletme aşamasında sorunlar • Teçhizat ve makine eksiklikleri • Planların hazırlanması ve gerçekleşmesi sürecinde finansman kaynağının temininde zorluklar yaşanması	• Altyapının geliştirilmesi ve denetim mekanizmasının oluşturulmasının sağlanması • Kurumlar arası etkileşimin güçlendirilmesi • Finansmanın sağlanamadığı durumlarda kurum kapasitesi ile çalışmaların tamamlanmasının sağlanması

H6.4: Sel ve su taşkınlarının olumsuz etkilerini kontrol altına almak (SYGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Taşkın tahmin ve erken uyarı sisteminin kurulması ve işletilmesi aşamasında yeterli veri temininin sağlanamaması	• Verilerin sağlıklı alınmaması, zamanında temin edilememesi ve güncel izlenebilir parametrelerin ölçümündeki zorluklar nedeniyle taşkın tahmin ve erken uyarı sisteminin kurulmasında gecikme veya işletme aşamasında sorunlar • Doğal ve insan kaynaklı faktörler • Kurumlar arası iş birliğinin etkin şekilde gerçekleştirilememesi • Taşkın tahmin ve erken uyarı sisteminin kurulması ve işletilmesi aşamasında yeterli veri temininin sağlanamaması	• Tüm havzalarda güncellenmiş iklim senaryoları ile iklim değişikliğinin etkilerinin belirlenmesi ve uyum faaliyetlerinin planlanması • Havza ölçeğinde taşkın yönetim planları ile taşkından kaynaklı can ve mal kaybının asgari düzeye indirilmesinin sağlanması • Taşkın tahmini ve erken uyarı sistemi kurularak; taşkınların önceden tahmin edilmesi ilgili kurumların uyarılmasının sağlanması • Havza ölçeğinde taşkından kaynaklı can ve mal kaybının asgari düzeye indirilmesinin sağlanması • Taşkın Tahmini ve Erken Uyarı Sistemi kurularak; taşkınların önceden tahmin edilmesi ilgili kurumların uyarılmasının sağlanması
Projelerin gerçekleştirilmesi sürecinde yaşanan aksaklıklar	• Planların hazırlanması ve gerçekleşmesi sürecinde finansman kaynağının temininde zorluklar yaşanması	• Finansmanın sağlanamadığı durumlarda kurum kapasitesiyle çalışmaların tamamlanmasının sağlanması

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H7.1: Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dâhil olmak (ABDGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Planlanan uluslararası organizasyon sürecinde oluşacak aksaklıklar	• Ulusal, ikili ve uluslararası siyasi ve ekonomik konjonktürdeki değişimler • Ulusal ve uluslararası yabancı kurumlarla koordinasyonun yeterli olmaması	• Uluslararası örgütlerin karar alma süreçlerinde daha etkin olunması • İş birliği yapılacak kurumlarla koordinasyonun güçlendirilmesi ve bilgilendirmenin yapılması

H7.2: Bakanlığımızın dijital dönüşümünü sağlayacak modern bilgi teknolojileri altyapısının sürdürülebilirliğini sağlamak (BTGM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Bilgi sistemleri hizmetlerinin aksaması	• Personelin işten ayrılması ya da tayini durumunda, diğer personellerin iş yükünün artması • Acil yazılım ve donanım gerektiren işlerdeki yoğunluk sebebiyle iş planına uyulamaması • Teknolojik altyapıdaki eksiklikler • Sistem altyapılarında ve veri tabanlarında performans sorunu ve kesinti yaşanması • Sistem arızaları, donanım yetersizlikleri (Storage), enerji güç kesintileri vb. nedenlerle veri kaybı ve veri bütünlüğü ihlali yaşanması	• İş planı hazırlanırken iş yoğunluğunun ve önceliklendirmelerin dikkate alınması • Yeterli sayıda mesleki donanıma sahip personel temini • Bakanlık merkez ve taşra birimlerinde teknolojik altyapının güçlendirilmesi • Felaket kurtarma merkezi oluşturulması • Yeni bilgi sistemlerinin kurularak güncellenmeleri • Ağ donanım kaynaklarının yenilenmesi elektrik ve ISP kaynaklarının yedekliliğinin sağlanması • Sistem donanım kaynaklarının yenilenmesi, konfigürasyon düzenlemelerinin yapılması ve kapasite planlaması süreçlerinin güçlendirilmesi • Verinin düzenli ve uygun şekilde yedeklenmesi, kesintisiz güç kaynakları kullanımı, sunucu bakım ve onarımlarının düzenli ve zamanında yapılması
Bilgi güvenliği ihlallerinin oluşması ve güvenlik açıkları	• Bilgi sistemlerinin kullanımının yaygınlaşmasıyla beraber siber güvenlik risklerinin artması • Kurumsal bilgi güvenliği bilincinin yetersizliği • Siber güvenlik önlemlerinin yetersiz kalması, personel ve altyapı yetersizliği • Dijital ortamdaki resmi yazışmaların gizlilik, bütünlük ve erişilebilirliğinin bozulması • Siber saldırıların artması	• Çeşitli koruma sistemleri vasıtasıyla (güvenlik duvarı, saldırı tespit ve önleme sistemi, yük dengeleme cihazı, uygulama güvenlik duvarı, DDOS atakları için de DDOS önleme sistemi) veri güvenilirliğinin sağlanması, yeni güvenlik yatırımlarının yapılması • Uzaktan eğitim sistemi de kullanılarak bilgi güvenliği farkındalık eğitimlerinin verilmesi • Siber güvenlik kontrollerinin düzenli yapılması • Güvenlik açıklıklarının test edilmesi ve kapatılması

H7.3: Sürekli öğrenen bir organizasyon yapısı oluşturmak (PERGEM-TAGEM)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Hizmet içi eğitimlerin yetkinlikler doğrultusunda verilmemesi	• Hizmet içi eğitim planlamasında personelin almış olduğu eğitim konuları, yaptığı görev ile ilgili deneyim ve tecrübesinin kontrol edilememesi • Eğitim konusunda yetkin personelin kurum değiştirmesi • Olağandışı şartlarda (Pandemi, doğal afetler vb.) eğitimlerin düzenlenememesi	• Hizmet içi eğitim programının etkinliğinin artırılması • Personelin niteliğinin arttırılmasına yönelik hizmet içi eğitim planlamasının yapılması • Nitelikli personelin kurumda tutulmasına yönelik personel politikasının planlanması ile personel sisteminin geliştirilmesi • Olağan dışı şartlarda çevrimiçi vb. eğitim olanaklarının geliştirilmesi

5.3. Hedef Riskleri ve Kontrol Faaliyetleri

H7.4: Bakanlığımızın afetle mücadele kapasitesini geliştirmek (DHDB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Doğal afetlere hazırlık ve müdahale konusundaki eksiklikler	• Coğrafi konum • Türkiye Afet Müdahale Planının yeterince uygulanamaması • Afet bilinci konusunda yeterli farkındalığın olmaması • Deprem, afet, sel vb. durumlarda yatırım önceliklerinin değişkenlik göstermesi • Afetlere müdahale esnasında çalışan ekiplerin barınma ve ofis imkanlarının olmaması • Afetler sonrasında hayvan barınaklarının zarar görmesi	• Afet operasyon planlarının güncel ve uygulanabilir tutulması • TAMP ekiplerine yönelik eğitim ve tatbikatların gerçekleştirilmesi • Doğal afetlere dayanıklılık ve hazırlık hususundaki faaliyetlerin devamlılığının sağlanması • Mobil yaşam ve çalışma alanı koşullarının oluşturulması • Afetler sonrasında ihtiyaç olabilecek hayvan çadırlarının temin edilerek stoklanması

H7.5: Stratejik yönetim kapasitesini geliştirmek (SGB)		
Risk	Açıklama	Kontrol Faaliyetleri
Stratejik yönetim anlayışının ve altyapısının güçlendirilmesinde yaşanabilecek aksaklıklar	• Stratejik yönetim anlayışının istenilen seviyede olmaması • İzleme, değerlendirme ve raporlamaya yönelik yeni modellerin geliştirilmesi ve kurulması ihtiyacı	• Kurumun stratejik yönetim kapasitesini geliştirmeye yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin artırılması çalışmalarının yapılması • İzleme, değerlendirme ve raporlamaya yönelik yeni modellerin geliştirilmesinin sağlanması
Mevzuat ve organizasyon yapısındaki değişiklikler	• Mevzuat ve organizasyon yapısındaki değişimler nedeniyle birimler arasında yetki karmaşası ve çakışmaların yaşanması	• İlgili sürecin hızla tamamlanarak, aksaklığa meydan vermeden ilgili sürecin takibinin yapılması • Birimler arasında gerekli iş birliği ve koordinasyonun sağlanması

5.4. Maliyetlendirme

Tablo 21: Tahmini Maliyetler

	2024	2025	2026	2027	2028	Toplam Maliyet
Amaç 1	85.370.180.000	99.047.626.000	99.120.776.000	109.032.855.000	114.484.497.000	507.055.934.000
Hedef 1.1	48.498.209.000	54.382.282.000	54.389.256.000	59.828.182.000	62.819.591.000	279.917.520.000
Hedef 1.2	9.396.964.000	10.973.085.000	10.952.585.000	12.047.844.000	12.650.236.000	56.020.714.000
Hedef 1.3	18.964.427.000	23.197.062.000	23.217.062.000	25.538.768.000	26.815.707.000	117.733.026.000
Hedef 1.4	3.233.687.000	3.999.235.000	4.017.235.000	4.418.959.000	4.639.906.000	20.309.022.000
Hedef 1.5	5.276.893.000	6.495.962.000	6.544.638.000	7.199.102.000	7.559.057.000	33.075.652.000
Amaç 2	17.113.460.000	20.500.737.000	20.621.937.000	22.684.131.000	23.818.337.000	104.738.602.000
Hedef 2.1	5.782.222.000	6.864.348.000	6.824.348.000	7.506.783.000	7.882.122.000	34.859.823.000
Hedef 2.2	362.510.000	525.045.000	542.163.000	596.379.000	626.198.000	2.652.295.000
Hedef 2.3	4.564.151.000	5.385.340.000	5.377.340.000	5.915.074.000	6.210.828.000	27.452.733.000
Hedef 2.4	6.404.577.000	7.726.004.000	7.878.086.000	8.665.895.000	9.099.189.000	39.773.751.000
Amaç 3	20.764.914.000	23.166.806.000	23.005.056.000	24.992.678.000	26.242.312.000	118.171.766.000
Hedef 3.1	9.628.815.000	9.945.392.000	9.672.143.000	10.639.357.000	11.171.325.000	51.057.032.000
Hedef 3.2	5.901.970.000	7.110.061.000	7.212.061.000	7.933.267.000	8.329.930.000	36.487.289.000
Hedef 3.3	7.500.000	9.000.000	9.000.000	9.900.000	10.395.000	45.795.000
Hedef 3.4	5.226.629.000	6.102.353.000	6.111.852.000	6.410.154.000	6.730.662.000	30.581.650.000
Amaç 4	21.259.860.000	24.918.775.000	24.917.819.000	27.409.601.200	28.780.080.760	127.286.135.960
Hedef 4.1	6.200.000	8.000.000	9.000.000	9.900.000	10.395.000	43.495.000
Hedef 4.2	14.669.223.000	17.092.492.000	17.092.992.000	18.802.291.200	19.742.405.760	87.399.403.960
Hedef 4.3	5.708.627.000	6.820.489.000	6.789.489.000	7.468.438.000	7.841.860.000	34.628.903.000
Hedef 4.4	670.465.000	760.013.000	760.013.000	836.014.000	877.815.000	3.904.320.000
Hedef 4.5	205.345.000	237.781.000	266.325.000	292.958.000	307.605.000	1.310.014.000
Amaç 5	8.949.191.000	3.730.388.000	3.798.961.000	4.178.857.000	4.387.800.000	25.045.197.000
Hedef 5.1	1.173.921.000	1.392.040.000	1.420.548.000	1.562.603.000	1.640.733.000	7.189.845.000
Hedef 5.2	2.044.484.000	2.326.348.000	2.364.413.000	2.600.854.000	2.730.897.000	12.066.996.000
Hedef 5.3*	1.188.766.000	12.000.000	14.000.000	15.400.000	16.170.000	1.246.336.000
Hedef 5.4**	4.362.020.000					4.362.020.000
Hedef 5.5**	180.000.000					180.000.000
Amaç 6	774.740.000	903.607.000	979.742.000	1.077.716.000	1.131.602.000	4.867.407.000
Hedef 6.1	650.000.000	749.522.000	806.652.000	887.317.000	931.683.000	4.025.174.000
Hedef 6.2	76.500.000	95.013.000	107.719.000	118.491.000	124.415.000	522.138.000
Hedef 6.3	10.000.000	12.000.000	12.000.000	13.200.000	13.860.000	61.060.000
Hedef 6.4	38.240.000	47.072.000	53.371.000	58.708.000	61.644.000	259.035.000
Amaç 7	3.659.988.380	4.400.314.018	4.292.622.870	4.837.257.819	5.756.141.447	22.946.324.534
Hedef 7.1	674.399.000	801.204.000	810.204.000	891.224.000	935.786.000	4.112.817.000
Hedef 7.2	393.671.000	475.982.000	496.483.000	546.131.000	573.438.000	2.485.705.000
Hedef 7.3	926.005.000	1.093.965.000	1.093.965.000	1.865.126.000	1.958.382.000	6.937.443.000
Hedef 7.4	1.257.560.380	1.518.289.018	1.280.261.870	1.210.778.819	1.948.337.447	7.215.227.534
Hedef 7.5	408.353.000	510.874.000	611.709.000	323.998.000	340.198.000	2.195.132.000
GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2.115.097.235	16.308.120.454	42.417.828.762	48.351.636.883	52.495.153.746	161.687.837.080
TOPLAM	**160.007.430.615**	**192.976.373.472**	**219.154.742.632**	**242.564.732.902**	**257.095.923.953**	**1.071.799.203.574**

* Stratejik Planın Güncellemesi kapsamında H5.3 nolu hedefte bulunan iki performans göstergesi 2025-2028 yılları için kaldırılmıştır.
** H5.4 ve H5.5 nolu hedefler 2025- 2028 yılları için kaldırılmıştır. 2024 yılı için bütçe ödenekleri kaldırılan hedefler için korunmuştur.

6. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

İzleme ve değerlendirme süreci kurumsal öğrenmeyi ve buna bağlı olarak faaliyetlerin sürekli olarak iyileştirilmesini sağlar. İzleme ve değerlendirme faaliyetleri ile stratejik planın belirlenen takvime göre uygulanması temin edilir. Ortaya çıkan yeni koşullara göre güncellemeler yapılabilir ve sorunlarla ilgili önlem alınabilir. Stratejik planın izleme ve değerlendirmeye tabi tutulması gerek planın uygulanması gerekse ilgililerin hesap verme sorumluluğu ilkesinin tesis edilmesi açısından vazgeçilmez bir husustur.

2024-2028 Stratejik Planının izleme ve değerlendirilmesi Strateji Geliştirme Başkanlığının koordinasyonunda yürütülecektir. Stratejik planda belirlenen performans göstergelerinin gerçekleşme değerleri, altı aylık dönemler halinde elektronik ortama sorumlu birimler tarafından girilecektir. Raporlama altı aylık dönemler halinde gerçekleştirilecek, yılsonu izleme raporu yıllık ve birikimli değerleri bünyesinde barındıracak ve faaliyet raporu için temel oluşturacaktır. Ayrıca, stratejik plan değerlendirme tabloları bir sonraki dönem stratejik plan çalışmalarında dikkate alınacaktır.

İzleme sonuçlarının değerlendirilmesi ve uygulamayla ilgili önlemlerin alınabilmesi için SGB tarafından hazırlanan raporlar üst yöneticiye sunulacaktır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda stratejik planın kalan süresi için hedeflere nasıl ulaşılacağına dair gerekli tedbirler belirlenecek ve ilgili birimlere geri bildirimlerde bulunulacaktır.

İzleme ve değerlendirme kapsamında ayrıca; Bakanlık bütçesinin, stratejik planda yer alan misyon, vizyon, amaçlar ve hedeflerle uyumu sağlanarak, yıllık değerlendirme sonuçları o yıla ait faaliyet raporunda yer alacaktır. Gerçekleşme tablolarındaki sapmalar için birimlerin açıklamaları alınacak, sonuçlar için yeni tedbirler geliştirilecektir. İzleme ve değerlendirme süreci, şeffaflık ve hesap verebilirlik adına titizlikle yönetilecek ve verimlilik odağında önemli geri bildirimler sağlanacaktır.

7.HEDEF KARTI GÜNCELLEMESİ

MEVCUT İFADE/DEĞER					
HEDEF 5.3	Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak				
PERFORMANS GÖSTERGESİ	PG5.3.1	Halk elinde ve araştırma enstitülerinde canlı olarak korunan hayvan ırkı sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.2	Ulusal Su Ürünleri Gen Bankasında muhafaza altına alınan genetik materyal sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.3	Arazi ve tohum gen bankalarında korunan bitki tohumu sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.4	Tescili ve korunmasına yönelik çalışma yapılan yerel çeşit sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.5	Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik yıllık izlenen tür ve alan sayısı (DKMP)**			
	PG5.3.6	Biyolojik çeşitlilik konusunda okullarda düzenlenen eğitim sayısı (DKMP)**			
PERFORMANS GÖSTERGESİ DEĞERİ		2025	2026	2027	2028
	PG5.3.1	36	37	38	38
	PG5.3.2	27.000	30.000	30.000	30.000
	PG5.3.3	121.796	122.296	122.796	123.296
	PG5.3.4	41	45	49	53
	PG5.3.5	350	360	370	380
	PG5.3.6	15.659	17.359	19.109	20.909
PERFORMANS GÖSTERGESİNİN HEDEFE ETKİSİ	PG5.3.1	15%			
	PG5.3.2	15%			
	PG5.3.3	20%			
	PG5.3.4	20%			
	PG5.3.5	20%			
	PG5.3.6	10%			
SORUMLU BİRİM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü				
İŞBİRLİĞİ YAPILACAK BİRİM	DKMP Bölge Müdürlükleri, Kuruluş Müdürlükleri				
RİSKLER	• Mikroorganizmaların tanısı ile ilgili uygulanan projelerde yaşanan aksaklıklar • Mikroorganizmaların muhafaza edilememesi				
STRATEJİLER	• Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında biyolojik çeşitliliğimizin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla, izlemeye konu tür ve özellikli alanlar uygun metotlar kullanılarak arazi çalışmalarıyla izlenecektir. • Genetik kaynakların koleksiyon bahçesi ve gen bankalarında kayıt altına alınması ile karakterizasyonu, yerel tür ve çeşitlerin korunması ve ıslahçıların kullanımına sunulması sağlanacaktır. • Arazi gen bankası materyallerinin faklı lokasyonlarda 18 farklı enstitü bünyesinde emniyet yedeklerinin kurularak saklanması sağlanacaktır. • Toplumsal bilincin artırılmasına katkı sağlamak maksadıyla Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda doğa eğitimi programları düzenlenecektir.				
TOPLAM MALİYET	**7.911.347.000 TL**				
TESPİTLER	• Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanına izleme modülünün eklenmemesi • Kültür bitkilerinin yabani akrabalarının gen bankalarında yetersiz temsil edilmesi • Toplumun ve özellikle genç nesillerin doğanın korunması ve farkındalığı konusunda bilgi eksikliği				
İHTİYAÇLAR	• Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri izleme modülünün eklenerek, karar destek sistemlerine girdi sağlayacak olan sorgulama ve raporlamanın yapılması • Tohum gen bankalarında eksik kalan bitki genetik kaynaklarının toplanmasının sağlanması • Sahip olduğumuz zengin biyolojik çeşitliliğin farkındalığının artırılması için paydaş bakanlıkla protokol yapılarak eğitim programlarının artırılması ve müfredata doğa eğitiminin eklenmesi				

GÜNCELLENMİŞ İFADE/DEĞER					
HEDEF 5.3	Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak				
PERFORMANS GÖSTERGESİ	PG5.3.1	Halk elinde ve araştırma enstitülerinde canlı olarak korunan hayvan ırkı sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.2	Ulusal Su Ürünleri Gen Bankasında muhafaza altına alınan genetik materyal sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.3	Arazi ve tohum gen bankalarında korunan bitki tohumu sayısı (TAGEM)**			
	PG5.3.4	Tescili ve korunmasına yönelik çalışma yapılan yerel çeşit sayısı (TAGEM)**			
PERFORMANS GÖSTERGESİ DEĞERİ		2024	2025	2026	2027	2028
	PG5.3.1	35	36	37	38	38
	PG5.3.2	25.000	27.000	30.000	30.000	30.000
	PG5.3.3	121.296	121.796	122.296	122.796	123.296
	PG5.3.4	37	41	45	49	53
PERFORMANS GÖSTERGESİNİN HEDEFE ETKİSİ	PG5.3.1	20%				
	PG5.3.2	20%				
	PG5.3.3	30%				
	PG5.3.4	30%				
SORUMLU BİRİM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü				
İŞBİRLİĞİ YAPILACAK BİRİM	Kuruluş Müdürlükleri				
RİSKLER	• Mikroorganizmaların tanısı ile ilgili uygulanan projelerde yaşanan aksaklıklar • Mikroorganizmaların muhafaza edilememesi				
STRATEJİLER	• Genetik kaynakların koleksiyon bahçesi ve gen bankalarında kayıt altına alınması ile karakterizasyonu, yerel tür ve çeşitlerin korunması ve ıslahçıların kullanımına sunulması sağlanacaktır. • Arazi gen bankası materyallerinin faklı lokasyonlarda 18 farklı enstitü bünyesinde emniyet yedeklerinin kurularak saklanması sağlanacaktır.				
TOPLAM MALİYET	**1.246.336.000 TL**				
TESPİTLER	• Kültür bitkilerinin yabani akrabalarının gen bankalarında yetersiz temsil edilmesi • Toplumun ve özellikle genç nesillerin doğanın korunması ve farkındalığı konusunda bilgi eksikliği				
İHTİYAÇLAR	• Tohum gen bankalarında eksik kalan bitki genetik kaynaklarının toplanmasının sağlanması				

7.HEDEF KARTI GÜNCELLEMESİ

MEVCUT İFADE/DEĞER						GÜNCELLENMİŞ İFADE/DEĞER						
HEDEF 5.4	Korunan alan sayısını artırmak ve etkin yönetimini sağlamak					**HEDEF**	HEDEF KARTI ÇIKARILMIŞTIR.					
PERFORMANS GÖSTERGESİ	PG5.4.1	Korunan alan sayısı (DKMP)**				**PERFORMANS GÖSTERGESİ**						
	PG5.4.2	Korunan alan plan sayısı (revizesi dahil) (DKMP)**										
	PG5.4.3	Korunan alanlarda hazırlanan proje sayısı (DKMP)**										
	PG5.4.4	Korunan alan yönetim etkinliğinin izlenmesi (METT) rapor sayısı (DKMP)**										
	PG5.4.5	Ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisi yapılan korunan alan sayısı (DKMP)**										
PERFORMANS GÖSTERGESİ DEĞERİ		2025	2026	2027	2028	**PERFORMANS GÖSTERGESİ DEĞERİ**		2024	2025	2026	2027	2028
	PG5.4.1	690	705	720	735							
	PG5.4.2	541	571	601	631							
	PG5.4.3	719	789	859	929							
	PG5.4.4	512	542	572	602							
	PG5.4.5	953	1.033	1.113	1.193							
PERFORMANS GÖSTERGESİNİN HEDEFE ETKİSİ	PG5.4.1	20%				**PERFORMANS GÖSTERGESİNİN HEDEFE ETKİSİ**						
	PG5.4.2	20%										
	PG5.4.3	20%										
	PG5.4.4	20%										
	PG5.4.5	20%										
SORUMLU BİRİM	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü					**SORUMLU BİRİM**						
İŞBİRLİĞİ YAPILACAK BİRİM	Bölge Müdürlükleri					**İŞBİRLİĞİ YAPILACAK BİRİM**						
RİSKLER	• Plan ve projelerin uygulama ve onay süreçlerinin uzaması • Sahanın korunan alan ilan edilememesi • Proje süreçlerinde yaşanan mali ve teknik aksaklıklar					**RİSKLER**						
STRATEJİLER	• Ülke genelinde önem arz eden alanlarda; etüt-envanter ile ilan çalışmaları yürütülecektir. • Koruma statüsü verilen alanlara yönelik yönetim planları, projeleri hazırlanacak, uygulanacak ve etkin yönetimi sağlanacaktır. • Uygulamalar sonucu ulusal ve uluslararası kabul görmüş yöntemler ile yönetim etkinliği ölçülecektir. • Kurumlar arası yetki çakışmasından kaynaklı problemlerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.					**STRATEJİLER**						
TOPLAM MALİYET	**26.170.443.000 TL**					**TOPLAM MALİYET**						
TESPİTLER	• Korunan alanlara ilgi ve buna bağlı ziyaretçi sayısındaki artış • Doğal, kültürel ve tarihi kaynak değerlerimizin hızla tükenmesi, yanlış kullanımdan dolayı tahrip edilmesi • Toplumun sağlıklı bir çevrede dinlenme ve rekreasyon ihtiyacının yeterince karşılanamaması • Tespit ve tescil yapan kurumların farklı olmasının getirdiği problemler					**TESPİTLER**						
İHTİYAÇLAR	• Artan ziyaretçi taleplerini karşılamak için planlarda öngörülen alt ve/veya üst yapı tesislerinin yapılması • Korunması gereken doğal ve kültürel kaynak değerlerimizin tespit edilerek koruma statüsü verilmesi • Korunan alanlar ile alakalı mevcut planların revize edilmesi ve yeni planların hazırlanması • Tespit ve tescile ilişkin mevzuatın yeniden düzenlenmesi					**İHTİYAÇLAR**						

7.HEDEF KARTI GÜNCELLEMESİ

MEVCUT İFADE/DEĞER						GÜNCELLENMİŞ İFADE/DEĞER						
HEDEF 5.5	Yaban hayatı ve av yönetiminde sürdürülebilirliği sağlamak					**HEDEF**	HEDEF KARTI ÇIKARILMIŞTIR.					
PERFORMANS GÖSTERGESİ	PG5.5.1	Üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanı sayısı (bin adet) (DKMP)**				**PERFORMANS GÖSTERGESİ**						
	PG5.5.2	Üretimi yapılan nesli tehlike altındaki yaban hayvanı sayısı (DKMP)**										
	PG5.5.3	Yaban hayatının izleneceği alan sayısı (DKMP)**										
	PG5.5.4	Orman içi sulara salımı yapılan doğal alabalık sayısı (bin adet) (DKMP)**										
	PG5.5.5	Av ve avcılık konusunda eğitim verilen kişi sayısı (bin kişi) (DKMP)**										
PERFORMANS GÖSTERGESİ DEĞERİ		2025	2026	2027	2028	**PERFORMANS GÖSTERGESİ DEĞERİ**		2024	2025	2026	2027	2028
	PG5.5.1	1.145	1.195	1.245	1.295							
	PG5.5.2	2.724	2.970	3.218	3.468							
	PG5.5.3	1.263	1.399	1.535	1.671							
	PG5.5.4	44.563	48.263	51.963	55.663							
	PG5.5.5	230	240	250	260							
PERFORMANS GÖSTERGESİNİN HEDEFE ETKİSİ	PG5.5.1	20%				**PERFORMANS GÖSTERGESİNİN HEDEFE ETKİSİ**						
	PG5.5.2	20%										
	PG5.5.3	20%										
	PG5.5.4	20%										
	PG5.5.5	20%										
SORUMLU BİRİM	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü					**SORUMLU BİRİM**						
İŞBİRLİĞİ YAPILACAK BİRİM	Bölge Müdürlükleri					**İŞBİRLİĞİ YAPILACAK BİRİM**						
RİSKLER	• Sahalardaki olumsuz arazi ve iklim şartları sebebiyle envanter yapılamaması • Yaban hayvanı üretme yeri ve istasyonlarında yavru sayısı, mevsim, hastalıklar, tabiata yerleştirmeye bağlı değişiklik					**RİSKLER**						
STRATEJİLER	• Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarındaki planlama, üretim, yaban hayvanı envanter çalışmaları ile tür eylem planları hazırlanacak, kurtarma ve rehabilitasyon merkezleri kurulacaktır. • Yaban hayatı alanları izlenecek, kanatlı av hayvanı ve alabalık üretim istasyonlarında etkin denetim ve kontrol yapılacaktır. • Av koruma ve kontrolde görevli personelin, kolluk kuvvetlerinin ve vatandaşların avcılıkla ilgili konulardaki bilgi farkındalık seviyesi artırılacaktır. • STK'lar ile iş birliği yapılarak avlaklarda izleme, koruma kontrol faaliyetleri etkin bir şekilde gerçekleştirilecektir.					**STRATEJİLER**						
TOPLAM MALİYET	**1.219.308.000 TL**					**TOPLAM MALİYET**						
TESPİTLER	• Üretme istasyonlarında fiziki şartların yetersizliği • Av ve avcılık konusunda sorumlu kolluk kuvvetlerinin ve vatandaşların eğitim eksikliği • Av koruma ve kontrolde görevli personelimizin avcılıkla ilgili bilgi birikimlerinin artırılması gerekliliği					**TESPİTLER**						
İHTİYAÇLAR	• Üretme istasyonlarının modernizasyonun gerçekleştirilmesi • Yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezi sayısının arttırılması • Av ve avcılık konusunda koruma ve kontrolde görevli kolluk kuvvetlerine ve vatandaşlarımıza yönelik seminer, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması • Av koruma kontrol görevlilerinin avcılıkla ilgili ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağlaması					**İHTİYAÇLAR**						

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

2024-2028 STRATEJİK PLANI

Güncellenmiş Versiyon
(2025)